



REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO

TRŽNI INŠPEKTORAT RS

POSLOVNO POROČILO

TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 2009



Ljubljana, februar 2010

KAZALO

1. ORGANIZACIJA, KADRI IN DELO TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE	1
1.1. Organizacija Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	1
1.2. Sistemizacija delovnih mest Tržnega inšpektorata Republike Slovenije.....	2
1.3. Pregled dela Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	2
2. STATISTIKA INŠPEKCIJSKEGA DELA TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE	5
2.1. Inšpekcijski pregledi Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	6
2.2. Ukrepi Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	7
2.2.1. Upravni ukrepi.....	7
2.2.2. Prekrškovni ukrepi.....	10
2.3. Reševanje zadev na sodiščih.....	16
3. INŠPEKCIJSKO DELO TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE	17
3.1. Varstvo potrošnikov.....	17
3.1.1. Nepoštene poslovne prakse	19
3.1.2. Nepošteni pogodbeni pogoji.....	21
3.1.3. Sezonske razprodaje	22
3.1.4. Pogodbe na daljavo.....	23
3.1.5. Nezaželena elektronska pošta (spam).....	24
3.1.6. Reševanje reklamacij in prijave potrošnikov.....	24
3.1.7. Pogodbe o turističnih aranžmajih	26
3.2. Potrošniški krediti.....	27
3.3. Kontrola skladnosti proizvodov s tehničnimi predpisi	29
3.3.1. Proizvodi, za katera veljajo določila Zakona o splošni varnosti proizvodov	31
3.3.2. Varnost električne opreme.....	35
3.3.3. Elektromagnetna združljivost naprav	40
3.3.4. Radijska oprema in telekomunikacijska terminalska oprema.....	42
3.3.5. Stroji	44
3.3.6. Osebna varovalna oprema	47
3.3.7. Plinske naprave.....	51
3.3.8. Gradbeni proizvodi	52
3.3.9. Rekreativna plovila	56
3.3.10. Označevanje gospodinjskih aparatov z energijskimi nalepkami	57
3.3.11. Označevanje proizvodov z znakom o obveznem ločenem zbiranju odpadne električne in elektronske opreme.....	57
3.3.12. Prodaja opreme za rezanje, drobljenje ali za mletje kuhinjskih odpadkov	58
3.3.13. Sodelovanje Carinske uprave Republike Slovenije in Tržnega inšpektorata Republike Slovenije pri nadzoru uvoza proizvodov iz tretjih držav.....	58
3.4. Delo na črno.....	59
3.4.1. Izvajanje dela na črno	59
3.4.2. Oglaševanje dela na črno	62
3.5. Trgovina.....	62
3.6. Gostinstvo in turizem.....	64
3.6.1. Opravljanje gostinske dejavnosti v glavni turistični sezoni	65
3.6.2. Opravljanje gostinske dejavnosti na smučiščih in drsališčih.....	67
3.6.3. Opravljanje dejavnosti turističnih kmetij	68
3.7. Obrt.....	69

3.8.	Varstvo konkurence	70
3.9.	Nepremičninsko posredovanje	72
3.10.	Kontrola administrativno določenih cen za izdelke in storitve	73
3.10.1.	Cene proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja	73
3.10.2.	Cene komunalnih storitev	74
3.10.3.	Cene učbenikov	74
3.11.	Ostale vrste nadzora	74
3.11.1.	Avtorske pravice na računalniškem področju	74
3.11.2.	Prodaja in reklamiranje tobačnih izdelkov	75
3.11.3.	Prodaja in reklamiranje alkoholnih pijač	76
3.11.4.	Kontrola prometa s pirotehničnimi izdelki	77
3.11.5.	Javna raba slovenskega jezika	78
3.11.6.	Nadzor prodaje samoniklih gliv	79
3.11.7.	Nadzor naključnih subjektov	79
4.	SPLOŠNO	82
4.1.	Izvajanje proračuna za leto 2009, PU Tržni inšpektorat Republike Slovenije	82
4.1.1.	Materialni stroški	82
4.1.2.	Analize vzorcev	83
4.1.3.	Investicije	83
4.1.4.	Odškodnine	84
4.1.5.	Twining »Hrvaška«	84
4.1.6.	Nadzor skladnosti svetlobnih nizov	84
4.1.7.	Plače zaposlenih	84
4.1.8.	Stvarno premoženje – sredstva kupnine od prodaje stvarnega premoženja	85
4.1.9.	Izmenjava uradnikov	85
4.2.	Tehnična opremljenost Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	85
4.3.	Opremljenost Tržnega inšpektorata Republike Slovenije s prevoznimi sredstvi	87
4.4.	Spletne strani Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	87
4.5.	Predlagane spremembe predpisov s strani Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	88
4.6.	Sistemi za izmenjavo informacij o nevarnih proizvodih (RAPEX, SCG, ICSMS)	90
4.6.1.	Sistem za mednarodno izmenjavo podatkov o proizvodih – RAPEX	90
4.6.2.	Sistem zaščitnih klavzul – SGC	91
4.6.3.	Sistem ICSMS	92
4.6.4.	Sistem za sodelovanje med organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (CPCS)	92
4.7.	Sodelovanje Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	92
4.7.1.	Drugi inšpektorati in inšpekcijske službe	92
4.7.2.	Sosvet inšpektoratov	93
4.7.3.	Kontaktna točka v Republiki Sloveniji po Uredbi (ES) št. 764/2008	93
4.7.4.	Druge institucije Evropske unije in tretje države	94
5.	ZAKLJUČNA BESEDA PREDSTOJNICE TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE	96

PRILOGE

PRILOGA 1	
Organigram Tržnega inšpektorata Republike Slovenije	100
PRILOGA 2:	
Seznam zakonov in podzakonskih predpisov	101
PRILOGA 3:	
Primerjalni pregled števila pregledov in ukrepov Tržnega inšpektorata Republike Slovenije v letih 2000-2009	109
Opombe:	
Prostor za opombe bralca	110

KAZALO SLIK

Slika 1: Upravni ukrepi glede na število opravljenih pregledov v letu 2009	5
Slika 2: Prekrškovni ukrepi glede na število opravljenih pregledov v letu 2009	5
Slika 3: Število opravljenih pregledov v obdobju 2005 – 2009	6
Slika 4: Delež najpogosteje pregledanih zakonov glede na vse pregledane zakone	7
Slika 5: Število opozoril ZIN glede na predpis	8
Slika 6: Število upravnih odločb glede na predpis	9
Slika 7: Število opozoril ZP-1 glede na predpis	11
Slika 8: Število opominov glede na predpis	12
Slika 9: Število glob, izrečenih s plačilnim nalogom, glede na predpis	13
Slika 10: Število glob, izrečenih z odločbo o prekršku, glede na predpis	14
Slika 11: Rezultat preskušanja varnosti otroških igralk v uporabi	32
Slika 12: Rezultat preskušanja skladnosti vžigalnikov	34
Slika 13: Rezultat preskušanja skladnosti otroških hojc	35
Slika 14: Rezultat preskušanja skladnosti glede električne varnosti	37
Slika 15: Rezultat preskušanja skladnosti svetlobnih nizov	39
Slika 16: Rezultat preskušanja skladnosti glede elektromagnetne združljivosti	42
Slika 17: Rezultat preskušanja skladnosti R&TTE proizvodov	44
Slika 18: Rezultat preskušanja skladnosti strojev	47
Slika 19: Rezultat preskušanja skladnosti osebne varovalne opreme	50
Slika 20: Rezultat preskušanja skladnosti plinskih naprav	52
Slika 21: Rezultat preskušanja skladnosti gradbenih proizvodov	54

1. ORGANIZACIJA, KADRI IN DELO TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

1.1. ORGANIZACIJA TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Na Tržnem inšpektoratu RS je v letu 2009 delo potekalo na sedežu inšpektorata v Ljubljani ter zaradi narave dela, potrebne razpršenosti in dostopnosti uporabnikom v 14 notranjih organizacijskih enotah – območnih enotah, ki se nahajajo v Brežicah, Celju, Dravogradu, Idriji, Kamniku, Kočevju, Kopru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Novi Gorici, Novem mestu in Postojni. V sestavi območnih enot zaradi večje učinkovitosti in zagotavljanja večje prisotnosti tržnih inšpektorjev na terenu deluje tudi 9 inšpekcijskih pisarn in sicer v Domžalah, Lendavi, Ljutomeru, Ormožu, na Ptujju, v Radovljici, Šmarju pri Jelšah, Trbovljah in Velenju. Organigram organiziranosti Tržnega inšpektorata RS je v prilogi 1 tega poročila.

Na sedežu inšpektorata poteka delo v štirih notranjih organizacijskih enotah in sicer v Sektorju za splošen nadzor, Sektorju za tehnično področje nadzora, Službi za kadre in informatiko ter Službi za finančne zadeve in organizacijo. Tržni inšpektorat RS vodi in predstavlja glavna tržna inšpektorica. Glavna tržna inšpektorica organizira, usklajuje in vodi delo inšpektorata, skrbi za učinkovito in smotrno opravljanje nalog, razporeja delo, skrbi za delovno disciplino, organizira ustrezne oblike sodelovanja med zaposlenimi in tudi z drugimi organizacijami ter izdaja akte, za katere je pristojen inšpektorat. Glavna tržna inšpektorica tudi predstavlja Tržni inšpektorat RS v Sloveniji in v tujini ter izvaja vse oblike komuniciranja s predstavniki medijev. Vodje sektorjev in služb vsebinsko in strokovno pokrivajo posamezno področje delovanja inšpektorata z opravljanjem nalog upravnega in strokovnega dela na zaokroženem delovnem področju inšpektorata. Vodje sektorjev in služb delujejo v skladu z dolgoročnimi usmeritvami in cilji inšpektorata ter v skladu z usmeritvami glavne tržne inšpektorice, kateri so tudi neposredno odgovorni za svoje delo. Vodje območnih enot organizirajo, usklajujejo in vodijo delo enot, skrbijo za učinkovito in smotrno opravljanje nalog, razporejajo delo v enoti, skrbijo za delovno disciplino ter opravljajo strokovno najzahtevnejše naloge. Vodje območnih enot vodijo območne enote v skladu z usmeritvami glavne tržne inšpektorice, kateri so tudi neposredno odgovorni za svoje delo.

Delo na Tržnem inšpektoratu RS je organizirano glede na teritorialno razpršenost, določila Uredbe o delovnem času v organih državne uprave ter Navodila o poslovnem času in uradnih urah Tržnega inšpektorata RS ter o delovnem času uslužbencev Tržnega inšpektorata RS.

Uradne ure na sedežu inšpektorata in v območnih enotah Ljubljana, Maribor in Celje so od ponedeljka do četrтка od 9.00 ure do 15.30 ure ter v petkih od 9.00 ure do 14.30 ure. Uradne ure v ostalih območnih enotah in v inšpekcijskih pisarnah so v ponedeljek in sredo od 9.00 do 11.00 ure.

Zaradi boljšega inšpekcijskega nadzora ter potencialnih kršitev (nekateri dejavnosti, ki so predmet nadzora, se pretežno opravljajo v popoldanskem delovnem času) pa ima Tržni inšpektorat RS organizirano tudi delo v popoldanskem času od 12.00 do 20.00 ure oziroma od 1. novembra do 31. marca od 10.00 do 18.00 ure in sicer za večje območne enote (Ljubljana, Maribor in Celje) dvakrat tedensko, za manjše območne enote pa enkrat tedensko. Dan omenjenega popoldanskega dela ni določen, saj je v interesu inšpektorata, da potencialni kršitelji ne vedo, kateri dan se bo v okviru rednega delovnega časa izvajal inšpekcijski pregled. Vodja območne enote inšpektorja in dan popoldanske izmene določi s tedenskim razporedom dela.

S takšnim načinom dela se je na Tržnem inšpektoratu RS zmanjšalo opravljanje dela preko polnega delovnega časa, saj se tako nekateri inšpekcijski nadzori (obratovalni časi gostinskih obratov, trgovine...) lahko opravljajo v rednem delovnem času. Hkrati se je zaradi tega zmanjšala tudi obremenjenost ter potrebna finančna sredstva za nadurno delo. Kljub temu ostaja potreba po delu preko polnega delovnega časa v nočnem času, sobotah, nedeljah in praznikih, predvsem zaradi posameznih dejavnosti nadzora (kršitve v gostinskih lokalih, izvajanje turistične dejavnosti, različni sejmi, ki so organizirani le ob določenih dnevih...).

1.2. SISTEMIZACIJA DELOVNIH MEST TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Na dan 31. 12. 2009 je bilo na Tržnem inšpektoratu RS zaposlenih 147 delavcev. Neposredno inšpekcijsko nadzorstvo je opravljalo 115 tržnih inšpektorjev, druge upravne naloge je opravljalo 6 uradnikov, spremljajoče naloge pa je opravljalo 26 strokovno – tehničnih delavcev.

Tržni inšpektorat RS je zaposlovanje v letu 2009 izvajal v obliki nadomeščanja prostih delovnih mest zaradi upokojitev, sporazumnih odpovedi delovnega razmerja ali premestitev v druge organe. V mesecu februarju 2009 je bilo na seji Vlade RS s sklepom določeno, da se zapolnijo vsa nezasedena inšpekcijska delovna mesta, hkrati pa je Tržni inšpektorat RS s strani Ministrstva za gospodarstvo dobil odobritev povečanja kadrovskega načrta in s tem možnost zaposlitve dodatnih 5 nezasedenih sistemiziranih inšpekcijskih delovnih mest. Za zasedbo delovnih mest je Tržni inšpektorat RS v skladu z navodili Ministrstva za javno upravo najprej izvedel interne natečaje, ki pa za določena delovna mesta niso bili uspešni, ker je bil pogoj za zasedbo delovnega mesta specifična izobrazba (tehnična oziroma naravoslovna izobrazba zaradi nadzora nad skladnostjo proizvodov) oziroma aktivno znanje jezika narodne skupnosti (madžarski jezik). Zaradi neuspešnosti internih natečajev je Tržni inšpektorat RS nato izvedel javne natečaje, kateri pa zopet zaradi specifičnih pogojev ter dolgotrajnosti postopka (vključno s pritožbenim postopkom), v letu 2009 niso bili vsi zaključeni. Največ težav je bilo v Območni enoti Murska Sobota, kjer je bil kot eden od pogojev za delovno mesto inšpektorja določeno aktivno znanje madžarskega jezika, zaradi česar je bil javni natečaj dvakrat neuspešen. Težave pa so nastale tudi v Območni enoti Ljubljana zaradi pomanjkanja ustreznega kadra s tehnično oziroma naravoslovno izobrazbo.

V letu 2009 je delovno razmerje prenehalo 3 javnim uslužbencem zaradi starostne upokojitve, 2 javnima uslužbencema je sporazumno prenehala pogodba o zaposlitvi, 4 javni uslužbenci pa so bili na njihovo pobudo premeščeni v druge organe državne uprave. Tako je Tržni inšpektorat RS v letu 2009 zapustilo 8 inšpektorjev in 1 strokovno-tehnična delavka.

Kadrovski načrt Tržnega inšpektorata RS za leto 2009 je do 31. 12. 2009 predvideval 150 javnih uslužbencev (za leto 2008 je bil kadrovski načrt 148 zaposlenih). Do 31. 12. 2009 je na Tržnem inšpektoratu RS pričelo z delom 7 inšpektorjev in 2 druga uradnika, od katerih je bilo 8 javnih uslužbencev premeščenih iz drugih državnih organov, 1 javna uslužbenka pa je bila na novo zaposlena.

1.3. PREGLED DELA TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

V programu dela Tržnega inšpektorata RS za leto 2009 je bila predvidena izvedba nadzorov na različnih delovnih področjih. Na področjih, ki sodijo v splošni del nadzora, so bili planirani nadzori s področja varstva potrošnikov, dela na črno, obrtne dejavnosti, nepremičninskega posredovanja, gostinstva in turizma, omejevanja porabe alkohola, omejevanja porabe tobaknih izdelkov, trgovine na drobno izven poslovnega prostora, e-prostora, varstva avtorske in sorodnih pravic, označevanja obutve

in tekstilnih izdelkov, zakonsko določenih cen, prodaje pirotehničnih izdelkov na črno, oblikovanja cen komunalnih storitev in učbenikov ter nadzor samoniklih gliv.

Na področju tehničnega področja nadzora so bili planirani nadzori s področja varnosti električne opreme, strojev, osebne varovalne opreme, plinskih naprav, rekreacijskih plovil, gradbenih proizvodov, proizvodov, za katere velja Zakon o splošni varnosti proizvodov, radijske in telekomunikacijske terminalne opreme, električne opreme z vidika elektromagnetne združljivosti, aerosolnih razpršilnikov, predpisov o ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo ter predpisanih listin za blago. Poleg tega se je tekom celega leta vršil nadzor nad prisotnostjo priglasih proizvodov v sistem RAPEX in sistem zaščitnih klavzul na slovenskem trgu ter nadzor na podlagi pisnih obvestil Carinske uprave RS o zadržanju sprostitev proizvodov v prosti promet. Tekom celega leta je potekal tudi odvzem vzorcev in izvajanje tehničnih analiz proizvodov v usposobljenih laboratorijih.

Na podlagi letnega plana so se mesečno pripravljala vodila za nadzor, ki so se prilagajala stanju in problemom na trgu. Poleg koordiniranega nadzora so inšpektorji obravnavali tudi prispele prijave.

V mesecu januarju je bila pozornost posvečena zimskim posezonskim razprodajam, nadzoru označevanja tekstila in opravljanju gostinske dejavnosti na smučiščih, označevanju cen blaga in storitev in izdajanju računov pri trgovcih in gostincih, pričel pa se je tudi nadzor nad opravljanjem dejavnosti sklepanja pogodb na daljavo preko interneta s potrošniki in nadzor nedovoljenega reklamiranja dela na črno, ki je trajal do konca meseca decembra.

V mesecu februarju je bil na splošnem področju opravljen nadzor nad prodajo alkohola in tobaknih izdelkov v prodajalnah ter nad nepoštenimi pogodbenimi pogoji. Namen usklajene akcije je bil izvesti celovit nadzor nad poslovanjem trgovcev, pri čemer je bil največji poudarek namenjen poslovanju podjetij v razmerju do potrošnikov, obenem pa je pripomogla dvigu ravni varstva potrošnikov. Opravljen je bil tudi nadzor nepremičninskega posredovanja.

V mesecu marcu so bili v skladu s planom izvedene naslednje akcije: nadzor nad reproduciranjem grafičnih izdaj glasbenih del v glasbenih šolah, nadzor na področju obrti, pri opravljanju dejavnosti prodaje, cvetja v vrtnarijah in cvetličarnah, pričel pa se je tudi nadzor naključno izbranih gospodarskih subjektov glede na vse predpise, za katere nadzor je zadolžen Tržni inšpektorat RS, ki je trajal do konca meseca septembra. Opravljen je bil tudi nadzor na področju potrošniškega kreditiranja in pred pričetkom turistične sezone nadzor oglaševanja turističnih aranžmajev.

V mesecu aprilu se je opravil nadzor nad oglaševanjem in nepoštenimi poslovnimi praksami, izvajati pa se je začel tudi prvi del nadzora na področju varstva avtorskih pravic na računalniškem področju. Na področju turizma je bila realizirana akcija nadzora pridobivanja licenc GZS za opravljanje dejavnosti organiziranja in prodaje turističnih aranžmajev. Na področju preprečevanja dela na črno je bila pozornost usmerjena v nadzor nad nedovoljenim oglaševanjem dela na črno, pričel pa se je tudi nadzor nad opravljanjem gradbene dejavnosti na črno, ki je trajal do konca meseca maja.

V mesecu maju sta bili na področju gostinstva in turizma izdani vodili o nadzoru opravljanja gostinske dejavnosti na turističnih kmetijah in vodilo za nadzor opravljanja gostinske dejavnosti na plovilih na rekah in morju, ki je potekal od maja do začetka oktobra. Za obdobje od maja do začetka oktobra je bilo izdano tudi vodilo za nadzor samoniklih gliv. Zaradi povečanega interesa javnosti in prejetih pritožb potrošnikov je bil opravljen sočasni nadzor označevanja cen in izdajanja računov pri zobozdravnikih.

V mesecu juniju je bilo na področju gostinstva in turizma izdano vodilo o nadzoru opravljanja gostinske dejavnosti na turističnih kmetijah in sicer za obdobje od junija do konca septembra. Opravljal se je tudi nadzor urejenosti avtorskih pravic in nadzor reklamiranja alkohola in tobaknih

izdelkov. Ob zaključku šolskega pouka je bila izvedena akcija v zvezi z omejevanjem porabe alkohola. Nadaljeval se je tudi planirani nadzor na področju potrošniškega kreditiranja, poleg navedenega pa so inšpektorji izvedli tudi nenačrtovani nadzor opravljanja dejavnosti posredovanjačasne delovne sile.

V mesecu juliju so inšpektorji poleg nadzora na področju gostinske dejavnosti opravili še nadzor nad pogodbami, ki jih sklepajo podjetja s potrošniki na daljavo (preko interneta), kontrolirale pa so se tudi poletne razprodaje tekstila in obutve.

V avgustu se je nadaljeval nadzor že omenjenih in več mesecev trajajočih področij nadzora v skladu s programom dela, pričel pa se je nadzor nad oblikovanjem cen učbenikov.

Septembra je bil opravljen nadzor nad nepoštenimi pogodbenimi pogoji, gorskimi vodniki, omejevanjem porabe in oglaševanjem alkoholnih pijač ter zakonsko določenih cen učbenikov. Ob začetku šolskega leta je bila ponovljena akcija prodaje alkoholnih pijač in tobačnih izdelkov mladostnim osebam v prodajalnah, opravljen pa je bil tudi nadzor nad podjetji, ki opravljajo pridobitno dejavnost vodenja oseb v visokogorju.

Oktobra je bil na področju nadzora administrativno določenih cen opravljen nadzor oblikovanja cen komunalnih storitev, nadaljeval se je tudi planirani nadzor na področju potrošniškega kreditiranja ter nadzor na področju avtorskih in sorodnih pravic na področju računalniških programov. Zaradi aktualnih dogodkov so inšpektorji pregledali tudi spoštovanje določil Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami.

V mesecu novembru se je opravil nadzor prodaje cvetja in cvetličnih aranžmajev. V času martinovega je bil ponovljen nadzor nad prodajo alkoholnih pijač in tobačnih izdelkov.

Decembra se je opravil nadzor na področju prodaje pirotehničnih izdelkov na črno, izdani pa sta bili tudi vodili za nadzor oglaševanja ugodnosti predvsem pri prodaji tekstilnega blaga.

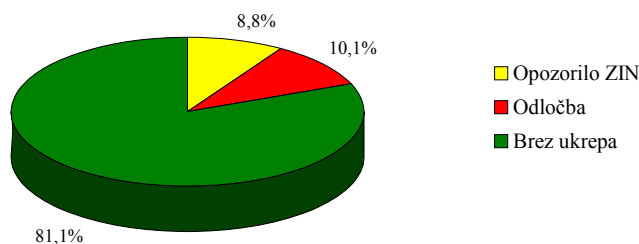
Plan po področjih je bil v letu 2009 v celoti realiziran. Po drugi strani pa so inšpektorji opravili koordiniran nadzor nad več področji, ki jih plan za leto 2009 ni vseboval, nadzor pa je bil nujen zaradi aktualnih dogodkov na trgu. Na podlagi aktualne problematike izvajanja pridobitne gospodarske dejavnosti pri posredovanju dela na črno se je opravljal nadzor pri samostojnih podjetnikih in gospodarskih družbah, katerim je bilo v letu 2009 izdanih več kot 10 delovnih dovoljenj. Prav tako so tržni inšpektorji v spomladanskih mesecih opravili nadzor označevanja cen in izdajanja računov pri zobozdravnikih na celotnem območju države.

V letu 2009 se je nadaljeval interni strokovni nadzor nad delom inšpektorjev. Nadzor je potekal tako, da so bili vsak mesec določeni območna enota, kjer se je opravil strokovni nadzor po posameznih zadevah ter dva področja, ki sta bila predmet obravnave, eden s tehničnega in drugi s splošnega področja nadzora. Za potrebe internega nadzora je bila vsak mesec imenovana posebna komisija, sestavljena iz nosilcev področij in predstavnikov Ministrstva za gospodarstvo kot organa II. stopnje. Komisija je v celoti pregledala vse izbrane zadeve ter na koncu pisno podala svoje ugotovitve. Vsak mesec so se člani komisije sestali in na skupnem sestanku z inšpektorji obravnavali pregledane zadeve. Z ugotovitvami komisije so bili vsi tržni inšpektorji seznanjeni na sedežu enote in pozvani, da pri nadaljnjem delu odpravijo ugotovljene napake in pomanjkljivosti. Delo v zvezi z internim nadzorom vodstvo Tržnega inšpektorata RS ocenjuje kot pozitivno in koristno, zato ga bo izvajalo tudi v bodoče.

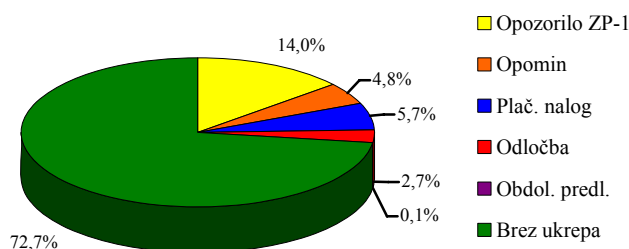
2. STATISTIKA INŠPEKCIJSKEGA DELA TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorji Tržnega inšpektorata RS opravljajo nadzor spoštovanja zakonskih in podzakonskih predpisov preko inšpekcijskih pregledov. V kolikor se na takšnem pregledu ugotovi kršitev s področja pristojnosti inšpektorata, tržni inšpektor ukrepa v skladu z veljavnimi predpisi in v okviru svojih pristojnosti. Ukrepi, ki jih lahko izreče tržni inšpektor, so lahko upravni (izdaja odločbe o odpravi pomanjkljivosti, ali omejitev ali prepoved prodaje oziroma opravljanja storitve), prekrškovni (izrek globe za kaznovanje prekrška ali drugega z zakonom predpisanega ustreznega ukrepa) ter izvršbeni (predpisan postopek prisilne izvršitve izrečenih upravnih ukrepov).

V letu 2009 je bilo prejetih 5689 prijav, opravljenih 19980 pregledov, v upravnem postopku je bilo izrečenih 3777 upravnih ukrepov (1754 opozoril ZIN in 2023 upravnih odločb), v prekrškovnem postopku pa 5452 prekrškovnih ukrepov (2792 opozoril ZP-1, 954 opominov, 1147 glob s plačilnim nalogom, 546 glob z odločbo o prekršku ter podanih 13 obdolžilnih predlogov).



Slika 1: Upravni ukrepi glede na število opravljenih pregledov v letu 2009



Slika 2: Prekrškovni ukrepi glede na število opravljenih pregledov v letu 2009

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 opravil več dejanj kot v letu 2008 in sicer za 9,2% več pregledov, izrekel za 2,0% več upravnih ukrepov in za 11,3% več prekrškovnih ukrepov.

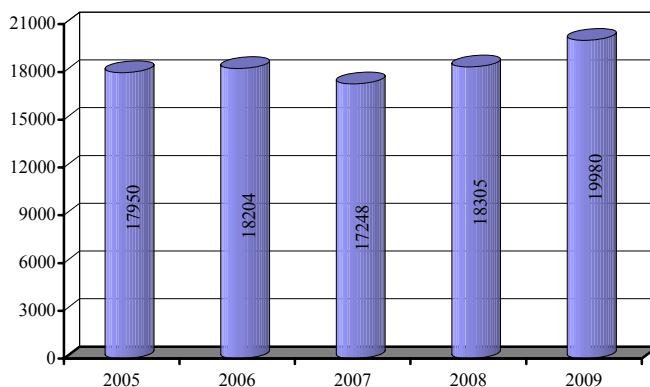
Tržni inšpektorji pri ugotovljenih nepravilnostih, če obstajajo zakonski pogoji, vedno pogosteje posegajo po milejših ukrepih, kot sta opozorilo ali opomin, kot pa po najtežjih ukrepih (izdaja odločbe ali izrek globe). Razlogi za to so najmanj trije. Prvič zato, ker se v tej smeri spreminja že zakonodaja sama, drugič zato, ker inšpektor z izrekom milejšega ukrepa večinoma več in hitreje doseže cilj pri kršitelju in tretjič zato, ker tržni inšpektorji vedno bolj delujejo tudi preventivno in so posledično temu tudi posledice kršitve manjše.

V nadaljevanju so podrobneje razčlenjeni pregledi ter upravni in prekrškovni ukrepi Tržnega inšpektorata RS v letu 2009.

2.1. INŠPEKCIJSKI PREGLEDI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorji so pri nadzoru izvajanja zakonskih in drugih predpisov iz svoje pristojnosti v letu 2009 opravili 19980 pregledov.

Kot je razvidno iz shematičnega prikaza števila opravljenih pregledov za obdobje 2005-2009, opravlja Tržni inšpektorat RS zadnjih pet let kljub povečevanju števila predpisov skoraj enako število pregledov.

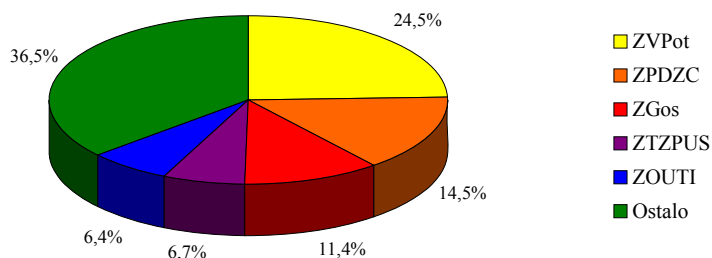


Slika 3: Število opravljenih pregledov v obdobju 2005 – 2009

Na enem pregledu lahko tržni inšpektor opravi nadzor spoštovanja določil po različnih zakonih oziroma po različnih določilih (členih) znotraj enega zakona. Tako je bil na vseh pregledih skupaj opravljen pregled spoštovanja 31692 zakonov oziroma 65441 določil teh zakonov.

Seznam najpogosteje pregledanih zakonov:

- Zakon o varstvu potrošnikov (7773 ali 24,5%),
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (4596 ali 14,5%),
- Zakon o gostinstvu (3607 ali 11,4%),
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti (2109 ali 6,7%) ter
- Zakon o omejevanju uporabe tobaknih izdelkov (2031 ali 6,4%).



Slika 4: Delež najpogosteje pregledanih zakonov glede na vse pregledane zakone

Seznam najpogosteje pregledanih določil (členov) zakonov:

- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ali ima subjekt, ki posluje s potrošniki, proizvode oziroma storitve označene s ceno (6295 ali 7,3%),
- določilo Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ali je subjekt, ki opravlja dejavnost oziroma delo, vpisan ali priglasi, kot to določajo ustrezni zakoni (4826 ali 7,4%),
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ali subjekt, ki posluje s potrošniki, po opravljeni prodaji ali storitvi potrošniku izda račun (4241 ali 6,5%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ali gostinec spoštuje označeni obratovalni čas (3838 ali 5,9%) ter
- določilo Zakona o gostinstvu, ali je v gostinskem obratu objavljen cenik (2626 ali 4,0%).

Ostale podrobnosti glede opravljenih pregledov so podane v poglavju »3. Delo Tržnega inšpektorata Republike Slovenije«. Pri tem je potrebno še enkrat poudariti, da tržni inšpektorji praviloma pri enem pregledu preverijo opravljanje dejavnosti subjekta nadzora po več zakonskih in podzakonskih predpisih hkrati.

2.2. UKREPI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

V primeru, da pri inšpekcijskem pregledu tržni inšpektor ugotovi, da subjekt nadzora ne spoštuje določil zakonskih in podzakonskih predpisov, je dolžan ukrepati glede na določila predpisa, iz katerega kršitev izhaja.

2.2.1. Upravni ukrepi

V primeru ugotovljenih in dokazanih kršitev zakonskih in podzakonskih predpisov lahko tržni inšpektor upravno ukrepa, če mu ustrezni zakoni dajejo takšna pooblastila. Po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru ima tržni inšpektor na voljo dve vrsti upravnega ukrepa: kršitelja lahko na ugotovljene nepravilnosti samo ustno opozori (v nadaljevanju: opozorilo ZIN), ali pa mu izda ustrezno upravno odločbo. Tržni inšpektor lahko izreče opozorilo ZIN le takrat, kadar oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo ZIN zadosten ukrep. Ugotovljene nepravilnosti, izrečeno opozorilo ZIN in rok, do katerega je potrebno nepravilnosti odpraviti, zapiše inšpektor v zapisnik o inšpekcijskem pregledu. V kolikor kršitelj v roku nepravilnosti ne odpravi, mora tržni inšpektor ukrepati v skladu z ustrezno zakonodajo.

Skupno so tržni inšpektorji v letu 2009 izrekli 3777 upravnih ukrepov, od tega so v 1754 primerih izrekli opozorilo ZIN ter v 2023 primerih izdali upravno odločbo. S temi upravnimi ukrepi je bilo, v

skladu s posameznimi predpisi, kršiteljem naloženo, da odpravijo ugotovljene pomanjkljivosti, ali pa jim je bilo prepovedano opravljanje dejavnosti oziroma prepovedana ali omejena prodaja določenih proizvodov.

Ostale podrobnosti glede upravnih ukrepov so podane v poglavju »3. Delo Tržnega inšpektorata Republike Slovenije«.

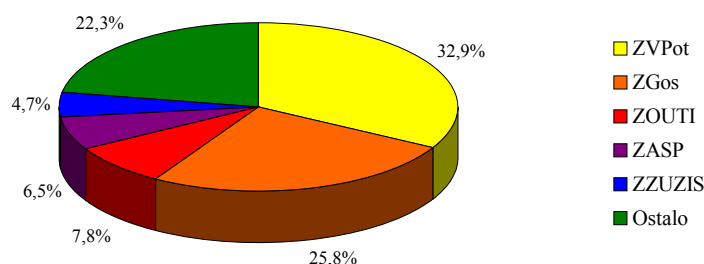
2.2.1.1. Opozorila ZIN

Z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru lahko tržni inšpektor namesto izdaje ustrezne upravne odločbe kršitelja na ugotovljene nepravilnosti samo ustno opozori (ugotovitve in izrečeno opozorilo mora inšpektor navesti tudi v zapisniku o pregledu). V letu 2009 so tržni inšpektorji opozorila ZIN izrekli v 1754 primerih, kar pomeni v primerjavi z letom 2008 (1588 opozoril ZIN) povečanje za 10,5%.

Subjekt nadzora lahko krši določila enega ali več zakonov, znotraj enega zakona pa lahko krši več določil (členov). Praviloma lahko tržni inšpektor za vse kršitve skupaj izreče eno samo opozorilo ZIN. Tako so bili z vsemi opozorili ZIN skupaj subjekti opozorjeni na kršitev 13168 zakonov oziroma 13168 določil teh zakonov.

Seznam zakonov, za katere je bilo najpogosteje izrečeno opozorilo ZIN:

- Zakon o varstvu potrošnikov (4335 ali 23,9%),
- Zakon o gostinstvu (3396 ali 25,8%),
- Zakon o omejevanju uporabe tobaknih izdelkov (1032 ali 7,8%),
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (850 ali 6,5%) ter
- Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili (619 ali 4,7%).



Slika 5: Število opozoril ZIN glede na predpis

Seznam določil (členov) zakonov, za katere je bilo najpogosteje izrečeno opozorilo ZIN:

- določilo Zakona o gostinstvu, ker gostinec ni določil obratovalnega časa, ali ga ni prijavil pristojnemu organu, ali ni posloval v določenem obratovalnem času, ali ni objavil obvestila o razporedu obratovalnega časa na vidnem mestu ob vhodu v gostinski obrat (858 ali 6,5%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker v gostinskem obratu ni bil objavljen cenik (782 ali 5,9%),
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ker subjekt, ki je posloval s potrošniki, ni imel proizvodov ali storitev označenih s ceno (645 ali 4,9%),
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ker subjekt ob izročitvi blaga ali po opravljeni storitvi potrošniku ni izstavil račun (622 ali 4,7%) ter
- določilo Zakona o omejevanju uporabe tobaknih izdelkov, ker je subjekt napačno oglaševal tobakne izdelke (291 ali 2,2%).

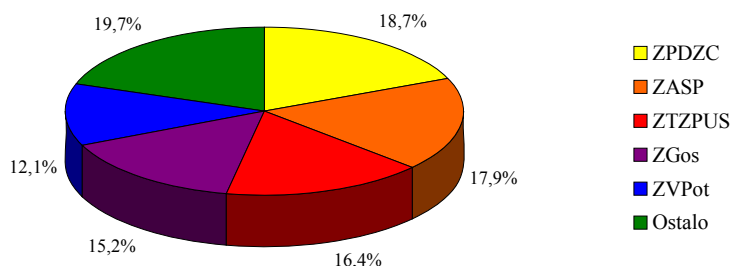
2.2.1.2. Upravne odločbe

V letu 2009 so tržni inšpektorji izdali 2023 upravnih odločb, kar pomeni 4,3% manj izdanih upravnih odločb, kot v letu 2008 (2114 odločb).

Subjekt nadzora lahko krši določila enega ali več zakonov, znotraj enega zakona pa lahko krši več določil (členov). Praviloma lahko tržni inšpektor za vse kršitve skupaj izda eno samo upravno odločbo. Z vsemi upravnimi odločbami so inšpektorji od kršiteljev zahtevali odpravo nepravilnosti, ki so bile ugotovljene po 2263 zakonih oziroma 3476 določilih teh zakonov.

Seznam zakonov, za katere je bilo najpogosteje izdana upravna odločba:

- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (424 ali 18,7%),
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (405 ali 17,9%),
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti (372 ali 16,4%),
- Zakon o gostinstvu (343 ali 15,2%) ter
- Zakon o varstvu potrošnikov (273 ali 12,1%).



Slika 6: Število upravnih odločb glede na predpis

Seznam določil (členov) zakonov, za katere je bila najpogosteje izdana upravna odločba:

- določilo Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ker je subjekt opravljal dejavnost oziroma delo brez vpisa ali prireditve, kot to določajo ustrezni zakoni (318 ali 9,1%),
- določilo Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti, ker je subjekt dajal v promet neskladne proizvode (187 ali 5,4%),
- določilo Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ker subjekt ni spoštoval avtorjeve materialne pravice (111 ali 3,2%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker gostinec ni spoštoval minimalnih tehničnih pogojev za svojo vrsto gostinskega obrata (109 ali 3,1%) ter
- določilo Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ker subjekt ni spoštoval avtorjevo pravico sekundarnega radiodifuznega oddajanja (65 ali 1,9%).

2.2.1.3. Ostali upravni ukrepi in postopki

Na odločbe tržnih inšpektorjev so se kršitelji pritožili v 110 primerih, kar predstavlja samo 5,4% glede na vse izdane upravne odločbe. Tako majhno število pritožb vsekakor odraža visoko usposobljenost in strokovnost tržnih inšpektorjev.

Po pravnomočnosti odločbe je tržni inšpektor dolžan preveriti, ali je kršitelj spoštoval izdano odločbo in ugotovljeno nepravilnost odpravil. V kolikor inšpektor ugotovi, da subjekt nadzora določil odločbe

ni upošteval, začne s postopkom izvršbe, t.j. s sklepom o dovolitvi izvršbe. Na ta način so tržni inšpektorji ukrepali v 84 primerih (v 4,2% vseh izdanih upravnih odločb). Kljub temu, da je v sklepu o dovolitvi izvršbe zagrožena denarna kazen, če kršitelj izdane odločbe ne bo spoštoval, je bilo v nadaljevanju izvršbe izrečenih še nadaljnjih 16 sklepov z denarno kaznijo (ta sklep lahko tržni inšpektor izreče istemu kršitelju večkrat zapored).

V primeru, da subjekt nadzora ne spoštuje niti določil izdane odločbe, niti denarne kazni v izvršbi, se izvede pečatenje delovnih prostorov in opreme kršitelja, kar se v letu 2009 ni zgodilo.

2.2.2. Prekrškovni ukrepi

Prekršek je dejanje, ki pomeni kršitev zakona, uredbe vlade ali odloka samoupravne lokalne skupnosti, ki je kot tako določeno kot prekršek in je zanj predpisana sankcija za prekršek.

V letu 2005 je začel na področju sankcioniranja prekrškov veljati nov Zakon o prekrških, ki je spremenil način sankcioniranja kršiteljev in določil organe, ki prekrške sankcionirajo. Do uveljavitve tega zakona so sankcije za storjene prekrške izrekli samo sodniki za prekrške, od dneva uveljavitve tega zakona pa o prekrških po hitrem postopku odločajo prekrškovni organi (upravni in drugi državni organi ter nosilci javnih pooblastil, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški) in v rednem postopku sodišča (na prvi stopnji okrajno, na drugi pa vrhovno sodišče). Glede na določila Zakona o prekrških je Tržni inšpektorat RS dne 1. 1. 2005 postal prekrškovni organ, tržni inšpektorji pa pooblaščené uradne osebe prekrškovnega organa.

Pooblaščená uradna oseba odloča o prekrških po hitrem postopku, razen v primerih, če predlagatelj rednega sodnega postopka glede na naravo kršitve oceni, da so podani pogoji za izrek stranske sankcije, proti mladotnim storilcem prekrškov, za prekrške s področja obrambnih dolžnosti in za prekrške s področja nezdržljivosti javnih funkcij s pridobitno dejavnostjo.

Pooblaščená uradna oseba po uradni dolžnosti brez odlašanja, hitro in enostavno ugotovi tista dejstva in zbere tiste dokaze, ki so potrebni za odločitev o prekršku. Če ugotovi kršitev zakonskega ali podzakonskega predpisa, storilcu izreče globo v znesku, v katerem je predpisana. Če je globa predpisana v razponu, pa mu izreče najnižjo predpisano višino globe. Globo se izreka z odločbo o prekršku ali plačilnim nalogom.

Za prekrške neznatnega pomena in v primerih, ko pooblaščená uradna oseba oceni, da je glede na pomen dejanja to zadosten ukrep, lahko namesto izreka sankcije izreče samo opozorilo (v nadaljevanju: opozorilo ZP-1). Hkrati z opozorilom ZP-1 mora pooblaščená uradna oseba kršitelju predstaviti storjeni prekršek. Namesto globe lahko pooblaščená uradna oseba kršitelju izreče samo opomin, vendar le, če je prekršek storjen v takih olajševalnih okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega. Opomin se sme izreči tudi kršitelju, ki je storil prekršek s tem, da ni izpolnil predpisane obveznosti ali pa je s prekrškom povzročil škodo, vendar je pred izdajo odločbe o prekršku izpolnil predpisano obveznost oziroma popravil ali povrnil povzročeno škodo.

V letu 2009 so tržni inšpektorji izrekli 5452 prekrškovnih ukrepov, od tega so v 2792 primerih kršiteljem izrekli opozorilo ZP-1, v 954 primerih je bil kršiteljem izrečen opomin, v 1147 primerih je bila kršiteljem izrečena globa s plačilnim nalogom, v 546 primerih je bila kršiteljem izrečena globa z odločbo o prekršku, v 13 primerih pa je bil zoper kršitelje vložen obdolžilni predlog. Število prekrškovnih ukrepov je v letu 2009 tako naraslo kar za 11,3% glede na leto 2008 (skupaj 4899 prekrškovnih ukrepov).

Posamezni kršitelj lahko z enim ali več dajanji krši enega ali več zakonov, znotraj enega zakona pa lahko krši več določil (členov). Vse tako storjene prekrške mora tržni inšpektor praviloma obravnavati

skupaj in kršitelju izreči tako enotno sankcijo, kot jo predpisujeta Zakon o prekrških in tisti zakon, katerega kršitev je bila ugotovljena.

Poleg pravne osebe po Zakonu o prekrških odgovarja za storjeni prekršek tudi odgovorna oseba in sicer za tisti prekršek, ki ga stori pri opravljanju poslov, za katere je pri njej pooblaščen. Odgovorna oseba je odgovorna za prekršek, če je bil storjen z njenim dejanjem ali z opustitvijo dolžnega nadzorstva. Odgovornost odgovorne osebe ne preneha s prekinitvijo delovnega razmerja pri pravni osebi, niti s prenehanjem poslovanja pravne osebe. Enako kot za pravno osebo velja tudi za samostojnega podjetnika posameznika, pri čemer oseba, ki je nosilec posla samostojnega podjetnika posameznika, ne more biti hkrati tudi njegova odgovorna oseba (ker odgovarja že kot nosilec posla). Tržni inšpektorji so tako v letu 2009 obravnavali 6407 kršiteljev (pravnih oseb in njihovih odgovornih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in njihovih odgovornih oseb ter domačih in tujih fizičnih oseb).

Vsem kršiteljem skupaj je bilo v letu 2009 izrečenih za 4.027.739,68 EUR glob ter za 125.982,25 EUR sodnih taks. Konec leta 2008 je začel namreč veljati Zakon o sodnih taksah, ki je namesto stroškov postopka, ki jih je izrekla pooblaščen uradna oseba v prekrškovnem postopku in katerih stroški so se gibal v razponu, uvedel sodno takso, ki je za vsako prekrškovno dejanje določena v točno določenem znesku. Vsa izvršena plačila izrečenih terjatev so prihodek Proračuna RS.

Podrobnosti glede posameznih sankcij, ki so jih izrekli tržni inšpektorji, so razvidne iz nadaljevanja.

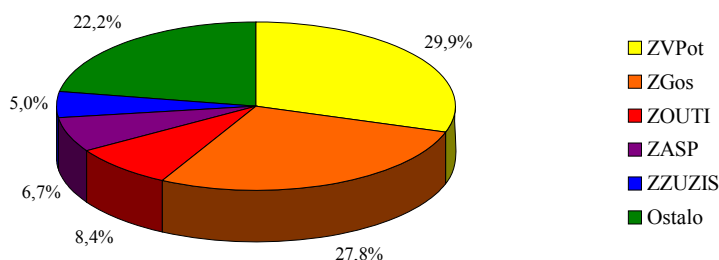
2.2.2.1. Opozorila ZP-1

Glede na določila Zakona o prekrških lahko tržni inšpektor namesto izreka globe kršitelja opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če oceni, da je glede na pomen dejanja opozorilo zadosten ukrep. V letu 2009 so tržni inšpektorji opozorila ZP-1 izrekli v 2792 primerih, kar je za 24,0% več kot v letu 2008 (2252 opozoril ZP-1).

Tržni inšpektorji so z vsemi opozorili ZP-1 skupaj kršitelje opozorili na kršitev 14224 zakonov oziroma 14584 določil teh zakonov.

Seznam zakonov, za katere je bilo najpogosteje izrečeno opozorilo ZP-1:

- Zakon o varstvu potrošnikov (4250 ali 29,9%),
- Zakon o gostinstvu (3961 ali 27,8%),
- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (1188 ali 8,4%),
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (952 ali 6,7%) ter
- Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili (710 ali 5,0%).



Slika 7: Število opozoril ZP-1 glede na predpis

Seznam določil (členov) zakonov, za katere je bilo najpogosteje izrečeno opozorilo ZP-1:

- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ker kršitelj, ki posluje s potrošniki, proizvode oziroma storitve ni imel označene s ceno (712 ali 4,9%),
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ker kršitelj ob izročitvi blaga ali po opravljeni storitvi potrošniku ni izstavil račun (663 ali 4,5%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj ni določil obratovalnega časa, ali ga ni prijavil pristojnemu organu, ali ni posloval v določenem obratovalnem času, ali ni objavil obvestila o razporedu obratovalnega časa na vidnem mestu ob vhodu v gostinski obrat (414 ali 2,8%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj cen gostinskih storitev ni objavil na predpisan način (370 ali 2,5%) ter
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ker kršitelj ni upošteval označenih cen (287 ali 2,0%).

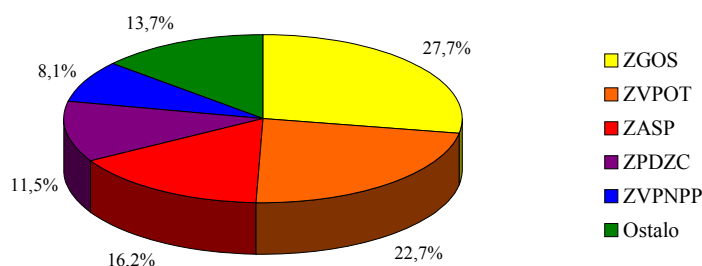
2.2.2.2. Opomini

Glede na določila Zakona o prekrških sme tržni inšpektor izreči opomin za prekršek, storjen v takih olajševalnih okoliščinah, ki ga delajo posebno lahkega, ali pa če je prekršek v tem, da ni bila izpolnjena predpisana obveznost, ali je bila s prekrškom povzročena škoda, storilec pa je pred izdajo odločbe o prekršku izpolnil predpisano obveznost oziroma popravil ali povrnil povzročeno škodo. V letu 2009 so tržni inšpektorji za storjene prekrške v 954 primerih izrekli opomin, kar je za 0,6% več kot v letu 2008 (948 opominov).

Tržni inšpektorji so z vsemi opomini skupaj kršitelje opozorili za kršitev 1060 zakonov oziroma 1748 določil teh zakonov.

Seznam zakonov, za katere je bilo najpogosteje izrečen opomin:

- Zakon o gostinstvu (294 ali 27,7%),
- Zakon o varstvu potrošnikov (241 ali 22,7%),
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (172 ali 16,2%),
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (122 ali 11,5%) ter
- Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami (86 ali 8,1%).



Slika 8: Število opominov glede na predpis

Seznam določil (členov) zakonov, za katere je bilo najpogosteje izrečen opomin:

- določilo Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ker je kršitelj uporabljal avtorsko delo brez ustreznega prenosa avtorskih pravic (168 ali 9,6%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj ni določil obratovalnega časa, ali ga ni prijavil pristojnemu organu, ali ni posloval v določenem obratovalnem času, ali ni objavil obvestila o razporedu obratovalnega časa na vidnem mestu ob vhodu v gostinski obrat (124 ali 7,1%),

- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj ni spoštoval minimalnih tehničnih pogojev za svojo vrsto gostinskega obrata (60 ali 3,4%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj cen gostinskih storitev ni objavil na predpisan način (50 ali 2,9%) ter
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami, ker je kršitelj uporabil zavajajočo poslovno prakso z zavajajočim ravnanjem (43 ali 2,5%).

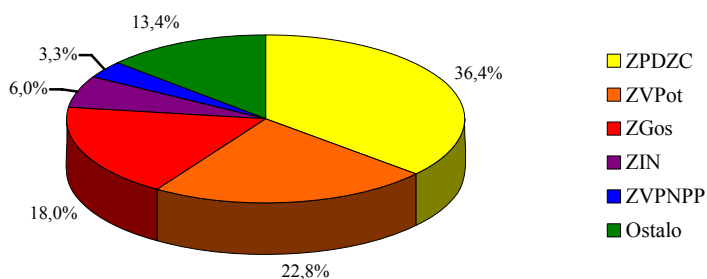
2.2.2.3. Globe, izrečene s plačilnim nalogom

Glede na določila Zakona o prekrških tržni inšpektor izda in vroči plačilni nalog, če je mogoče takoj na kraju prekrška, tistemu kršitelju, katerega prekršek je osebno zaznal ali ugotovil z uporabo ustreznih tehničnih sredstev oziroma naprav. V letu 2009 so tržni inšpektorji za storjene prekrške v 1147 primerih izdali globo s plačilnim nalogom, kar je za 6,1% manj kot v letu 2008 (1222 plačilnih nalogov).

Tržni inšpektorji so z vsemi plačilnimi nalogi skupaj kršitelje sankcionirali za kršitev 1158 zakonov oziroma 1608 določil teh zakonov.

Seznam zakonov, za katere je bil najpogosteje izdan plačilni nalog:

- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (422 ali 36,4%),
- Zakon o varstvu potrošnikov (264 ali 22,8%),
- Zakon o gostinstvu (209 ali 18,0%),
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (70 ali 6,0%) ter
- Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami (38 ali 3,3%).



Slika 9: Število glob, izrečenih s plačilnim nalogom, glede na predpis

Seznam določil (členov) zakonov, za katere je bil najpogosteje izdan plačilni nalog:

- določilo Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ker je posameznik opravljal dejavnost oziroma delo brez vpisa ali priglasitve, kot to določajo ustrezni zakoni (399 ali 24,8%),
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ker kršitelj ni izdal računa za prodano blago ali opravljeno storitev oziroma ker potrošniku ni omogočil, da preveri pravilnost zaračunane cene glede na kakovost in količino kupljenega blaga oziroma opravljene storitve (143 ali 8,9%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj ni določil obratovalnega časa, ali ga ni prijavil pristojnemu organu, ali ni posloval v določenem obratovalnem času, ali ni objavil obvestila o razporedu obratovalnega časa na vidnem mestu ob vhodu v gostinski obrat (136 ali 8,5%),
- določilo Zakona o varstvu potrošnikov, ker kršitelj, ki je posloval s potrošniki, ni imel proizvodov ali storitev označenih s ceno (46 ali 2,9%) ter

- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj cen gostinskih storitev ni objavil na predpisan način (50 ali 2,9%).

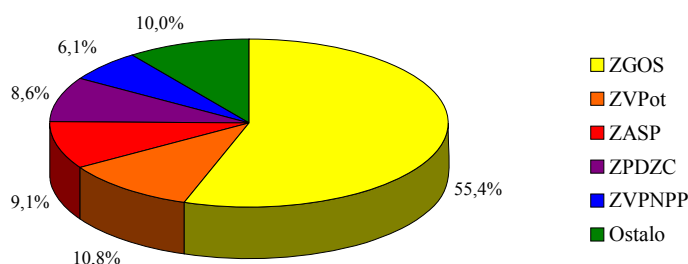
2.2.2.4. Globe, izrečene z odločbo o prekršku

Glede na določila Zakona o prekrških mora tržni inšpektor vsako kršitev zakonskih in podzakonskih predpisov sankcionirati z globo, ki jo izreče v odločbi o prekršku. Izjeme, kdaj lahko prekršek sankcionira tudi z drugimi ukrepi (opozorilom, opominom ali plačilnim nalogom), določa zakon. V letu 2009 so tržni inšpektorji za storjene prekrške v 546 primerih izrekli globo z odločbo o prekršku, kar je za 18,7% več kot v letu 2008 (460 prekrškovnih odločb).

Tržni inšpektorji so z vsemi prekrškovnimi odločbami skupaj kršitelje sankcionirali za kršitev 592 zakonov oziroma 1128 določil teh zakonov.

Seznam zakonov, za katere je bilo najpogosteje izdana prekrškovna odločba:

- Zakon o gostinstvu (328 ali 55,4%),
- Zakon o varstvu potrošnikov (64 ali 10,8%),
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (54 ali 9,1%),
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (51 ali 8,6%) ter
- Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami (36 ali 6,1%).



Slika 10: Število glob, izrečenih z odločbo o prekršku, glede na predpis

Seznam določil (členov) zakonov, za katere je bilo najpogosteje izdana prekrškovna odločba:

- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj ni določil obratovalnega časa, ali ga ni prijavil pristojnemu organu, ali ni posloval v določenem obratovalnem času, ali ni objavil obvestila o razporedu obratovalnega časa na vidnem mestu ob vhodu v gostinski obrat (377 ali 33,4%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj ni spoštoval minimalnih tehničnih pogojev za svojo vrsto gostinskega obrata (61 ali 5,4%),
- določilo Zakona o gostinstvu, ker kršitelj ni spoštoval minimalnih pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti zunaj gostinskega obrata (37 ali 3,3%),
- določilo Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, ker je kršitelj uporabljal avtorsko delo brez ustreznega prenosa avtorskih pravic (36 ali 3,2%) ter
- določilo Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ker je posameznik opravljal dejavnost oziroma delo brez vpisa ali priglasitve, kot to določajo ustrezni zakoni (31 ali 2,7%).

2.2.2.5. Obdolžilni predlogi

Glede na določila Zakona o prekrških mora tržni inšpektor vložiti pri pristojnem sodišču obdolžilni predlog samo v primeru, če hitri postopek po zakonu ni dovoljen. V letu 2009 so tržni inšpektorji za

storjene prekrške v 13 primerih vložili obdolžilni predlog, kar je za 23,5% manj kot v letu 2008 (17 obdolžilnih predlogov).

Tržni inšpektorji so vse obdolžilne predloge vložili zaradi kršitve določila Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ker je posameznik opravljal dejavnost oziroma delo brez vpisa ali priglasitve, kot to določajo ustrezni zakoni.

Sodišča so v letu 2009 obravnavala 24 kršiteljev, zoper katere je bil od 2005 do 2009 vložen obdolžilni predlog. Skupaj so s sodbo kaznovali 22 (91,7%) subjektov, zoper 2 (8,3%) subjekta pa je bil postopek ustavljen, ker ni bilo dovolj dokazov ali pa je prekršek že zastaral.

2.2.2.6. Zahteve za sodno varstvo

Tržni inšpektorji so v letu 2009 izrekli prekrškovni ukrep (opomin, plačilni nalog ali odločba o prekršku) 3602 kršiteljem – pravnim osebam in odgovornim osebam pravnih oseb, samostojnim podjetnikom posameznikom in odgovornim osebam samostojnih podjetnikov posameznikov ter fizičnim osebam. Zoper izrečeni ukrep lahko kršitelj, ki mu je bil ukrep izrečen, vloži zahtevo za sodno varstvo. V letu 2009 je tako na Tržni inšpektorat RS skupaj vložilo zahtevo za sodno varstvo 560 (15,5%) kršiteljev. Statistično se vložitev zahteve za sodno varstvo pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika ter njihovih odgovornih oseb obravnava ločeno, ker lahko vloži vsak kršitelj zahtevo za sodno varstvo neodvisno drug od drugega (npr. zahteva za sodno varstvo, ki jo je vložila pravna oseba, ne velja tudi za njeno odgovorno osebo, ki je bila kaznovana z isto sankcijo, in obratno). Zato je pri zahtevah za sodno varstvo prikazano, koliko kršiteljev je vložilo zahtevo za sodno varstvo in ne v koliko zadevah (primerih) je bila zahteva za sodno varstvo vložena.

Vlagatelj zahteve za sodno varstvo lahko le-to umakne do izdaje sodbe o prekršku. V letu 2009 se je to zgodilo v 3 primerih.

Zahteva za sodno varstvo ni dovoljena, če jo je vložila oseba, ki je nima pravice vložiti, ali če po zakonu ni dovoljena. Nedovoljeno ali prepozno zahtevo za sodno varstvo tržni inšpektor s sklepom zavrže. V letu 2009 so tržni inšpektorji pravnomočno zavrgli 18 zahtev za sodno varstvo.

Tržni inšpektor mora po prejemu zahteve za sodno varstvo ugotoviti (lahko tudi z dopolnjenim dokaznim postopkom), ali lahko navedbe v njej kakorkoli vplivajo na prvotno izrečen ukrep. Če ugotovi, da je zahteva utemeljena, lahko svojo prvotno odločitev (zoper katero je bila vložena zahteva za sodno varstvo) odpravi in ustavi postopek zoper kršitelja, ali pa se odloči za nov ukrep, ki je v skladu z novim dejanskim stanjem, upoštevajoč nova dejstva. V letu 2009 so tržni inšpektorji na podlagi vložene zahteve za sodno varstvo ustavili prekrškovni postopek zoper 8 kršiteljev, 23 kršiteljem pa je bil izdan nov plačilni nalog, opomin ali nova odločba o prekršku.

Če zahteva za sodno varstvo ni umaknjena s strani vlagatelja, če ni zavržena s strani tržnega inšpektorja, če prvotno izrečen ukrep ni odpravljen v celoti (postopek se ustavi) ali če se ne izreče nov ukrep, potem mora tržni inšpektor takšno zahtevo za sodno varstvo z vsemi dokumenti in dokazi posredovati v odločitev pristojnemu sodišču. V letu 2009 je bilo od vseh vloženi zahtev za sodno varstvo 525 kršiteljev odstopljenih v nadaljnje reševanje na okrajna sodišča.

V letu 2009 so sodišča rešila 595 zahtev za sodno varstvo, ki so jih inšpektorji kadarkoli (od leta 2005 naprej) odstopili v nadaljnje reševanje na okrajna sodišča. Od vseh rešenih zahtev za sodno varstvo so okrajna sodišča v 20 primerih (3,4%) zahtevo za sodno varstvo zavrgla kot nedovoljeno ali prepozno, v 306 primerih (51,4%) pa zavrnila, s čimer je bil pri obeh vrstah odločitev sodišča ukrep tržnega inšpektorja potrjen. V 166 primerih (27,9%) je sodišče načeloma sicer potrdilo ukrep inšpektorja, vendar je ocenilo, da je zakonsko predpisana globa previsoka in so zato samo znižala izrečeno globo. V 103 primerih (17,3%) pa je bil ukrep inšpektorja odpravljen (ker so sodišča sama odločila o kršitvi,

ker so odločila v korist kršitelju ali ker so ustavila prekrškovni postopek zaradi relativnega zastaranja prekrška).

2.2.2.7. Plačila, uklonilni zapori in izterjave

Kršitelj, ki mu je bila izrečena globa in ki ni vložil zahteve za sodno varstvo, lahko v 8 dneh po pravnomočnosti plačilnega naloga ali prekrškovne odločbe plača samo polovico izrečene globe. Kršitelj, ki zamudi ta rok, ali ki je vložil zahtevo za sodno varstvo, pa mora plačati globo v celoti. V celoti mora plačati tudi sodno takso.

Lahko pa kršitelj prekrškovni organ zaprosi za plačilo globe na obroke, vendar samo, če so izpolnjeni zakonsko določeni pogoji in največ do 12 obrokov. V primeru obročnega plačila mora kršitelj plačati globo v celoti.

Vsem kršiteljem skupaj je bila izrečena globa v skupnem znesku 4.027.739,68 EUR. Poleg tega jim je bilo zaračunanih še za 125.982,25 EUR sodne takse ter 5.793,92 EUR povprečnine in stroškov postopka. Skupaj je bilo kršiteljem v letu 2009 zaračunanih za 4.159.515,85 EUR terjatev.

V letu 2009 je bilo od vseh izrečenih terjatev (ne glede na leto nastanka terjatve) plačano za 1.288.440,29 EUR, od tega je bilo plačano 1.182.831,81 EUR glob, 71.169,42 EUR sodnih taks ter 34.439,06 EUR povprečnin in stroškov postopka. Nadalje je bilo dodatno zaprtih še za 2.533.221,98 EUR terjatev zaradi različnih razlogov: zaradi pravice kršitelja, da plača samo polovico globe, zaradi upravičeno vloženih zahtev za sodno varstvo, kjer je tržni inšpektor sam odpravil svojo sankcijo, zaradi odločitev sodišč, da kršiteljem zmanjšajo globo ali jo celo v celoti odpravijo ter zaradi dejstva, da globe ni bilo možno izterjati.

Preostanek odprtih terjatev predstavljajo terjatve (velika večina) do kršiteljev, pri katerih se še vedno obravnava zahteva za sodno varstvo (bodisi na Tržnem inšpektoratu RS, bodisi na sodišču), ki še niso postale pravnomočne oziroma zoper neplačnike še vedno poteka postopek prisilne izterjave.

2.3. REŠEVANJE ZADEV NA SODIŠČIH

Kot je razvidno iz zgornjih podatkov, so tržni inšpektorji v letu 2009 pristojnim sodiščem predali v nadaljnje reševanje 538 kršiteljev (525 zaradi vloženih zahtev za sodno varstvo in 13 z obdolžilnim predlogom). Sodišča so v letu 2009 skupno obravnavala 619 kršiteljev, ki so kadarkoli od leta 2005 naprej vložili zahtevo za sodno varstvo (595 obravnavanih kršiteljev) oziroma je bil zoper njih podan obdolžilni predlog (24 obravnavanih kršiteljev).

Iz zgornjih podatkov izhaja, da so okrajna sodišča v letu 2009 obravnavala 81 (13,1%) več kršiteljev, kot pa jim jih je Tržni inšpektorat RS v istem letu, ali zaradi vložene zahteve za sodno varstvo, ali zaradi vloženega obdolžilnega predloga, odstopil v reševanje. To pomeni, da so sodišča v letu 2009 rešila še za 13,1% zaostankov prejšnjih let. Ta rezultat bi bil za Tržni inšpektorat RS ugoden, če ne bi bila večina zaostankov rešena s sklepom o zastaranju.

3. INŠPEKCIJSKO DELO TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

3.1. VARSTVO POTROŠNIKOV

Varstvo potrošnikov je eno izmed pomembnih področij, na katerih Tržni inšpektorat RS opravlja inšpekcijski nadzor.

Leta 1998 sprejeti Zakon o varstvu potrošnikov je temeljni pravni akt, ki ureja pravice potrošnikov v razmerju do podjetij. V vmesnem obdobju je bil zakon večkrat spremenjen in dopolnjen (nazadnje s spremembami, ki so začele veljati dne 31. 10. 2009) in sicer predvsem kot posledica prilagajanja slovenskega pravnega reda evropskemu. Sočasno s spremembami in dopolnitvami pa se je širil tudi obseg pristojnosti Tržnega inšpektorata RS na tem področju. Dodatno je bilo s sprejetjem Zakona o potrošniških kreditih v letu 2002 Tržnemu inšpektoratu RS dodeljeno povsem novo področje nadzora – zaščita potrošnikovih pravic v razmerju do kreditodajalcev, kadar le-ti niso bančni subjekti (banke). S sprejetjem Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami v letu 2007 pa je zakonodajalec podrobneje uredil področje poštenega poslovanja podjetij v razmerju do potrošnikov.

Tržni inšpektorat RS trenutno opravlja nadzor nad spoštovanjem določil naslednjih zakonov in na njihovi podlagi sprejetih predpisov, ki so sprejeti z namenom zaščititi pravice potrošnikov:

- Zakon o varstvu potrošnikov,
 - Pravilnik o načinu označevanja cen blaga in storitev,
 - Pravilnik o blagu, za katerega se izda garancija za brezhibno delovanje,
 - Pravilnik o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost,
- Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami,
- Zakon o potrošniških kreditih,
 - Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kreditni posrednik,
 - Odredba o obliki in vsebini nalepke, ki izkazuje izpolnjevanje pogojev za potrošniško kreditiranje,
 - Povprečne učinkovite obrestne mere potrošniških kreditov bank in hranilnic,
 - Pravilnik o poročanju dajalcev kredita o sklenjenih kreditnih pogodbah in dogovorjeni učinkoviti obrestni meri,
 - Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati dajalec kreditov za pridobitev dovoljenja za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja,
 - Sklep o pogojih, ki jih mora izpolnjevati bančni kreditni posrednik.

V postopku pridruževanja Slovenije Evropski uniji so bili zgoraj navedeni pravni akti usklajeni z evropskim pravnim redom oziroma sprejeti na njegovi podlagi. To pomeni, da je na zakonodajni ravni varstvo potrošnikov izenačeno z varstvom, ki so ga potrošniki deležni tudi v ostalih državah članicah, in v skladu z evropsko potrošniško zakonodajo, ki predstavlja različne direktive, ki urejajo področje varstva potrošnikov.

Naloga Tržnega inšpektorata RS je zagotoviti spoštovanje pravic potrošnikov tako z nadzorom nad poslovanjem podjetij in podjetnikov, kot tudi z reševanjem potrošniških sporov v skladu s pooblastili, ki mu jih dajejo predpisi. Za doseg te naloge ima Tržni inšpektorat RS na voljo izdajo upravne

odločbe, s katero podjetju npr. prepove prodajo ali oglaševanje, ali pa podjetju naloži, da ugotovi potrošnikovemu zahtevku. Od začetka leta 2005 pa ima Tržni inšpektorat RS kot prekrškovni organ možnost zoper podjetje ukrepati tudi z izrekom kazenske sankcije – globe.

Širjenje pristojnosti Tržnega inšpektorata RS na področju varstva potrošnikov se odraža tudi v vse večjem obsegu izvedenega inšpekcijskega nadzora na področju varstva potrošnikov. Podobne trende je mogoče pričakovati tudi v prihodnje, saj je v vmesnem času Tržni inšpektorat RS postal tudi eden od pristojnih organov v Sloveniji, ki so zadolženi za sodelovanje na področju varstva potrošnikov v primerih, ko se potrošniki, katerim ravnanje podjetja povzroči škodo ali bi jim utegnilo povzročiti škodo, nahajajo v drugi državi članici kot samo podjetje – kršitelj.

Ministrstvo za gospodarstvo je v skladu z evropsko potrošniško zakonodajo pripravilo besedilo predloga Zakona o potrošniških kreditih. Pri pripravi tega besedila je aktivno sodeloval tudi Tržni inšpektorat RS. Pri tem velja poudariti, da je Tržni inšpektorat RS s predstavniki Ministrstva za gospodarstvo opravil številna usklajevanja. Predlagatelj je večino pripomb/predlogov Tržnega inšpektorata RS upošteval. S tem zakonom se v pravi red Republike Slovenije prenaša Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. 4. 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS. Namen nove direktive je doseči optimalno poenotenje zakonodaje Evropske unije na področju potrošniškega kreditiranja s ciljem odpravljanja ovir za čezmejno kreditiranje potrošnikov ob hkratnem zagotavljanju visoke ravni varstva potrošnikov v posameznih državah članicah.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS prejel 408 prijav s področja Zakona o varstvu potrošnikov in 69 prijav s področja Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami. Od prvih se jih je kar 2/3 nanašalo na postopke reševanja potrošniških reklamacij, med katere je treba šteti tako obravnavo zahtevkov iz naslova garancije, kot tudi obravnavo zahtevkov iz naslova stvarne napake. Potrošniki, ki se pri uveljavljanju svojih pravic srečujejo s težavami, se namreč v odsotnosti mehanizmov zunajsodnega reševanja sporov ter ob dolgotrajnosti in visokih stroških reševanja sporov po sodni poti pogosto obračajo na Tržni inšpektorat RS za pomoč pri zagotavljanju njihovih pravic.

Z vidika učinkovitega reševanja potrošniških reklamacij bi bilo potrebno nujno v prihodnosti pripraviti predlog Zakona o alternativnem reševanju potrošniških sporov, katerega osnutek je bil v letu 2008 dan v javno obravnavo in v okviru katere je Tržni inšpektorat RS pripravil svoje pripombe in predloge. Kljub temu, da se je postopek začasno ustavil, je vendarle pričakovati, da bo v prihodnosti dejansko oblikovan nek primeren način reševanja tovrstnih sporov poleg sodnega sistema.

Medtem, ko sodi reševanje potrošniških reklamacij na področje postopkov, ki se začnejo izključno na pobudo potrošnikov, pa je preostali del izvršenega nadzora Tržnega inšpektorata RS v prvi vrsti nadzor, ki se začne po uradni dolžnosti v okviru načrtovanih in v naprej pripravljenih akcij nadzora. Med tovrstni nadzor sodi predvsem nadzor zavajajočih poslovnih praks, označevanja cen blaga in storitev, izdajanja računov, prilaganja listin in podobno.

Na podlagi prejetih prijav ter v okviru načrtovanih akcij nadzora so tržni inšpektorji v letu 2009 na področju varstva potrošnikov (podatki o številu pregledov na področju potrošniških kreditov tukaj niso zajeti, ampak v poglavju »3.2. Potrošniški krediti«) opravili 9192 pregledov, kar predstavlja kar 48 % vseh opravljenih pregledov Tržnega inšpektorata RS. Na področju Zakona o varstvu potrošnikov je bilo opravljenih 7510 inšpekcijskih pregledov, na področju Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami pa 1682 pregledov.

S področja Zakona o varstvu potrošnikov (podatki za področje nepoštenih poslovnih praks so zajeti v poglavju »3.1.1. Nepoštene poslovne prakse«) je bilo na podlagi ugotovljenih nepravilnosti oziroma kršitev izdanih 257 upravnih odločb. Poleg tega pa je bilo v skladu z določili Zakona o inšpekcijskem nadzoru izrečenih 4331 opozoril ZIN na zapisnik. Slednja so tržni inšpektorji izrekli v primerih, ko

so ocenili, da je to zadosten ukrep in da bodo podjetja v skladu z opozorilom v določenem roku odpravila nepravilnosti oziroma pomanjkljivosti.

Glede na to, da tržni inšpektorji nastopajo tudi kot pooblašcene osebe prekrškovnega organa, so v primerih, ko je nepravilnost oziroma pomanjkljivost ali kršitev z zakonom opredeljena tudi kot prekršek, izdali odločbo ali plačilni nalog, s katerim so kršitelju naložili plačilo globe, ali pa so mu izrekli opomin ali opozorilo ZP-1.

Tako so tržni inšpektorji v letu 2009 s področja Zakona o varstvu potrošnikov v 267 primerih izrekli globo, od tega 38 z izdano odločbo o prekršku in 229 z izdanim plačilnim nalogom. V 194 primerih so zaradi tega, ker je šlo za manjše kršitve, ali pa so nepravilnosti oziroma kršitve kršitelji še pred izdano odločbo o prekršku odpravili, izrekli opomin. V 4218 primerih pa so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli opozorilo ZP-1.

3.1.1. Nepošteno poslovne prakse

Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami kot nepošteno poslovno prakso opredeljuje poslovno prakso, ki nasprotuje zahtevam poklicne skrbnosti in v zvezi z izdelkom bistveno izkrivlja ali bi lahko izkrivljala ekonomsko obnašanje povprečnega potrošnika, ki ga doseže ali mu je namenjena. Kadar je poslovna praksa namenjena posebni ciljni skupini potrošnikov (npr. otroci in starejši), se presoja, ali izkrivlja oziroma bi lahko izkrivljala ekonomsko obnašanje povprečnega člana te skupine.

V zvezi s splošno opredelitvijo nepošteno poslovne prakse velja, da se za izdelek šteje tako blago, kot storitev. Poslovno prakso Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami opredeljuje kot dejanja, opustitve, ravnanja, izjave ali tržno komuniciranje, vključno z oglaševanjem in trženjem, ki so neposredno povezani s promocijo, prodajo ali dobavo izdelka, bistveno izkrivljanje ekonomskega obnašanja potrošnikov pa uporabo poslovne prakse v razmerju do potrošnikov z namenom bistveno omejiti potrošnikovo sposobnost sprejeti odločitev ob poznavanju vseh pomembnih dejstev in tako povzročiti, da potrošnik sprejme odločitev o poslu, ki je sicer ne bi sprejel.

Za nepošteno poslovno prakso zakon šteje zlasti tiste, ki so zavajajoče ali agresivne, s tem da zavajajoče poslovne prakse deli na zavajajoča dejanja in zavajajoče opustitve. Zavajajoče dejanje predstavlja poslovna praksa, ki vsebuje napačne informacije in je torej neresnična, ter tudi poslovna praksa, če kakor koli, vključno s celotno predstavitvijo, zavaja ali bi utegnila zavajati povprečnega potrošnika, četudi je informacija točna glede enega ali več naštetih elementov, ter v vsakem primeru povzroči ali bi utegnila povzročiti, da povprečen potrošnik sprejme odločitev o poslu, ki je sicer ne bi sprejel. Kot zavajajočo opustitev zakon opredeljuje poslovno prakso, kjer podjetje izpusti bistvene informacije, ki jih glede na dejanske okoliščine povprečen potrošnik potrebuje za sprejem odločitve o poslu, in prav s tem povzroči ali bi utegnila povzročiti, da potrošnik sprejme odločitev o poslu, ki je sicer ne bi sprejel, ter tudi primere, ko podjetje prikriva ali nejasno, nerazumljivo, dvoumno ali ob neprimernem času navede bistvene informacije, ki jih glede na dejanske okoliščine povprečen potrošnik potrebuje za sprejem odločitve o poslu, in prav s tem povzroči ali bi utegnila povzročiti, da potrošnik sprejme odločitev o poslu, ki je sicer ne bi sprejel. Agresivno poslovno prakso pa predstavlja ravnanje podjetja, pri katerem se z nadlegovanjem, prisilo, vključno z uporabo sile ali nedopustnim vplivanjem, bistveno zmanjša ali bi utegnila bistveno zmanjšati svoboda izbire ali ravnanja povprečnega potrošnika v zvezi z izdelkom ter se s tem povzroči ali bi utegnilo povzročiti, da potrošnik sprejme odločitev o poslu, ki je sicer ne bi sprejel.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 na področju nepoštenih poslovnih praks izvajal nadzor na podlagi prejetih prijav ter v okviru koordiniranih nadzorov. Skupaj je bilo po določilih Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami opravljeno 1717 pregledov.

V okviru vseh opravljenih inšpekcijskih pregledov so inšpektorji izdali 81 upravnih odločb, s katerimi so prepovedali uporabo nepoštenih poslovnih praks. V posameznih primerih, ko je podjetje s poslovno prakso že prenehalo (npr. z oglaševanjem), upravnih odločb inšpektorji niso izdajali, v 320 primerih pa so izrekli opozorila na zapisnik.

Zoper kršitelje so inšpektorji hkrati vodili tudi prekrškovne postopke, v okviru katerih so za storjene prekrške v 58 primerih izrekli globo, od tega v 24 primerih z izdano odločbo in v 34 primerih s plačilnim nalogom. V 76 primerih so inšpektorji kršiteljem, ker je šlo za manjše kršitve ali pa so nepravilnosti oziroma kršitve kršitelji še pred izdano odločbo o prekršku odpravili, izrekli opomin, še v 374 primerih pa so inšpektorji kršiteljem izrekli opozorilo ZP-1.

V okviru koordiniranih nadzorov se je Tržni inšpektorat RS zlasti osredotočil na zavajajoča dejanja, in sicer predvsem zavajanja potrošnikov glede cen, načina izračunavanja cen in določenih cenovnih prednosti blaga in storitev, ki jih podjetja oglašujejo oziroma obljublajo. Prav z morebitnim zavajajočim oglaševanjem oziroma zavajajočo poslovno prakso na področju cen lahko namreč pride do največjih oškodovanj potrošnikov, ki se odzivajo na obljube podjetij, in tako na podlagi zavajajočih informacij sprejemajo svoje odločitve o nakupovanju. Če torej podjetje potrošnika zavaja ali bi ga utegnilo zavajati glede cene, načina izračunavanja cene ali določene cenovne prednosti in s tem povzroči ali utegne povzročiti, da povprečen potrošnik sprejme odločitev, ki je sicer ne bi sprejel – kupi izdelek zaradi predstavljene cenovne ugodnosti, ki pa ni resnična oziroma je zavajajoča, in ga drugače sicer ne bi kupil – gre za nepošteno poslovno prakso. Dodatno je Tržni inšpektorat RS ugotovil, da so v času recesije gospodarski subjekti običajno samo še bolj »agresivni« z oglaševanjem oziroma privabljanjem kupcev, zato je bilo mogoče opaziti, da se podjetja niso ukvarjala več samo s tem, kako potrošnike privabiti z vsebino in ceno svoje lastne ponudbe (izdelkov ali storitev), pač pa so z namenom pospeševanja prodaje na nakupe vezala raznorazne dodatne privlačne akcije (npr. organiziranje nagradnih iger).

Tako so inšpektorji v okviru dveh koordiniranih nadzorov (spomladi in jeseni) na območju celotne države opravili nadzor nad oglaševalskimi sporočili, ki bi jih lahko šteli za zavajajočo poslovno prakso, in nad ostalimi poslovnimi praksami podjetij, ki bi lahko bile nepošteno, predvsem nad morebitnimi agresivnimi poslovnimi praksami. Med slednje na primer sodi ravnanje pooblaščenih servisov, ki v primeru, da ocenijo, da ne gre za garancijsko popravilo, potrošnikom zaračunavajo stroške pregleda izdelka, prinesenega v popravilo iz naslova garancije. Poleg tega so tržni inšpektorji v okviru nadzora oglaševalskih sporočil spremljali tudi morebitne primere nedostojnega oglaševanja, v okviru nadzora nad poslovnimi praksami podjetij v prodajalnah pa tudi označevanje cen in posledično upoštevanje označenih cen.

Inšpektorji so v okviru obeh nadzorov opravili 356 inšpekcijskih pregledov. Pri tem so ugotovili 78 kršitev. Ugotovljeno je bilo, da podjetja še vedno največkrat uporabljajo nepošteno poslovne prakse v obliki navajanja cenovnih ugodnosti, ki se po opravljenem inšpekcijskem pregledu največkrat izkažejo za neresnične. Podjetja uporabljajo različne načine predstavitve cenovne ugodnosti – in sicer tako z navedbo dveh cen, višje (običajno) prečrtane in nižje cene, kot tudi navedbo odstotka popusta ali znesek popusta. Še vedno pa se zgodi, da podjetja predstavljajo cenovne ugodnosti v razmerju do cen, po katerih se blago sploh ni prodajalo (cene dobaviteljev oziroma namenoma postavljene višje cene blaga, po katerih pa se blago ni prodajalo, saj je bila takoj ponudena tudi ugodnost). Kršitev na področju zavajajočih opustitev in agresivnih poslovnih praks pa je bilo zanemarljivo malo.

Tržni inšpektorji so za zagotovitev spoštovanja zakonskih določil uporabili tudi prisilna sredstva, ki jih predpisuje Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami. Izdanih je bilo 35 upravnih odločb s prepovedjo uporabe nepoštenih poslovnih praks, še v 10 primerih pa so podjetjem bila izrečena zgolj opozorila ZIN, s katerimi je bil podjetjem postavljen rok za odpravo ugotovljenih nepravilnosti. Zaradi uporabe nepoštenih poslovnih praks je bilo izdanih 18 prekrškovnih odločb z izrekom predpisane globe in 14 plačilnih nalogov s predpisano globo. Poleg tega so inšpektorji izdali

še 25 prekrškovnih odločb z izrekom opomina, še v 34 primerih pa so inšpektorji namesto ukrepa kršiteljem izdali opozorilo ZP-1.

3.1.2. Nepošteni pogodbeni pogoji

Nepoštene pogodbene pogoje v prvi vrsti ureja Zakon o varstvu potrošnikov in sicer v poglavju o pogodbenih pogojih. Kljub temu, da je to poglavje v zakonu že od samega začetka, pa je Tržni inšpektorat RS šele v letu 2009 postal tudi organ, ki je pristojen za presojo poštenosti oziroma nepoštenosti pogodbenih pogojev. V tem letu je tako Tržni inšpektorat RS prvič pričel z izvajanjem nadzora nad pogodbenimi pogoji po 24. členu Zakona o varstvu potrošnikov.

Pogodbeni pogoji so tiste sestavine pogodbe, katere določi podjetje. To so zlasti tiste, ki so določene v obliki formularne pogodbe ali splošnih pogojev poslovanja, na katere se pogodba sklicuje. Za pogodbene pogoje je značilno, da jih določi podjetje samo, kar pomeni, da potrošnik nima vpliva na njihovo oblikovanje, zato lahko zgolj sprejme te pogoje, ali pa se odloči za drugega ponudnika blaga oziroma storitev. Pri tem je pomembno tudi, da ti pogoji niso sestavljeni posebej za vsakega posameznega potrošnika ter da so oblikovani že vnaprej.

Prav zaradi navedenih značilnosti je vitalnega pomena, da je potrošnik seznanjen s pogodbenimi pogoji še pred sklenitvijo pogodbe. Zakon o varstvu potrošnikov namreč določa, da pogodbeni pogoji zavezujejo potrošnika le, če je bil pred sklenitvijo pogodbe seznanjen z njihovim celotnim besedilom. Pri tem pa se šteje, da je bil potrošnik seznanjen s celotnim besedilom pogodbenih pogojev, če ga je podjetje nanje izrecno opozorilo in so mu bili dostopni brez težav.

Nenazadnje morajo biti pogodbeni pogoji jasni in razumljivi ter nikakor ne smejo biti nepošteni do potrošnika, saj so v nasprotnem primeru nični, kar posledično pomeni, da so neveljavni in ne učinkujejo.

Zakon določa, da so pogodbeni pogoji nepošteni, če:

- v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank ali
- povzročijo, da je izpolnitev pogodbe neutemeljeno v škodo potrošnika ali
- povzročijo, da je izpolnitev pogodbe znatno drugačna od tistega, kar je potrošnik utemeljeno pričakoval ali
- nasprotujejo načelu poštenja in vestnosti.

Inšpektorji so vršili nadzor nad tem področjem v mesecih februarju in septembru 2009, pri tem pa so opravili 157 inšpekcijskih pregledov, v sklopu katerih so ugotovili 68 kršitev. Navkljub dokaj visokemu odstotku ugotovljenih kršitev (43,3%) vendarle velja poudariti, da se podjetja marsikdaj niti ne zavedajo, da uporabljajo nepoštene pogodbene pogoje, še zlasti kadar so ti zapisani v obliki kratkih opozoril oziroma obvestil potrošnikom, bodisi na računih, predračunih, naročilnicah ipd.

Glede na to, da so bila podjetja v večini primerov pripravljena odpraviti ugotovljene kršitve oziroma nepravilnosti in da so bile kršitve nemalokrat le posledica nepoznavanja predpisov, so inšpektorji pretežno izrekli opozorila ZIN, s katerim se je podjetju naložilo odpravo nepravilnosti in rok za odpravo le-teh. Če so bile nepravilnosti odpravljene skoraj nemudoma, so inšpektorji izrekli le opozorila ZP-1. Tako je bilo izrečenih 53 opozoril ZIN in 38 opozoril ZP-1. V 9 primerih so inšpektorji izdali upravno odločbo s prepovedjo opravljanja dejavnosti do odprave pomanjkljivosti, poleg tega pa je bilo izdanih še 5 prekrškovnih odločb z izrekom predpisane globe ter 14 prekrškovnih odločb z izrekom opomina.

3.1.3. Sezonske razprodaje

Tržni inšpektorji vsako leto kontrolirajo razprodaje oziroma spoštovanje zakonskih določil, ki urejajo to področje. Kljub majhnemu številu ugotovljenih kršitev v preteklih letih, so inšpektorji tudi v letu 2009 ponovili kontrolo sezonskih razprodaj, saj je ta tematika še vedno medijsko odmevna.

Pravila glede razprodaj so popolnoma liberalizirana, saj lahko trgovci že pred »uradnim« začetkom in tudi v času razprodaj nudijo potrošnikom popuste in vršijo druge pospeševalno-prodajne aktivnosti v skladu s svojo poslovno politiko. Trgovci, ki potrošnikom nudijo popuste, morajo spoštovati določbe Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami, zlasti z vidika zavajajočega oglaševanja. Zakon v 5. členu določa poslovno prakso, ki se šteje za zavajajočo (zavajajoče dejanje), med drugim tudi, če vsebuje napačne informacije in je torej neresnična, če kakor koli, vključno s celotno predstavitvijo, zavaja ali bi utegnila zavajati povprečnega potrošnika, četudi je informacija točna glede enega ali več naštetih elementov, ter v vsakem primeru povzroči ali bi utegnila povzročiti, da povprečen potrošnik sprejme odločitev o poslu, ki je sicer ne bi sprejel. Med zakonsko naštetimi elementi, glede katerih lahko poslovna praksa potrošnika zavaja, je tudi cena, način izračunavanja cene in določena cenovna prednost.

Trgovci, ki so se odločili za uvedbo razprodaje, pa so morali spoštovati določbe 28. člena Zakona o varstvu potrošnikov, ki določa, da mora trgovec razprodajo objaviti na krajevno običajen način, objava o uvedbi razprodaje mora vsebovati podatek o vrsti blaga, odstotku znižanja in času trajanja tovrstne prodaje. Blago, ki je na razprodaji, mora biti označeno s ceno pred znižanjem in z znižano ceno. Če je odstotek znižanja objavljen v razponu, mora najvišji odstotek znižanja zajemati najmanj eno četrtno vrednosti vsega blaga, ki je na razprodaji.

Ker uvedba razprodaje zahteva mnogo časa in priprav, ko morajo trgovci izdelati zapisnik o spremembi cene, upoštevati znižanje 1/4 vrednosti blaga po najvišje objavljenem odstotku in označiti blago z dvojnimi cenami, se je pričakovalo, da bo večina trgovcev uvedla popuste, vendar temu ni bilo tako. Kljub popustom, ki jih trgovci nudijo čez celo leto, so nekateri potrošniki še vedno navajeni na razprodaje in z nakupi počakajo na njihov začetek. Za razprodajo se trgovci odločijo tudi zaradi večjega marketinškega učinka pojma »razprodaja« v primerjavi s pojmom »popust«, saj na začetek razprodaj opozarjajo tudi mediji.

Tržni inšpektorji so v času zimskih in poletnih razprodaj pregledali 546 trgovcev (484 trgovcev v letu 2008). Kršitve predpisov, ki urejajo področje prodaj tekstilnega blaga in obutve po znižanih cenah ter razprodaj so bile ugotovljene pri 64 trgovcih. Najpogostejše kršitve so se nanašale na neustrezne objave razprodaje, na nepopolne in nejasne oglase za popuste in na neustrezno označevanje cen blaga, ki je bilo na znižanju. Hujše kršitve niso bile ugotovljene, saj trgovci dobro poznajo predpise in se tudi zavedajo, da so pod drobnogledom inšpekcijskih služb.

Istočasno z nadzorom prodaj tekstilnih izdelkov in obutve po znižanih cenah so inšpektorji pregledali tudi ustreznost označevanja teh izdelkov. Tekstilni izdelki morajo imeti obvezno označeno surovinsko sestavo izdelka, kot to določa Pravilnik o navajanju surovinske sestave in tekstilnih imenih, medtem ko označevanje usnjenih izdelkov ne zahteva več nobenega obveznega navajanja informacij. Obutev, za katero se štejejo vsi izdelki z dodanim podplatom, katerih namen je, da varujejo in pokrijejo stopalo, vključno z glavnimi sestavnimi deli, ki se lahko uporabljajo tudi samostojno, pa mora v prometu vsebovati piktograme ali pisne oznake glavnih sestavnih delov obutve in piktograme ali pisne oznake materialov, ki se nanašajo na glavne sestavne dele obutve, kot to določa Pravilnik o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom.

Glede ustreznega označevanja tekstilnih izdelkov in obutve je bilo ugotovljeno, da 13 trgovcev na manjši količini tekstilnih izdelkov, ki so bili v prodaji, ni označilo surovinske sestave v slovenskem

jeziku. Ker so bile nepravilnosti takoj odpravljene, so tržni inšpektorji izrekli opozorila ZIN in opozorila ZP-1. Le 3 trgovcem so bile izdane upravne odločbe, s katerimi se je prepovedala prodaja do odprave nepravilnosti, saj je šlo za večje količine neustrezno označenega tekstilnega blaga. 5 trgovcev, ki so prodajali obutev, ni imelo izobešenega obvestila o pomenu simbolov (piktogramov), s katerimi se označuje obutev, za kar so jih inšpektorji ustno opozorili. Stanje na trgu je zadovoljivo, tekstilni izdelki in obutev so ustrezno označeni.

3.1.4. Pogodbe na daljavo

Zakon o varstvu potrošnikov določa pogodbe na daljavo kot pogodbe o dobavi blaga ali opravljanju storitev, vključno s finančnimi storitvami, ki so sklenjene med podjetjem in potrošnikom na podlagi organiziranega programa za ponujanje blaga ali storitev na daljavo, ki ga vodi podjetje, in ki za namen sklenitve uporablja izključno enega ali več sredstev za komunikacijo na daljavo, vse do takrat in vključno s trenutkom, ko je pogodba sklenjena. Sredstva za komunikacijo na daljavo so zlasti pisemske pošiljke in druge tiskovine, katalogi, telefonski pogovori, oglaševanje v tisku z naročilnico, televizijska prodaja, faksimile naprava, elektronska pošta, svetovni splet oziroma internet.

Tržni inšpektorat RS na tem področju preverja predvsem spoštovanje določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno z vidika ustreznega statusa podjetja oziroma priglasitve dejavnosti, določil Zakona o varstvu potrošnikov, ki veljajo za pogodbe, sklenjene na daljavo, določil Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami z vidika zavajajočih opustitev (npr. podjetje v spletni trgovini ne navede podatka, ki bi ga v skladu z zakonom moralo in torej predstavlja opustitev bistvene informacije za potrošnika) ter določil Zakona o elektronskem poslovanju na trgu, ki specifično urejajo področje elektronskega poslovanja na trgu.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS izvajal nadzor področja pogodb na daljavo pri podjetjih čez celo leto in sicer preko prejetih prijav ter v okviru koordiniranega nadzora. V okviru slednjega so tržni inšpektorji pregledali 134 spletnih trgovin. V 127 primerih so bile ugotovljene kršitve predpisov iz prejšnjega odstavka, od tega se je v 2 primerih podjetje po obisku inšpektorja odločilo spletno trgovino ukiniti. V 7 primerih ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.

Najpogosteje so bile ugotovljene pomanjkljivosti oziroma kršitve določil Zakona o varstvu potrošnikov glede podatkov, ki jih mora podjetje zagotoviti potrošniku v spletni trgovini (npr. cena blaga vključno z vsemi davki in drugimi dajatvami, morebitni stroški dostave, pravica do odstopa, rok veljavnosti ponudbe, podatek o vpisu v register oziroma drugo javno evidenco z navedbo registra oziroma evidence in številko vpisa), inšpektorji pa so v posameznih primerih ugotavljali tudi druge kršitve Zakona o varstvu potrošnikov (kot npr. v primeru pravočasnega odstopa potrošnika podjetje ni vrnilo vseh plačil, opravljenih s strani potrošnika, za kupljeno blago ni bil izdan račun, podjetje po prejemu naročila le-tega ni potrdilo) ter kršitve drugih predpisov, po katerih se je opravljal nadzor (npr. podjetje za opravljanje dejavnosti sklepanja pogodb preko interneta ni imelo ustreznega statusa). Tržni inšpektorji so zaradi ugotovljenih kršitev izrekli 99 opozoril ZIN ter 5 upravnih odločb, od tega eno zaradi dela na črno, v okviru uvedenih prekrškovnih postopkov pa so kršiteljem storjenega prekrška v 15 primerih izrekli globo, v 42 primerih so ocenili, da je opomin zadostna sankcija za storjeni prekršek, v 60 primerih pa so kršiteljem izrekli zgolj opozorilo ZP-1.

Od 11. do 15. 5. 2009 je pod vodstvom Mreže za sodelovanje organov na področju varstva potrošnikov (The Consumer Protection Cooperation Network) s strani držav članic Evropske unije potekal koordiniran pregled spletnih trgovin z različno elektronsko opremo. Tržni inšpektorat RS je v okviru tega nadzora dodatno pregledal še 10 spletnih trgovin, vendar ob tem ni bilo ugotovljenih kršitev predpisov v zvezi s podatki, ki jih mora podjetje v spletni trgovini zagotoviti potrošniku.

Kljub številnim ugotovljenim kršitvam Tržni inšpektorat RS tudi letos ugotavlja, da gre v večini primerov za manjše pomanjkljivosti, kot je npr. odsotnost katerega od številnih podatkov, ki ga mora podjetje po Zakonu o varstvu potrošnikov in Zakonu o elektronskem poslovanju na trgu navesti v spletni trgovini. Ker pa je bilo v letošnjem letu ugotovljeno, da podjetja v veliki meri ne poznajo in/ali ne spoštujejo pravice potrošnika do odstopa od pogodbe, sklenjene na daljavo, in posledično pravice do vračila vseh plačanih zneskov, bo Tržni inšpektorat RS nadaljeval s poostrenim nadzorom tega področja. Nenazadnje se za spletno prodajo odloča vedno več podjetij, takšnega načina nakupa pa se poslužuje tudi vedno več potrošnikov.

3.1.5. Nezaželena elektronska pošta (spam)

Pošiljanje nezaželene elektronske pošte ureja več zakonov, dva izmed njih pa sodita tudi v pristojnost Tržnega inšpektorata RS. Tako Zakon o varstvu potrošnikov v 45.a členu določa, da lahko podjetje uporablja sistem klicev brez posredovanja človeka, faksimile napravo, elektronsko pošto in drugo obliko elektronskega komuniciranja samo z vnaprejšnjim soglasjem posameznega potrošnika, ki mu je sporočilo namenjeno. Podobno glede pošiljanja elektronskih sporočil v 6. členu določa tudi Zakon o elektronskem poslovanju na trgu, ki ponudniku storitev dovoljuje pošiljanje komercialnih sporočil, ki so del storitev informacijske družbe, le pod določenimi pogoji, med drugim da prejemnik storitve vnaprej soglaša s pošiljanjem. Hkrati Zakon o elektronskem poslovanju na trgu od 24. 10. 2009 dalje, ko so začele veljati njegove spremembe, določa, da se v primerih pošiljanja komercialnih sporočil, ki hkrati predstavljajo nezaželena elektronska pošta v skladu z zakonom, ki ureja varstvo potrošnikov, uporabijo določbe Zakona o elektronskem poslovanju na trgu.

Oba zakona (prvi se uporablja le za razmerja med potrošniki in podjetji, drugi pa velja tudi za razmerja med podjetji) torej določata, da je pošiljanje elektronske pošte za namen sklenitve pogodbe za dobavo kateregakoli blaga ali storitve dopustno le v primeru predhodnega soglasja s strani prejemnika. Pošiljanje takšne elektronske pošte brez predhodnega soglasja prejemnika pa prepoveduje tudi Zakon o elektronskih komunikacijah, izvajanje katerega nadzoruje Agencija za pošto in elektronske komunikacije RS, ter v določeni meri tudi Zakon o varstvu osebnih podatkov, ki sodi pod nadzor Informacijskega pooblaščenca. Zato so vsi organi na spletnem naslovu www.arnes.si/spam/zakonodaja.html pripravili podrobnejšo predstavitev zakonske ureditve tega področja.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 opravil 26 pregledov nezaželene elektronske pošte. Zaradi kršitev Zakona o varstvu potrošnikov in Zakona o elektronskem poslovanju na trgu so tržni inšpektorji izdali 1 prekrškovno odločbo (opomin) ter izrekli 12 opozoril ZP-1.

3.1.6. Reševanje reklamacij in prijave potrošnikov

Skozi reševanje reklamacijskih zahtevkov na podlagi prijav potrošnikov kot najbolj neposredne oblike reševanja sporov med potrošnikom in podjetjem, se ob utemeljenih zahtevkih zagotavlja spoštovanje potrošnikovih pravic.

Za potrošniške reklamacije je mogoče šteti tako obravnavanje potrošnikovih zahtevkov na podlagi stvarne napake, kot tudi obravnavanje potrošnikovih zahtevkov iz naslova garancije.

Za reklamacije iz naslova stvarne napake štejejo primeri, ko potrošnik od podjetja kupi izdelek, za katerega se izkaže, da ni uporaben za normalno rabo ali posebno rabo oziroma da nima lastnosti, ki bi jih moral imeti, zaradi česar potrošnik od prodajalca zahteva, da to bodisi popravi ali zamenja izdelek, bodisi vrne celotno ali del plačane kupnine, prodajalec pa to zahtevo zavrne, ali se nanjo sploh ne odzove. V primeru, da je napaka sporna, je potrebno njen obstoj dokazati, največkrat z mnenjem izvedenca, kar pa je povezano z dodatnimi stroški.

V primeru, da je obstoj napake dokazan in potrošnikov zahtevkov utemeljen, tržni inšpektor z upravno odločbo naloži prodajalcu, da ugotovi zahtevku potrošnika. Če prodajalec takšne odločbe ne izvrši, se lahko izvrši prisilno. Na ta način Tržni inšpektorat RS sicer nadomešča sodne postopke, a je tu potrebno poudariti, da lahko inšpektor odločbo, s katero podjetju odredi, naj ugotovi potrošnikovi zahtevi, izda le v primeru, če med strankama ni spora o obstoju napake, ali če potrošnik predloži mnenje sodnega izvedenca, ali če je na drug način nedvomno dokazana.

V kolikor torej obstoji spor o obstoju napake, tržni inšpektor ne more z odločbo podjetju odrediti, naj ugotovi potrošnikovi zahtevi, temveč ga napoti, da svoje pravice uveljavlja pred sodiščem.

Vendar pa se pod vprašaj postavlja primernost klasičnega sodnega pravnega postopka za reševanje potrošniških sporov. Nizka ekonomska vrednost spora pogosto ne odtehta rizika sodnih stroškov in izgubljenega časa pri dolgotrajnem sodnem postopku za potrošnika. Možnost sodnega varstva tako marsikdaj ostaja le formalno zagotovljena, praktično pa nedosegljiva. Prav tako je v primerjavi s podjetjem potrošnik manj izkušen pri uveljavljanju pravic ter poznavanju prava. Sprejem zakonodaje in uveljavitev alternativnega reševanja potrošniških sporov bi zato pomenila eno od ključnih rešitev na področju varstva potrošnikov, ki bi potrošniku omogočala hitrejše, učinkovitejše in predvsem cenejše varstvo pravic.

Če se ugotovi, da prodajalec potrošnikovi zahtevi ni pravočasno ugodil ali nanjo odgovoril, lahko tržni inšpektor prodajalcu v prekrškovnem postopku izreče tudi globo.

Za reklamacije iz naslova garancije štejejo tisti primeri, ko potrošnik izdelek, za katerega je prejel garancijo (bodisi obvezno, bodisi prostovoljno), izroči v popravilo pooblaščenemu serviserju, le-ta pa izdelka v predpisanem roku (45 dni) ne popravi, dajalec garancije pa ne izroči potrošniku novega brezhibnega izdelka oziroma prodajalec ne vrne potrošniku prejete kupnine (ali del te) za izdelek.

Glede na to, da v tem primeru zakon ne daje tržnemu inšpektorju podlage za izdajo upravne odločbe, s katero bi podjetje prisililo k spoštovanju in uresničitvi potrošnikovih pravic, pač pa lahko zoper proizvajalca kot dajalca garancije ukrepa zgolj z izrekom globe, je še kako pomembno dejstvo, da se večina reklamacij reši zgolj s posredovanjem tržnega inšpektorja. To namreč zagotavlja reševanje tudi tistih reklamacij, ki jih sicer ne bi bilo mogoče rešiti s prisilnim ukrepanjem in bi potrošniku preostala le še sodna pot za uveljavljanje svojih pravic.

Potrošniške reklamacije se povečini nanašajo na t.i. tehnične izdelke, med katere lahko uvrstimo tako male, kot velike gospodinjske aparate, pa tudi zabavno elektroniko. Zelo pogoste so tudi reklamacije v zvezi s stvarnimi napakami na oblačilih in obutvi, pri obravnavi katerih pa se večkrat izkaže, da ne gre za stvarne napake, pač pa za posledice obrabe oziroma nepravilne uporabe. Prav posebno kategorijo reklamacij pa predstavljajo reklamacije v zvezi s pohištvo. Osnovni problem pri pohištvo je namreč že spoštovanje oziroma nespoštovanje dobavnih rokov in zamujanje z dobavo naročenega pohištva, še dodatni problem pa predstavlja dobava pohištva različnega od naročenega oziroma manjkajoči pomembni deli pohištva, brez katerega pohištva ni mogoče sestaviti in posledično tudi ne uporabljati. Med reklamacijami storitev se najpogosteje pojavljajo reklamacije storitev turističnih agencij in storitev obrtnikov.

Največ reklamacij je rešenih s posredovanjem tržnega inšpektorja in prisilno ukrepanje sploh ni potrebno. To velja tako v primerih, ko podjetje ni seznanjeno s svojimi obveznostmi in posledično pravicami potrošnikov po Zakonu o varstvu potrošnikov, in primerih, ko podjetje sicer dobro pozna svoje obveznosti in pravice potrošnikov, pa vseeno ne ravna v skladu z njimi. V prvem primeru tržni inšpektor zagotovi rešitev reklamacije s tem, ko poduči podjetje o njihovih obveznostih, v drugem primeru pa to isto doseže že s samo prisotnostjo.

V primerih, ko proizvajalec v okviru dane garancije ni izpolnil zakonsko določenih obveznosti (zagotovitev popravila v predpisanem roku oziroma zamenjava okvarjenega izdelka z novim in brezhibnim izdelkom), so tržni inšpektorji kršiteljem izrekli predvsem opozorila.

V primerih reševanja reklamacij iz naslova stvarne napake so tržni inšpektorji zaradi nespoštovanja zakonskih določil, ki določajo pravice potrošnikov in obveznosti podjetij, izrekli upravne ukrepe in sicer so v 9 primerih z upravno odločbo naložili podjetjem, da ugodijo potrošnikovemu zahtevku iz naslova stvarne napake, v kolikor napaka ni bila sporna.

V primerih, ko podjetje ni ugodilo potrošnikovemu zahtevku iz naslova stvarne napake, kljub temu, da napaka ni bila sporna, so inšpektorji izrekli tudi prekrškovne ukrepe in sicer v 2 primerih opomin in v 1 primeru opozorilo ZP-1. V večini primerov, ko podjetje ni odgovorilo na potrošnikov zahtevek v predpisanem roku, so inšpektorji podjetjem izrekli globo in sicer v 4 primerih s plačilnim nalogom in v 4 primerih z odločbo. V 6 primerih, ko je šlo za manjše kršitve, ali pa so nepravilnosti oziroma kršitve kršitelji še pred izdano odločbo o prekršku odpravili, so inšpektorji kršiteljem izrekli opomin. Prav tako so v nekaterih primerih kršiteljem izrekli opozorilo ZP-1.

Potrošniki poleg reklamacij na Tržni inšpektorat RS posredujejo tudi različne prijave. Prijave se največkrat nanašajo na previsoko zaračunane provizije pri nepremičninskem posredovanju, delo na črno, previsoke stroške opomina, neupravičeno zaračunane stroške opomina, neizplačila obresti na predplačilo, zavajajoče oglaševanje, slabe gostinske ponudbe, neizdajanje računov, različne cene na izdelku in računu, poslovanje v tujem jeziku, neizdajo garancijskega lista za rabljeno vozilo, pa tudi prijave v zvezi z zaračunavanjem storitev kableske TV, upravnikovim poslovanjem, razdeljevanjem stroškov toplotne energije v večstanovanjskih stavbah, nakupom stanovanja, opravljanjem dimnikarskih storitev ipd.

V kolikor se ugotovi, da Tržni inšpektorat RS ni pristojen za obravnavanje določene prijave, le-to odstopi v reševanje pristojnemu organu. Če tudi te možnosti ni, pa se potrošnika seznanijo, da lahko svoje pravice uveljavlja pred sodiščem oziroma pred drugim pristojnim organom oziroma institucijo.

3.1.7. Pogodbe o turističnih aranžmajih

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 izvedel nadzor v turističnih agencijah in ugotavljal, ali agencije v pogodbah navajajo vse obvezne sestavine, kot jih določa Zakon o varstvu potrošnikov. Prav tako so tržni inšpektorji ob nadzoru ugotavljali, ali turistične agencije s svojimi oglasi zavajajo potrošnike, v katerih z velikimi številkami navedejo ceno za posamezni aranžma, potem pa nekje ob strani ali v drobnem tisku navedejo, kaj vse je izvzeto iz te cene in s tem poskušajo prikazati ugodnost posameznega turističnega aranžmaja. Tržni inšpektorji so opravili koordiniran nadzor v marcu 2009, pregledi so bili opravljeni pri 142 turističnih agencijah s pridobljeno licenco za opravljanje dejavnosti organiziranja turističnih aranžmajev. Nepravilnosti glede nenavajanja doplačil, ki bi morala biti vključena v ceno turističnega aranžmaja, so bile ugotovljene pri 12 agencijah, ki pa so takoj pristopile k odpravi ugotovljenih nepravilnosti, zato so inšpektorji izrekli opozorila ZIN in opozorila ZP-1. Na splošno je bilo ugotovljeno, da je večina turističnih agencij oglaševanje oziroma navajanje različnih doplačil k cenam turističnih aranžmajev pravočasno uskladila z določili Zakona o varstvu potrošnikov.

Kljub slabšim finančnim razmeram je med posamezniki še vedno močno prisoten trend potovanja in dopustovanja v tujini, zato bo Tržni inšpektorat RS nadaljeval z nadzorom nad nepoštenimi poslovnimi pogoji v pogodbah o turističnih aranžmajih tudi v letu 2010. Tovrstni nadzor pripomore k spoštovanju zakonskih določil in s tem manjšanju števila reklamacij potrošnikov, ki so vedno bolj zahtevni in pričakujejo maksimalno za vplačani denar.

3.2. POTROŠNIŠKI KREDITI

Tržni inšpektorji so v letu 2009 opravili dve koordinirani akciji nadzora na področju potrošniškega kreditiranja. Poleg koordiniranih akcij so inšpektorji sprotno obravnavali tudi vse sprejete prijave s tega področja.

Odločitev o koordiniranem nadzoru na področju potrošniškega kreditiranja je bila sprejeta zato, ker je področje dejavnosti potrošniškega kreditiranja eno od občutljivejših področij, predvsem ob upoštevanju, da posega v pravice in obveznosti potrošnika in ima ob nespoštovanju zakonskih določil s strani zavezancev, za potrošnike lahko tudi dolgotrajne škodljive posledice, predvsem v sferi premoženja.

Pravna podlaga inšpekcijskemu nadzoru so bili:

- Zakon o potrošniških kreditih,
 - Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati dajalec kreditov za pridobitev dovoljenja za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja,
 - Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kreditni posrednik,
 - Pravilnik o poročanju dajalcev kreditov o sklenjenih kreditnih pogodbah in dogovorjeni efektivni obrestni meri,
- Zakon o varstvu potrošnikov,
- Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami.

Predmet nadzora so bili dajalci kredita, tako pravne kot fizične osebe, ki dajejo ali obljublajo, da bodo dali potrošniku kredit v okviru svoje dejavnosti, poslovanja ali poklica. Podlaga za določitev zavezancev nadzora je bil seznam kreditodajalcev, katerega je pripravil in posredoval Urad RS za varstvo potrošnikov, ki ažurno pripravlja seznam le-teh in je tudi objavljen na njihovih spletnih straneh, ter na podlagi rezultatov v preteklih obdobjih opravljenih nadzorov s strani Tržnega inšpektorata RS.

Nadzor je bil usmerjen tudi v gospodarske subjekte, ki svojo dejavnost potrošniškega kreditiranja in posredovanja pri pridobitvi kredita oglašujejo v raznih medijih (npr.: Salomonov oglasnik, radio, TV, reklamni letaki, itd.).

Poleg navedenega pa je bila pozornost pri nadzoru usmerjena tudi na t.i. »odkupovalce terjatev«, saj so se na trgu začeli pojavljati gospodarski subjekti, ki odkupujejo terjatve od pravnih ali fizičnih oseb.

Pri nadzoru je Tržni inšpektorat RS ugotavljal predvsem ali zavezanci spoštujejo materialna določila Zakona o potrošniških kreditih in sicer:

- ali ima dajalec kreditov dovoljenje Urada RS za varstvo potrošnikov za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja in nalepko, s katero izkazuje pridobitev dovoljenja,
- ali ima imetnik dovoljenja nalepko na vidnem mestu,
- ali imajo oglasi, s katerimi se ponuja kredit ali posredovanje pri pridobitvi kredita, predpisano obvezno vsebino,
- ali je kreditna pogodba sklenjena v pisni obliki,
- ali kreditna pogodba vsebuje vse predpisane sestavine, kot jih določa zakon,
- ali je morebitna potrošniška hipotekarna kreditna pogodba sklenjena v obliki notarskega zapisa,
- da dajalec kredita ob sklenitvi kreditne pogodbe od potrošnika ne zahteva izdajo ali sprejem bianco menice ali čeka ali drugega plačilnega instrumenta, ki ima po svoji naravi podobne učinke, ker je to prepovedano,

- ali dajalec kredita izračunava efektivno obrestno mero ali skupne stroške kredita skladno z zakonom,
- ali s kreditno pogodbo dogovorjena efektivna obrestna mera ostaja v obsegu najvišje še dopustne efektivne obrestne mere, kot to določa zakon,
- da določilo kreditne pogodbe ni v nasprotju z zakonom in ni v škodo potrošnika,
- ali dajalec kredita Uradu RS za varstvo potrošnikov poroča o sklenjenih pogodbah in dogovorjeni efektivni obrestni meri v roku in na način, kot to zahteva 25a. člen zakona,
- ali dajalec kreditov še izpolnjuje pogoje, ki jih mora sicer izpolnjevati za pridobitev dovoljenja za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja,
- ali kreditni posrednik izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti posredovanja,
- ali imajo oglasi, s katerimi se ponuja kredit ali posredovanje pri pridobitvi kredita, predpisano obvezno vsebino.

Tržni inšpektorji so v okviru koordiniranih nadzorov pri zavezancih opravili 199 inšpekcijskih pregledov, pri čemer je bilo pri 101 pregledu ugotovljeno, da zavezanci opravljajo dejavnost potrošniškega kreditiranja ali posredovanja pri pridobitvi kredita skladno s predpisi, v okviru katerih je bil opravljen nadzor. Sicer pa je bilo v letu 2009 skupno opravljenih 244 inšpekcijskih pregledov.

Zoper zavezance, pri katerih so bile ugotovljene kršitve materialnih določil Zakona o potrošniških kreditih, je Tržni inšpektorat RS upravno ukrepal in sicer je bilo ob 3 upravnih odločbah o prepovedi sklepanja kreditnih pogodb do odprave ugotovljenih pomanjkljivosti na podlagi 25. člena Zakona o potrošniških kreditih, izdanih tudi 21 opozoril ZIN, 4 upravne odločbe o odpravi nepravilnosti na podlagi 13. člena Zakona o tržni inšpekciji in 2 upravni odločbi o prepovedi uporabe nepoštenih poslovnih praks na podlagi 12. člena Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami.

V vseh primerih ugotovljenih kršitev je Tržni inšpektorat RS kot prekrškovni organ zoper kršitelje uvedel postopek o prekršku na podlagi Zakona o prekrških, v katerem je ob upoštevanju narave in teže storjenega prekrška v 9 primerih z odločbo o prekršku in v 8 primerih s plačilnim nalogom kršiteljem izrekel globo v višini 12.500 EUR za pravno osebo in 1.250 EUR za odgovorno osebo. V 9 primerih je prekrškovni organ izrekel opomin in v 35 primerih opozorilo ZP-1.

Tržni inšpektorat je v drugi polovici leta 2009 ponovil inšpekcijski nadzor, med drugim tudi pri tistih zavezancih, pri katerih so bile v začetku leta 2009 ugotovljene nepravilnosti Zakona o potrošniških kreditih in zato izdane upravne odločbe. Ugotovitve ponovljenega nadzora so pokazale, da se je večina zavezancev ravnala po izdanih upravnih odločbah in da spoštujejo določila Zakona o potrošniških kreditih. V 2 primerih pa je bil izdan sklep o dovolitvi izvršbe zaradi neizvršene upravne odločbe o odpravi nepravilnosti na podlagi 13. člena Zakona o tržni inšpekciji.

Na podlagi opravljenega nadzora je bilo ugotovljeno, da v večini primerov aktivni kreditodajalci, ki dejansko opravljajo dejavnost potrošniškega kreditiranja, izpolnjujejo formalne pogoje za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja in le-to opravljajo skladno z določili Zakona o potrošniških kreditih. Le pri enem od zavezancev je bilo ugotovljeno, da opravlja dejavnost potrošniškega kreditiranja brez ustreznega dovoljenja Urada RS za varstvo potrošnikov.

Seveda se še vedno pri nekaterih subjektih pojavljajo kršitve določil Zakona o potrošniških kreditih, vendar v manjši meri kot doslej. Zoper te se je ustrezno upravno in prekrškovno ukrepalo. Potrebno pa je poudariti, da je bilo število kršitev v smislu najtežjih prekrškov v letu 2009 manjše v primerjavi s koordiniranim nadzorom v letu 2008. Zato je moč zaključiti, da je v letu 2008 poostren koordiniran inšpekcijski nadzor na področju potrošniškega kreditiranja v letu 2009 pokazal pozitivne rezultate.

3.3. KONTROLA SKLADNOSTI PROIZVODOV S TEHNIČNIMI PREDPISI

Pravna podlaga:

- Zakon o splošni varnosti proizvodov,
 - Uredba o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi,
 - Pravilnik o obliki in vsebini obvestila o nevarnem proizvodu,
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti,
 - Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej,
 - Pravilnik o elektromagnetni združljivosti (EMC),
 - Pravilnik o emisiji hrupa gospodinjskih strojev,
 - Pravilnik o varnosti strojev,
 - Pravilnik o osebni varovalni opremi,
 - Pravilnik o rekreacijskih plovilih,
 - Pravilnik o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom,
 - Pravilnik o radijski in telekomunikacijski terminalski opremi,
 - Pravilnik o plinskih napravah,
- Energetski zakon,
- Zakon o gradbenih proizvodih,
 - Pravilnik o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov,
- Zakon o varstvu okolja,
 - Uredba o ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo,
- Uredba Sveta 339/93/EGS o sodelovanju nadzornih in carinskih organov pri preverjanju skladnosti proizvodov s pravili o varnosti.

S prevzemom direktiv, ki temeljijo na usmeritvah t.i. »novega pristopa« k tehnični harmonizaciji in standardom in »globalnega pristopa« k ugotavljanju skladnosti v slovenski pravni red, se je spremenil tudi način nadzora skladnosti proizvodov z zahtevami, ki so določene s temi predpisi. Razlog je v tem, da se sistem izkazovanja skladnosti spreminja tako, da vsak proizvajalec skladnost proizvoda, ki ga je dal na trg, načeloma potrjuje sam z izjavo o skladnosti in znakom skladnosti in ne nujno s posameznimi listinami, ki jih obvezno izda tretja stranka. To pa pomeni, da se nadzorstvo pristojnih državnih organov nad izpolnjevanjem tehničnih zahtev izvaja potem, ko je proizvod že dan na trg kot skladen.

Glede na nove načine ugotavljanja in potrjevanja skladnosti proizvodov, se je nadzor na trgu vršil predvsem v dveh smereh:

- Nadzor prilaganja predpisanih listin proizvodom, kar se preverja z metodo administrativnega nadzora, ki obsega nadzor označevanja proizvodov s predpisanimi znaki skladnosti, prisotnosti prilaganja listin o skladnosti in navodil za uporabo ter drugih predpisanih oznak, npr. označevanje z energijsko nalepko. V ta nadzor, ki praviloma poteka na celotnem območju Slovenije istočasno, je vključena širša strokovna skupina inšpektorjev s tehnično izobrazbo.
- Nadzor dejanskega izpolnjevanja varnostnih in drugih predpisanih zahtev iz ustreznih tehničnih predpisov, kar se preverja z metodo vzorčenja. Pri tem se na trgu odvzamejo vzorci proizvodov, ki so bili dani v promet kot skladni in se predajo na tehnične analize – pregled in preskus glede izpolnjevanja predpisanih zahtev v usposobljenih preskuševalnih laboratorijih. Pri tem se ugotovljene neskladnosti z zahtevami razvrščajo v štiri razrede in sicer:
 - v razred 0 (ni ugotovljenih neskladnosti oziroma neskladnosti ne vplivajo na varnost),
 - v razred 1 (neskladen proizvod: neskladnosti vplivajo na varnost),

- v razred 2 (neskladen proizvod – nevaren: neskladnosti ogrožajo varnost) in
 - v razred 3 (neskladen proizvod – zelo nevaren: neposredna nevarnost).
- V ta nadzor je vključena ožja strokovna skupina inšpektorjev s tehnično izobrazbo.

V letu 2009 je bilo na področju nadzora izpolnjevanja tehničnih zahtev za proizvode v okviru administrativnega nadzora opravljenih 1082 pregledov. Pregledi so bili opravljeni v prodajalnah na drobno, pri prvem distributerju proizvodov na trg Slovenije in pri proizvajalcih.

V primeru ugotovljenih neskladnosti so tržni inšpektorji ukrepali v skladu s posameznimi zakonskimi pooblastili za izdajo odločbe, s katero so zavezancu odredili odpravo ugotovljenih neskladnosti, omejili oziroma prepovedali dajanje v promet, odredili umik neskladnih proizvodov iz prometa, pogojevali nadaljnje trženje proizvoda s predhodno izpolnitvijo pogojev, ki zagotovijo njegovo varnost in v primeru zelo nevarnih proizvodov odredili objavo obvestil o nevarnosti v časnikih oziroma odpoklic. Kršitelja so za storjeni prekršek kaznovali z izrekom globe na kraju storjenega prekrška z izdajo plačilnega naloga, ali z izdajo odločbe o prekršku, v primeru prekrška neznatnega pomena pa izrekli opozorilo ZP-1.

Tako je bilo iz naslova nadzora nad izvrševanjem predpisov, ki določajo tehnične zahteve za proizvode v letu 2009 pravnim in fizičnim osebam izdanih 114 upravnih odločb (od tega 65 na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, 6 na podlagi Zakona o splošni varnosti proizvodov, 41 na podlagi Zakona o gradbenih proizvodih in 2 na podlagi Zakona o telekomunikacijah). Zaradi ugotovljenih manjših nepravilnosti so tržni inšpektorji v 200 primerih izrekli opozorila ZIN (od tega 124 na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, 12 na podlagi Zakona o splošni varnosti proizvodov, 64 na podlagi Zakona o gradbenih proizvodih).

Zaradi prekrškov neznatnega pomena je bilo izrečenih 113 opozoril ZP-1 (od tega 76 na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, 10 na podlagi Zakona o splošni varnosti proizvodov, 27 na podlagi Zakona o gradbenih proizvodih). Zaradi kršitev tehničnih predpisov je bilo skupaj izrečenih 29 sankcij. Zaradi kršitev Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti je bilo izrečenih 12 opominov, 1 odločba o prekršku in 6 plačilnih nalogov. Zaradi kršitve Zakona o gradbenih proizvodih je bilo izdanih 8 opominov in 1 plačilni nalog ter zaradi kršitve Zakona o splošni varnosti proizvodov 1 opomin.

Na področju nadzora nad izvajanjem tehničnih predpisov je bilo v administrativnih nadzorih skupno pregledanih 2132 različnih tipov proizvodov (132 s področja splošne varnosti proizvodov, 618 elektrotehničnih proizvodov, 427 strojev, 259 s področja osebne varovalne opreme, 192 plinskih naprav, 434 s področja gradbenih proizvodov, 31 rekreacijskih plovil, 2 radijski napravi ter 37 aparatov, pri katerih se je preverjalo izpolnjevanje zahtev glede elektromagnetne združljivosti). Največji delež proizvodov z ugotovljenimi administrativnimi nepravilnostmi je bil ugotovljen pri nadzoru osebne varovalne opreme, najmanjši pa na področju elektromagnetne združljivosti naprav.

Na tehnične analize v usposobljenih laboratorijih je bilo predanih 54 elektrotehničnih proizvodov, 64 proizvodov s področja Zakona o splošni varnosti proizvodov, 18 strojev, 25 gradbenih proizvodov, 17 proizvodov osebne varovalne opreme, 4 plinske naprave, 10 radijskih in terminalskih naprav ter 10 aparatov, pri katerih se je preskušalo izpolnjevanje zahtev glede elektromagnetne združljivosti.

Skupaj je Tržni inšpektorat RS predal na analize 202 proizvoda, pri katerih so bile neskladnosti z zahtevami ugotovljene v 140 primerih (69,3% od vseh odvzetih vzorcev). Pri jemanju vzorcev usmerjajo tržni inšpektorji pozornost na proizvode, za katere obstaja sum, da so neskladni z zahtevami, kar je tudi eden od razlogov za velik delež neskladnosti, ki se vsakoletno ugotavlja in se bistveno ne spreminja. Za primerjavo, v letu 2008 so bile neskladnosti pri analiziranih proizvodih ugotovljene v 63,9% pri skupno 227 odvzetih vzorcih.

Na področju administrativnega nadzora tržni inšpektorji še vedno ugotavljajo, da nekaterim proizvodom niso priložena navodila za uporabo, da proizvodom niso priložene listine o skladnosti, kjer je to predpisano (osebna varovalna oprema) in da proizvodi niso označeni z opozorili v slovenskem jeziku. Stanje na posameznih področjih se v splošnem izboljšuje, čeprav obstajajo odstopanja. V kolikor se je nadzor širil na nove skupine proizvodov, ki še niso bile predmet nadzora, je delež ugotovljenih nepravilnosti večji. V primeru ponovljenega nadzora iste skupine proizvodov pa se delež proizvodov z ugotovljenimi nepravilnostmi zmanjšuje.

Poleg navedenega je Tržni inšpektorat RS opravljal kontrolo prisotnosti proizvodov na trgu na podlagi prejetih obvestil o nevarnih proizvodih iz sistema RAPEX, preko izmenjave informacij o zaščitnih klavzulah ter na podlagi obvestil Carinske uprave RS o zadržanju sprostitev proizvodov v prosti promet.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 prejel od Carinske uprave RS 601 pisno obvestilo o zadržanju sprostitev proizvodov v prost promet, od katerih je bilo v 434 primerih ugotovljeno, da gre za neskladne proizvode in sprostitev ni bila dovoljena, v 167 primerih pa neskladnosti niso bile ugotovljene in je bila izvedena sprostitev proizvodov v prost promet.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS na slovenskem trgu odkril 59 nevarnih proizvodov. Nekateri so bili odkriti v okviru preverjanja prisotnosti priglašeni nevarnih proizvodov v sistem RAPEX, ostali pa so bili odkriti v okviru izvajanja rednega nadzora. Podatki o nevarnih proizvodih so objavljeni na spletnih straneh inšpektorata.

Podrobnejši pregled po posameznih področjih sledi v nadaljevanju.

3.3.1. Proizvodi, za katera veljajo določila Zakona o splošni varnosti proizvodov

Zakon o splošni varnosti proizvodov določa, da se smejo dati na trg samo varni proizvodi. Uporablja se za proizvode, za katere ni posebnih predpisov, harmoniziranih s pravom Evropske unije, katerih cilj bi bil zagotoviti varnost proizvodov. Poglavitni namen zakona je tako zagotoviti višjo raven zaščite varnosti in zdravja potrošnikov pri tistih proizvodih, na katere se ne nanaša noben drug tehnični predpis s podrobneje razčlenjenimi zahtevami glede njihovih lastnosti. V to skupino proizvodov sodijo predvsem proizvodi za otroke in nego otrok (otroška oprema), oprema otroških igrišč, vžigalniki, pohoštvo, športna oprema. Zakon posebno pozornost namenja zaščiti različnih vrst potrošnikov, predvsem otrok in starejših, ki so v nevarnosti, če uporabljajo te proizvode.

3.3.1.1. Nadzor otroških igral

Tržni inšpektorat RS je tudi po zaključku mednarodnega projekta »Varna igra na otroškem igrišču« iz leta 2008, v okviru svojih pristojnosti tudi v letu 2009 nadaljeval z izvajanjem nadzorov glede varnosti otroških igral tako s pregledom dokumentacije pri dobaviteljih, kot tudi s preskušanjem tehničnih lastnosti otroških igral v uporabi.

Pravna podlaga za inšpekcijske nadzore otroških igral je Zakon o splošni varnosti proizvodov, ki opredeljuje pogoje, ki jih morajo izpolnjevati proizvodi, da so lahko dani na trg, v povezavi s prostovoljnimi standardi za igrala: SIST EN 1176, deli 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 in 11 ter SIST EN 1177.

Z administrativnim nadzorom, opravljenim pri 7 dobaviteljih (v letu 2008 pri 9 dobaviteljih) otroških igral, so tržni inšpektorji s pregledom listin in označevanj preverili zagotavljanje varnosti otroških igral, ki se dajejo na slovenski trg. Ugotovitve nadzorov kažejo, da dobavitelji poznajo zahteve po standardih EN za otroška igrala, zagotavljajo navodila za montažo, uporabo in vzdrževanje igral ter nudijo tudi montažo igral, s čimer želijo doseči večjo varnost igral v uporabi. Stanje administrativno

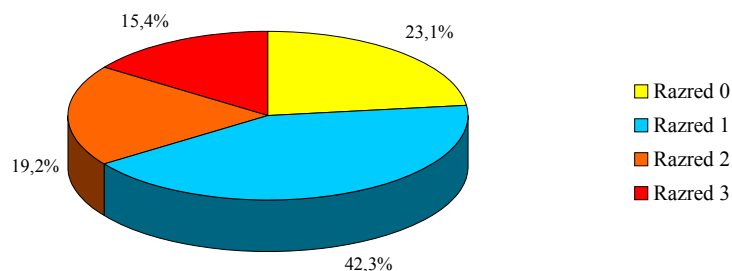
nadzirane varnosti igral pri dobaviteljih je pričakovano in zadovoljivo. Velika je tudi ponudba igral kot otroške igrače s CE oznakami in s sklicevanjem na standard EN 71, kateri sodi v pristojnost nadzora Zdravstvenega inšpektorata RS, ki je bil o ugotovitvah tržne inšpekcije tudi obveščen.

Tržni inšpektorji so v sodelovanju s pogodbenim laboratorijem izvedli tudi 10 nadzorov (11 nadzorov v letu 2008), pri katerih se je z merili preskusilo 26 otroških igral v uporabi (20 igral v letu 2008) pri zavezancih, ki v okviru svoje poslovne dejavnosti dajejo oziroma nudijo igrala v uporabo potrošnikom – otrokom:

- Gugalnice – samostojne in v igralnih sklopih: 15 igral (57,7% vseh preskušanih igral),
- Tobogan – samostojni in v igralnih sklopih: 5 igral (19,2%),
- Plezalo: 2 (7,7%),
- Vrtiljak: 2 (7,7%),
- Prostorska mreža: 1 (3,8%),
- Vrvna proga: 1 (3,8%).

Rezultati preskušanj glede na zahteve varnosti proizvodov, so:

- V razred 0 se je uvrstilo 6 igral (23,1% vseh preskušanih igral) in sicer: 3 gugalnice, 1 vrtiljak, 1 prostorska mreža in 1 vrvna proga,
- V razred 1 se je uvrstilo 11 igral (42,3%) in sicer: 7 gugalnic, 3 tobogani, 1 plezalo,
- V razred 2 se je uvrstilo 5 igral (19,2%) in sicer: 2 gugalnici, 1 tobogan, 1 vrtiljak, 1 plezalo,
- V razred 3 so se uvrstila 4 igrala (15,4%) in sicer: 3 gugalnice in 1 tobogan.



Slika 11: Rezultat preskušanja varnosti otroških igral v uporabi

Vsi zavezanci so bili z ugotovitvami preskušanj seznanjeni, 7 zavezancev je 11 igral prostovoljno odstranilo ali saniralo. Glede na ugotovitve pregledov in prejeta poročila laboratorijev je bilo za 8 otroških igral zavezancem izdanih 5 upravnih odločb in 5 opozoril ZP-1.

Analiza rezultatov kaže, da je 65% delež igral (v letu 2008 je bilo teh igral 85%), kjer ni bilo ugotovljenih nevarnosti ali pa so bile zaznane manjše neskladnosti, medtem ko je bilo preostalih 35% igral nevarnih (v letu 2008 je bilo teh igral 15%). Večji del neskladnosti, ki vplivajo na varnost, se nanaša na neustrezne podlage za ublažitev padca, neskladnosti pa so bile zaznane tudi zaradi nestrokovne izdelave ali nestrokovne postavitve.

Ugotovljene nevarnosti otroških igral so objavljene na spletni strani Tržnega inšpektorata RS, kjer so s slikovnim gradivom in s tekstom opisane možne nevarnosti posameznih igral (tobogan, gugalnice, plezala, vrtiljak in zaključene igralne enote).

Sklepna ugotovitev je, da je neskladnih igral v uporabi zelo veliko (po statistiki ugotovitev nadzora je vsako tretje otroško igralo v uporabi lahko nevarno) predvsem pri gostincih, ki se ne zavedajo, da velikokrat dajejo v uporabo in s tem na voljo potrošnikom (otrokom) neskladne in predvsem zaradi slabega vzdrževanja nevarne proizvode, zato bo Tržni inšpektorat RS tudi v prihodnje nadaljeval s tovrstnimi aktivnostmi preverjanja varnosti otroških igral.

3.3.1.2. Nadzor vžigalnikov

Tržni inšpektorat RS je tudi v letu 2009 vršil nadzor nad izpolnjevanjem zahtev, ki veljajo za vžigalnike. Te so določene z Odločbo Komisije (2006/502/ES) z dne 11. 5. 2006 o zahtevi, da države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da se dajo na trg samo vžigalniki, ki so varni za otroke in za prepoved dajanja neobičajnih vžigalnikov na trg, katera je med drugim določila rok, da države članice od 11. 3. 2007 zagotovijo, da se dajejo na trg samo vžigalniki varni za otroke in da se od istega datuma prepove dajanje neobičajnih vžigalnikov na trg. Veljavnost odločbe je bila podaljšana z Odločbo Komisije (2007/231/ES) z dne 12. 4. 2007, ki je določila tudi, da se od 11. 3. 2008 dalje potrošnikom lahko dobavljajo samo vžigalniki, ki so varni za otroke in prepove dobava neobičajnih vžigalnikov ter z Odločbo Komisije (2008/322/ES) z dne 18. 4. 2008.

Pravno podlago za izvajanje nadzora predstavlja Uredba o izvajanju odločbe Komisije o zahtevi, da države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da se dajo na trg samo vžigalniki, ki so varni za otroke in za prepoved dajanja neobičajnih vžigalnikov na trg, ki je izdana na podlagi drugega odstavka 8. člena Zakona o splošni varnosti proizvodov. Z uredbo je Tržni inšpektorat RS določen kot pristojni organ za izvajanje ter globe za kršitve.

Podrobnejše tehnične zahteve za vžigalnike so določene v tehničnih standardih SIST EN ISO 9994:2006 Vžigalniki – varnostna specifikacija, kateri določa splošne varnostne zahteve in jih morajo izpolnjevati vsi vžigalniki. Referenca je objavljena na Seznamu standardov, katerih uporaba omogoča domnevo, da je proizvod varen v skladu z Zakonom o splošni varnosti proizvodov, SIST EN 13869:2004 Vžigalniki, varni za otroke in ISO 22702:2003 Utility lighters – General Consumer-Safety Requirements (vžigalniki za domačo uporabo).

Nadzor se je opravil pri uvoznikih, prvih distributerjih vžigalnikov na trg v Sloveniji in pri trgovcih na drobno. Skupno je bilo opravljenih 85 inšpekcijskih pregledov. Pregledanih je bilo 123 modelov vžigalnikov, od tega 113 običajnih cigaretnih vžigalnikov, 6 luksuznih in 5 za domačo uporabo. Vžigalnikov neobičajnih oblik ni bilo v prodaji, administrativne nepravilnosti pa so bile ugotovljene pri 19 modelih običajnih cigaretnih vžigalnikov in pri 2 luksuznih. Zaradi ugotovljenih nepravilnosti so inšpektorji izdali 12 upravnih opozoril ZIN, 1 odločbo na podlagi Zakona o splošni varnosti proizvodov ter izdali 5 opozoril ZP-1 in en opomin.

V zvezi z vprašanjem lokacije varnostnih opozoril, glede katerega države članice niso bile enotnega mnenja, je Evropska komisija podala pojasnilo, da v kolikor se vžigalniki potrošnikom posamično prodajajo iz t.i. displejev, v katerih je zloženo več vžigalnikov (običajno 50 kos) zadostuje, da so varnostne informacije (štirje simboli ali ustrezno besedilo) nameščene na samem displeju tako, da jih kupec v času prodaje jasno vidi. Varnostne informacije tako niso potrebne na vsakem posameznem prodanem vžigalniku, morajo pa biti za potrošnika vidne in čitljive in na mestu prodaje. Navedeno stališče je Tržni inšpektorat RS ustrezno upošteval pri izvajanju nadzora.

3.3.1.3. Vzorčenje

3.3.1.3.1 *Vzorčenje vžigalnikov*

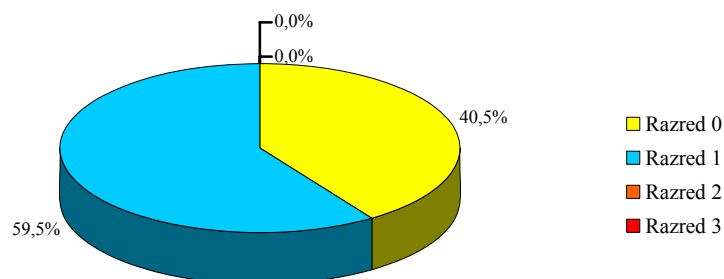
Pri nadzoru varnosti vžigalnikov je inšpektorat sodeloval v dvoletnem skupnem projektu (2007–2009) »Joint Market Surveillance Action on Child-Resistant Lighters and Novelty Lighters«, v katerem je

sodelovalo 13 držav članic (Avstrija, Bolgarija, Danska, Grčija, Estonija, Latvija, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Slovaška, Slovenija, Švedska) in je bil sofinanciran s strani Evropske komisije ter koordiniran s strani PROSAFE. Skupno je bilo odvzeto 42 tipov vzorcev vžigalnikov, kateri so bili predani na tehnične analize v laboratorij v Veliki Britaniji.

Glede na prejeta poročila o preskusih je bilo ugotovljeno, da je 25 tipov vžigalnikov neskladnih s tehničnimi zahtevami standarda EN ISO 9994 Vžigalniki – Varnostna specifikacija.

Rezultati preskušanj 42 tipov vžigalnikov glede na zahteve iz standarda so naslednji:

- v razred 0 se je uvrstilo 17 (40,5%) vžigalnikov,
- v razred 1 se je uvrstilo 25 (59,5%) vžigalnikov.



Slika 12: Rezultat preskušanja skladnosti vžigalnikov

Vsi podatki o vžigalnikih, ki so bili predmet vzorčenja, so vneseni v sistem ICSMS.

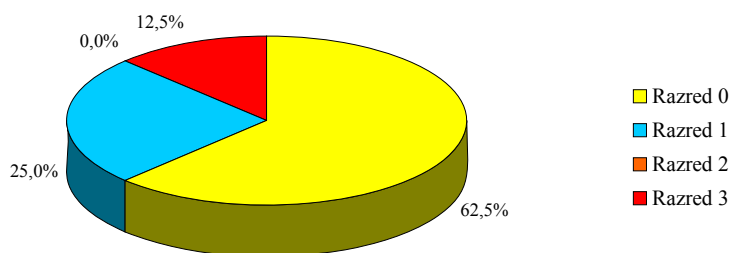
3.3.1.3.2 Vzorčenje otroških hojc

Inšpektorat je opravljal kontrolo varnosti otroške opreme s preskušanjem dejanske varnosti glede na zahteve Zakona o splošni varnosti proizvodov in ustreznih tehničnih standardov. Kot merilo za ugotavljanje mehanske varnosti otroških hojc je bil uporabljen slovenski standard SIST EN 1273:2005 – Izdelki za otroke – Hojce – Varnostne zahteve in preskusne metode, katerega referenca je objavljena v Seznamu standardov, ob uporabi katerih se domneva, da je proizvod varen v skladu z Zakonom o splošni varnosti proizvodov.

Skupno je bilo vzorčenih in predanih na tehnične analize 8 otroških hojc. Pri jemanju vzorcev je bilo zajeto čim večje število dobaviteljev navedenih proizvodov na trg. Preglede in preskuse otroških vozičkov je opravil Inštitut za varilstvo iz Ljubljane. Po končanem preskušanju je laboratorij izdal poročilo z oceno varnosti.

Rezultati preskušanj 8 otroških hojc glede na zahteve iz ustreznega standarda so naslednji:

- v razred 0 se je uvrstilo 5 proizvodov (62,5% vseh preskušanih vzorcev),
- v razred 1 sta bila uvrščena 2 proizvoda (25%),
- v razred 2 ni bil uvrščen noben proizvod,
- v razred 3 je bil uvrščen 1 proizvod (12,5%).



Slika 13: Rezultat preskušanja skladnosti otroških hojč

Vsi podatki o otroških hojčah, ki so bile predmet vzorčenja, so vneseni v sistem ICSMS.

3.3.1.4. Ostale aktivnosti

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS prejel in obravnaval 15 obvestil s strani proizvajalcev in distributerjev glede na določila 12. člena Zakona s splošni varnosti proizvodov, ki določa, da morajo proizvajalci in distributerji, če kot strokovnjaki na podlagi informacij, s katerimi razpolagajo, ugotovijo, da proizvod, ki so ga dali na trg, predstavlja nevarnosti, ki niso skladne s splošno varnostno zahtevo, o tem takoj obvestiti pristojno inšpekcijo. Za obveščanje se uporabi obrazec, ki je predpisan v Pravilniku o obliki in vsebini obvestila o nevarnem proizvodu. Obvestilo o nevarnem proizvodu pa je mogoče od 4. 5. 2009 posredovati tudi z uporabo posebnega prijavnega obrazca (t.i. Business Application), ki ga je pripravila Evropska komisija in je dostopen tudi na spletnih straneh inšpektorata. Preko omenjene aplikacije je inšpektorat prejel 9 obvestil.

3.3.2. **Varnost električne opreme**

Vsako leto se na tržišču pojavljajo novi proizvajalci, nove blagovne znamke in tudi novi električni proizvodi, ki morajo zadostiti varnostnim zahtevam Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti v povezavi s Pravilnikom o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej. Ker se električni proizvodi uporabljajo dnevno v vseh gospodinjstvih, lahko uporaba neskladnih proizvodov povzroči električni udar, prekomerno segrevanje aparatov lahko povzroči požar, zato lahko pride do poškodb uporabnikov, poškodovanja njihovega imetja ali onesnaženja okolja.

Zaradi tega je Tržni inšpektorat RS v letu 2009 izvajal nadzor slovenskega tržišča na več načinov:

- v prvi polovici leta je bil opravljen administrativni nadzor električne opreme glede prilaganja slovenskih navodil za uporabo, označevanja z osnovnimi tehničnimi podatki, označevanja z energijskimi nalepkami, navedbo hrupa in označevanja z znakom za obvezno ločeno zbiranje električne in elektronske opreme,
- tekom celega leta je potekal odvzem vzorcev v prodajalnah in opravljeno tehnično preverjanje skladnosti opreme pri pooblaščenih organizacijah,
- konec leta 2009 je bil opravljen usmerjen nadzor glede »novoletnih lučk« – svetlobnih nizov, ki se je izvajal tako administrativno s pregledom dokumentacije, kot tudi s preverjanjem tehnične skladnosti,
- preko celega leta se je izvajal nadzor v povezavi s Carinsko upravo RS in na podlagi prejetih obvestil držav članic Evropske unije – podane zaščitne klavzule in RAPEX obvestila,

- prav tako je Tržni inšpektorat RS reagiral na vse prejete prijave potrošnikov glede električne opreme.

3.3.2.1. Vzorčenje

Tržni inšpektorat RS je preko celega leta 2009 vršil nadzor nad prodajo električnih proizvodov in sicer na način, da so bili proizvodi, ki se prodajajo v prodajalnah, odvzeti in podvrženi tipskim preskusom in ugotavljanju odstopanja od predpisanih zahtev glede varnosti električne opreme. Preskuse so izvajale usposobljene in akreditirane organizacije skladno z veljavnimi tehničnimi zahtevami.

Pri določanju, katere proizvode vzorčiti, so tržni inšpektorji upoštevali dosedanje izkušnje in naslednje kriterije:

- blagovne skupine, za katere se je v preteklih letih ugotovila nedvoumna neskladnost: električni (mali) gospodinjski aparati, svetilke, digitalni merilni instrumenti, napajalniki, polnilniki in ojačevalniki,
- proizvodi, ki so imeli sorazmerno nizko ceno v primerjavi z drugimi istovrstnimi proizvodi,
- proizvodi novih oziroma manj znanih blagovnih znamk,
- proizvodi, za katere ni mogoče ugotoviti porekla, ali je bilo navedeno poreklo sporno, ali pa je poreklo vzorca ocenjeno kot »bolj rizično«,
- proizvodi, ki so jih potrošniki reklamirali glede neustrezne kakovosti.

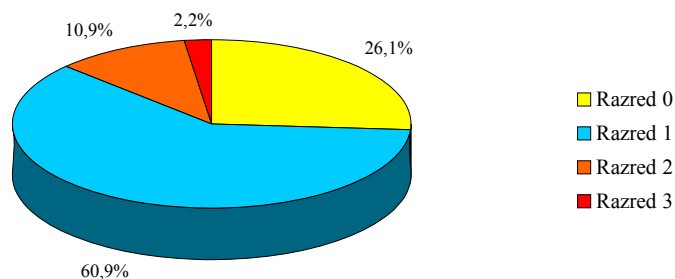
Nadzor se je nanašal na električno opremo, napajano z izmenično napetostjo med 50 V in 1000 V oziroma z enosmerno napetostjo med 75 V in 1500 V. Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 za ugotavljanje skladnosti električne opreme z določili veljavnih predpisov predal na analize 46 vzorcev (v letu 2008 je bilo vzorčenih 60 vzorcev). Poleg tega je bilo v posebnem nadzoru svetlobnih nizov oddanih na preskušanje glede osnovnih varnostnih zahtev še 8 vzorcev (25 vzorcev v letu 2008). Prvotno bi moralo biti po planu in sredstvih vzorčeno 68 proizvodov, vendar se je število zaradi krčenja sredstev zmanjšalo na 46 preskušanih proizvodov:

- mali gospodinjski aparati: 25 vzorcev (54,3 % vseh odvzetih vzorcev),
- svetila: 7 vzorcev (15,2 %),
- večfunkcijski merilni instrumenti: 4 vzorci (8,7 %),
- napajalniki za osebne računalnike: 2 vzorca (4,3 %),
- polnilci oziroma adapterji: 4 vzorci (8,7 %),
- aktivni zvočniki: 2 vzorca (4,3 %),
- avdio-video oprema: 2 vzorca (4,3 %).

Preskusi so se izvajali v dveh akreditiranih laboratorijih: na Slovenskem inštitutu za kakovost in meroslovje SIQ iz Ljubljane in na Fakulteti za elektrotehniko, Laboratoriju za metrologijo in kakovost iz Ljubljane.

Rezultati preskušanj glede na Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej in podanimi izjavami o skladnosti, so:

- v razred 0 se je uvrstilo 12 proizvodov (26,1 % vseh preskušanih vzorcev) in sicer: 5 gospodinjskih aparatov, 2 svetilki, 2 adapterja/napajalnika, 2 proizvoda avdio-video opreme, 1 napajalnik za osebni računalnik,
- v razred 1 se je uvrstilo 28 proizvodov (60,9 %) in sicer: 19 gospodinjskih aparatov, 4 svetilke, 2 adapterja/napajalnika, 2 proizvoda avdio-video opreme, 1 večfunkcijski merilni instrumenti,
- v razred 2 se je uvrstilo 5 proizvodov (10,9 %) in sicer: 3 večfunkcijski merilni instrumenti, 1 napajalnik za osebni računalnik in 1 svetilka,
- v razred 3 se je uvrstil 1 proizvod (2,1 %) in sicer: gospodinjski aparat (električna džezva).



Slika 14: Rezultat preskušanja skladnosti glede električne varnosti

V okviru nadzora skladnosti električne opreme so bili opravljeni inšpekcijski pregledi v 26 prodajalnah na drobno, vključenih pa je bilo 34 dobaviteljev (proizvajalec, uvoznik, distributer).

Glede na ugotovljene neskladnosti je bilo izdano 3 ureditvene odločbe, 12 odločb o omejitvi prometa, 6 odločb o prepovedi prometa, 5 odločb o umiku iz prometa ter 1 odločba o omejitvi dajanja v promet, umiku iz prometa in odpoklicu pri potrošnikih z objavo v medijih.

Za vzorce, za katere je Tržni inšpektorat RS prepovedal oziroma omejil promet zaradi varnostnih razlogov, so bile podane tudi zaščitne klavzule oziroma RAPEX obvestila, prav tako pa so vsi rezultati vneseni v mednarodni sistem ICSMS. V 7 primerih, ko so se ugotovile neskladnosti na proizvodih, pa so prvi distributerji proizvodov na tržišču Slovenije prostovoljno pristopili k rešitvi problema, tako da odločbe niso bile izdane.

Tržni inšpektorat RS bo tudi v bodoče z ukrepi, ki jih določajo veljavni predpisi, skušal omejiti promet z neskladnimi proizvodi, izločiti iz prometa proizvode, katerih neskladnosti lahko ogrožajo varnost potrošnikov, kot tudi na ustrezen način obveščati potrošnike o zelo nevarnih proizvodih.

V primerjavi z letom 2008, ko je bilo preskušanih 60 vzorcev, je bilo v letu 2009 zaradi krčenja finančnih sredstev, namenjenih za analize, preskušanih samo 46 vzorcev. Število neskladnih vzorcev je v letu 2009 podobno, kot prejšnja leta, in sicer 73,9% (71,7% neskladnih v letu 2008). Glavnina neskladnosti se je nanašala na pomanjkanje varnostnih opozoril v navodilih za uporabo proizvoda.

Ker se ugotavlja relativno visok delež neskladnih proizvodov z manjšimi neskladnostmi, prav tako pa je bilo na tržišču najdeno 6 nevarnih proizvodov, katerih uporaba bi lahko povzročila nevarnost za uporabnika in okolje, bi za kakovosten nadzor slovenskega tržišča Tržni inšpektorat RS potreboval predvsem zadostno in stalno financiranje s strani države, da bi se lahko izvedlo okoli 100 preskušanj letno. Poudariti je treba, da je program preskušanja proizvodov zaradi omejenih sredstev osredotočen predvsem na manjše proizvode, katerih preskušanje je cenejše, zaradi česar se lahko preveri večje število proizvodov. Vsekakor pa bi bilo potrebno razširiti preverjanje varnostnih zahtev tudi na večje proizvode, kot so TV sprejemniki, pralni stroji, hladilniki in štedilniki.

3.3.2.2. Svetlobni nizi

V drugi polovici leta 2009 je Tržni inšpektorat RS pričel z nadzorom preverjanja izpolnjevanja administrativnih in varnostnih zahtev okrasne razsvetljave (svetlobnih nizov) in sicer zaradi ugotovljenih nepravilnosti v letu 2008. Nevarnosti, ki izhajajo iz slabo konstruiranih proizvodov, so lahko električni udar, opekline, požar, itd.

Nadzor je v prvi fazi potekal v sodelovanju s Carinsko upravo RS in sicer na že ustaljen način. Za pomoč pri delu carinikom je bil s strani Tržnega inšpektorata RS pripravljen kontrolni list. V primeru ugotovljenih nepravilnosti pri carinskem pregledu je bil narejen odstop v pristojno reševanje na Tržni inšpektorat RS.

V nadaljevanju je bil v mesecih novembru in decembru 2009 opravljen nadzor prodaje proizvodov na slovenskem tržišču: v prodajalnah, na sejmih, pri distributerjih. Pregledovalo se je označevanje proizvodov z osnovnimi tehničnimi zahtevami, prisotnost varnostnih opozoril v slovenskem jeziku, kot tudi nekatere konstrukcijske zahteve. Prav tako je bilo oddano na preskušanje izpolnjevanja osnovnih varnostnih zahtev 8 proizvodov.

V maloprodaji je bilo opravljenih 77 pregledov v prodajalnah in pregledanih 275 tipov proizvodov. Pomanjkljivosti, ki so se pojavljale na proizvodih, so bile naslednje:

- 20 proizvodov ni imelo vseh potrebnih oznak, ki se morajo nahajati na svetlobnem nizu ali na neodstranljivi nalepki, pritrjeni na kabel svetlobnega niza (CE, proizvajalca/zaščitne znamke/blagovne znamke, nazivna napetost celotnega niza,...),
- 16 proizvodov ni imelo ali pa so bila pomanjkljiva varnostna opozorila, ki morajo biti priložena svetlobnemu nizu,
- 21 proizvodov ni imelo ES izjav o skladnosti ali so bile le-te pomanjkljive,
- 2 proizvoda sta bila brez oznake skladnosti CE,
- 1 proizvod je imel dolžino priključnega kabla manjšo od 1,5 m.

Zaradi teh pomanjkljivosti je bilo prodajalcem izdanih 18 odločb o omejitvi prometa po Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, izvedeni so bili 3 prostovoljni umiki iz prometa, izrečeno 15 opozoril ZIN, v 6 primerih je bila izdana odločba o prekršku z opominom in v 6 primerih izrečeno opozorilo ZP-1.

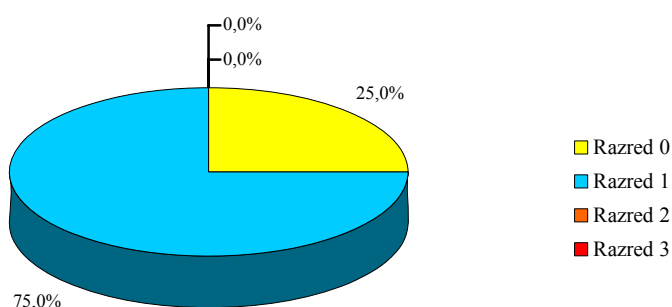
V nadaljevanju nadzora so bili opravljeni pregledi pri 20 dobaviteljih (prvih distributerjih v Sloveniji oziroma pri uvoznikih). Tam je bilo ugotovljeno naslednje:

- pregledano je bilo 68 tipov svetlobnih nizov,
- 8 proizvodov ni imelo vseh potrebnih oznak, ki se morajo nahajati na svetlobnem nizu ali na neodstranljivi nalepki, pritrjeni na kabel svetlobnega niza (CE, proizvajalca/zaščitne znamke/blagovne znamke, nazivna napetost celotnega niza,...) in tudi imelo pomanjkljiva varnostna opozorila, ki morajo biti priložena svetlobnemu nizu,
- 3 proizvodi so imeli pomanjkljiva varnostna opozorila, ki morajo biti priložena svetlobnemu nizu,
- 12 proizvodov ni imelo ES izjav o skladnosti ali pa so bile le-te pomanjkljive,
- 1 proizvodu je imel dolžino priključnega kabla manjšo od 1,5 m.

Zaradi zgoraj navedenih ugotovljenih neskladnosti sta bili izdani 2 odločbi o omejitvi oziroma prepovedi prometa, v 6 primerih pa so dobavitelji takoj prostovoljno pristopili k odpravljanju ugotovljenih nepravilnosti. Izrečeno je bilo 1 opozorilo ZIN in 4 opozorila ZP-1.

Poleg administrativnega nadzora pa je bilo odvzeto in oddano na preverjanje bistvenih varnostnih zahtev tudi 8 tipov svetlobnih nizov. Rezultati preskušanja so bili naslednji:

- v razred 0 sta se uvrstila 2 svetlobna niza (25% vseh preskušanih proizvodov),
- v razred 1 se je uvrstilo 6 svetlobnih nizov (75,0%).



Slika 15: Rezultat preskušanja skladnosti svetlobnih nizov

Distributerji so po prejemu obvestila Tržnega inšpektorata RS o rezultatih preskušanja v 4 primerih prostovoljno pristopili k odpravi ugotovljenih neskladnosti oziroma umaknili proizvode iz prometa. V 2 primerih pa postopki še niso zaključeni, saj so bili podani ugovori na poročilo o preskušanju.

Carinska uprava RS je na Tržni inšpektorat RS poslala 3 obvestila o uvozi svetlobnih nizov, od katerih je Tržni inšpektorat RS po opravljenem inšpekcijskem pregledu zavrnil uvoz v 1 primeru, v 1 primeru je bila sprostitev blaga z odločbo o prepovedi prometa do odprave pomanjkljivosti pogojena z odpravo pomanjkljivosti in naknadno dostavljeno dokumentacijo (ES izjave o skladnosti), v 1 primeru pa je bilo blago takoj sproščeno v promet.

V letu 2009 je glede na leto 2008 ugotovljeno precej boljše stanje glede izpolnjevanja bistvenih varnostnih zahtev. Še vedno pa je skoraj četrtina (23,6%) administrativno pregledanih proizvodov imela pomanjkljive oznake in varnostna opozorila, 9,6% proizvodov pa je bilo brez ES izjav o skladnosti. Ker gre v primerih svetlobnih nizov za proizvode, ki se množično uporabljajo v gospodinjstvih v prednovoletnem času in ker so posledice zaradi neizpolnjevanja varnostnih zahtev lahko zelo resne, bo Tržni inšpektorat RS s tovrstnim nadzorom nadaljeval tudi v letu 2010.

3.3.2.3. Administrativni nadzor prilaganja slovenskih navodil za uporabo pri velikih trgovcih ter označevanja z energijskimi nalepkami pri električnih aparatih

Administrativni nadzor električnih aparatov v letu 2009 se je osredotočil na prilaganje navodil za uporabo in montažo ter na označevanje z energijskimi nalepkami proizvodov, ki morajo biti označeni z njimi. Poleg tega se je pregledovalo tudi označevanje proizvodov z bistvenimi tehničnimi lastnostmi, navedbo hrupa in označevanje z znakom za obvezno ločeno zbiranje električne in elektronske opreme, prisotnost/obstoje garancijskih listov in seznam servisov.

Poseben poudarek je bil namenjen velikim trgovskim verigam: Bauhaus, Baumax, Big Bang, Euro Spin, Harvey Norman, Hofer, Lidl, Mercator, Merkur, OBI, Spar Slovenija, Spona, Technomarket in TUS. Pregledovali so se proizvodi, ki se napajajo iz električnega omrežja (230 VAC) in sicer naslednje skupine:

- veliki gospodinjski aparati,
- mali gospodinjski aparati,
- oprema za IT in telekomunikacije,
- oprema za zabavno elektroniko,
- oprema za razsvetljavo,
- električno in elektronsko orodje,
- igrače, oprema za prosti čas in šport.

Nadzor v trgovinah na drobno se je vršil v prvi polovici meseca februarja, nadzor distributerjev pa zadnji teden februarja.

V maloprodaji je bilo opravljenih 122 pregledov in ugotovljeno naslednje:

- pregledano je bilo 618 proizvodov,
- pri 134 proizvodih so bile ugotovljene pomanjkljivosti, ki so se v glavnem nanašale na:
 - odsotnost označevanja hrupa: 27%,
 - odsotnost označevanja z energijskimi nalepkami: 23%,
 - neustrezni garancijski listi: 16%,
 - neprimerna navodila za uporabo: 14%,
 - označevanje po Uredbi o ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo: 14%,
 - dvoumna označbe proizvajalca/blagovne znamke: 6%,

Zaradi navedenih ugotovljenih nepravilnosti so bili izdani naslednji ukrepi:

- 15 opozoril ZIN,
- 6 odločb o omejitvi prometa po Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti,
- 12 odločb o prepovedi prodaje blaga po Zakonu o varstvu potrošnikov,
- 31 opozoril ZP-1,
- 5 prekrškovnih odločb zaradi kršitve Zakona o varstvu potrošnikov,
- trgovci pa so v 5 primerih ali odpravili pomanjkljivost že v času pregleda ali izvedli prostovoljni umik blaga s pomanjkljivostmi iz prometa.

Glede na ugotovljene neskladnosti pri trgovcih, so bili opravljeni tudi pregledi pri 15 distributerjih oziroma uvoznikih, pri katerih so bili izdani naslednji ukrepi:

- 1 odločba o prepovedi dajanja v promet in umiku iz prometa po Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti,
- 2 opozorili ZIN,
- 5 opozoril ZP-1.

V primeru izdanih odločb so zavezanci ali odpravili ugotovljene pomanjkljivosti (npr. dopolnitev navodil za uporabo, opremili proizvode s potrebnimi podatki), ali pa umaknili iz prometa neskladne proizvode, kar je bilo ugotovljeno s kontrolo izdanih odločb in ponovnimi obiski pri subjektih.

Splošna ugotovitev Tržnega inšpektorata RS je, da je tovrstni nadzor, kljub relativno dobremu označevanju proizvodov, še vedno potreben, kajti pomanjkljivosti, ki so se ugotovile, so bile odpravljene v zelo kratkem času, kar pomeni, da ni problem v pomanjkanju informacije, temveč samo v površnosti trgovcev pri npr. lepljenju energijskih nalepk na razstavljene proizvode. Vsekakor je bila tako s strani trgovcev, kot tudi s strani distributerjev pokazana volja za takojšnjo odpravo pomanjkljivosti.

3.3.3. Elektromagnetna združljivost naprav

Zahteve glede elektromagnetne združljivosti za električno in elektronsko opremo so opredeljene v Pravilniku o elektromagnetni združljivosti (EMC), ki prenaša v slovenski pravni red direktivo 2004/108/ES in je izdan na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 izvedel administrativni nadzor, s katerim je preverjal skladnost električne opreme z veljavnimi predpisi. Na podlagi izbora dveh naključno izbranih proizvodov iz prodajnega kataloga vsakega od 29 proizvajalcev tovrstne opreme, je bil poudarek dan predvsem na:

- izvedbo postopkov ocenjevanja skladnosti z bistvenimi zahtevami,
- izdelavo in hrambo tehnične dokumentacije v predpisanem obsegu in roku,
- pregled poročila o preskušanju ali druge predpisane preskusne listine,
- zagotavljanje navodil za uporabo in vzdrževanje,
- zagotavljanje predpisanih podatkov na napisni tablici proizvoda,
- zagotavljanje ustreznosti ES izjave o skladnosti,
- zagotavljanje označevanja proizvodov z oznako CE.

Pri tem nadzoru večjih kršitev ni bilo ugotovljenih, izdanih je bilo le 10 opozoril ZIN in 5 opozoril ZP-1.

3.3.3.1. Vzorčenje

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 opravljal tudi redni nadzor električne opreme glede izpolnjevanja zahtev EMC z metodo vzorčenja.

Vzorčenih je bilo 10 proizvodov električne in elektronske opreme iz naslednjih skupin:

- gospodinjski aparati: 3 vzorci (30% vseh odvzetih vzorcev),
- ročna orodja: 2 vzorca (20%),
- svetila (varčne sijalke): 4 vzorci (40%),
- igrače: 1 vzorec (10%).

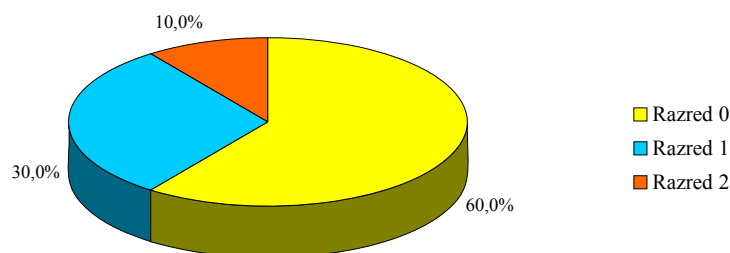
Na vzorcih, ki so bili odvzeti iz prometa, so bili opravljeni delni preskusi po zahtevah harmoniziranih standardov pri pooblaščenem laboratoriju. Električna oprema, ki je bila preskušana glede zahtev elektromagnetne združljivosti, je bila glede na rezultate preskušanja razvrščena v tri razrede:

- v razred 0: skladna,
- v razred 1: administrativno neskladna in
- v razred 2: tehnično neskladna.

Pri ugotavljanju tehnične neskladnosti je upoštevana prekoračitev dobljenih merilnih rezultatov, ki presegajo v standardih predpisano mejno vrednost za 100% dovoljene negotovosti merilne opreme in metod, uporabljenih pri meritvah elektromagnetnih pojavov.

Preskušanje 10 odvzetih vzorcev v letu 2009 je dalo naslednje rezultate:

- v razred 0 se je uvrstilo 6 proizvodov (60% vseh preskušanih vzorcev) in sicer: 3 gospodinjski aparati, 2 ročni orodji in 1 varčna sijalka,
- v razred 1 so se uvrstili 3 proizvodi (30%) in sicer: 2 varčni sijalki in 1 igrača,
- v razred 2 se je uvrstil 1 proizvod (10%) in sicer: 1 varčna sijalka.



Slika 16: Rezultat preskušanja skladnosti glede elektromagnetne združljivosti

Neskladni proizvodi po poreklu izvirajo iz Kitajske, za enega pa poreklo ni znano.

Za tehnično neskladen proizvod (varčna sijalka) je bila podana prijava Evropski komisiji v obliki zaščitne klavzule. Poleg tega pa sta bili s strani Tržnega inšpektorata RS v letu 2009 podani še dve prijavi zaščitnih klavzul s področja elektromagnetne združljivosti za neskladna proizvoda, ki sta bila vzorčena že v letu 2008 (električna verižna žaga in napajalnik za računalnik).

V letu 2009 je bil na področju elektromagnetne združljivosti v 2 primerih dobaviteljema izdana upravna odločba z omejitvijo prometa neskladnih proizvodov, v 1 primeru pa upravna odločba s prepovedjo prometa neskladnega proizvoda na tržišču Slovenije.

V primerjavi z letom 2008, ko je bilo na tem področju vzorčenih prav tako deset proizvodov in so bili 4 vzorci neskladni, se stanje v letu 2009 ni izboljšalo, zato bo Tržni inšpektorat RS v letu 2010 nadaljeval z vzorčenjem proizvodov na področju elektromagnetne združljivosti.

3.3.4. Radijska oprema in telekomunikacijska terminalska oprema

Zahteve za radijsko opremo in telekomunikacijsko terminalska opremo so bile do uveljavitve novega Pravilnika o radijski opremi in telekomunikacijski terminalska opremi (sprejet na podlagi Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti), ki je stopil v veljavo z dnem 22. 3. 2009, opredeljene v Zakonu o telekomunikacijah in v Pravilniku o radijski in terminalska opremi.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 izvedel administrativni nadzor, s katerim se je preverjala skladnost radijske opreme in telekomunikacijske terminalske opreme z veljavnimi predpisi. Na podlagi izbora dveh naključno izbranih proizvodov iz prodajnega kataloga enega proizvajalca tovrstne opreme je bil poudarek dan predvsem na:

- izvedbo postopkov ocenjevanja skladnosti z bistvenimi zahtevami,
- izdelavo in hrambo tehnične dokumentacije v predpisanem obsegu in roku,
- pregled poročila o preskušanju ali druge predpisane preskusne listine,
- zagotavljanje navodil za uporabo in vzdrževanje,
- zagotavljanje predpisanih podatkov na napisni tablici proizvoda,
- zagotavljanje ustreznosti ES izjave o skladnosti,
- zagotavljanje označevanja proizvodov z oznako CE.

Pri izvedenem administrativnem nadzoru kršitev ni bilo ugotovljenih, zato ukrepanje ni bilo potrebno.

3.3.4.1. Vzorčenje

V letu 2008 so se člani delovne skupine za administrativno sodelovanje držav članic EU na področju radijske opreme in telekomunikacijske terminalne opreme (R&TTE AdCo) dogovorili za skupen dvoletni projekt nadzora PMR aparatov in brezžičnih komunikacij – naprav, ki obratujejo pri frekvenci 2,4 GHz na evropskem trgu. Akcija se je začela septembra 2008 in je trajala do maja 2009. Sodelovanje v akciji je bilo prostovoljno, projektu se je pridružil tudi Tržni inšpektorat RS, pri čemer je bilo v ta namen v letu 2009 vzorčenih 5 proizvodov.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 opravljal redni nadzor radijske opreme in telekomunikacijske terminalne opreme glede zakonskih zahtev z metodo vzorčenja. Vzorčenih je bilo 10 proizvodov radijske opreme in telekomunikacijske terminalne opreme iz naslednjih skupin:

- naprave kratkega dosega (PMR): 2 vzorca (20% vseh odvzetih vzorcev),
- terminalna oprema: 2 vzorca (20%),
- naprave na/za daljinsko upravljanje: 5 vzorcev (50%),
- naprave informacijske tehnologije: 1 vzorec (10%).

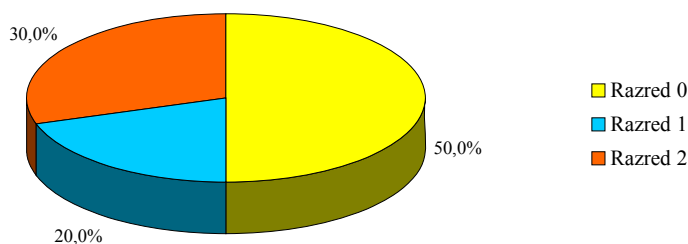
Vzorci so bili v laboratoriju preskušani glede zahtev koristne izrabe radijskega spektra ter zaščitnih zahtev glede elektromagnetne združljivosti. Vzorci, ki so bili preskušani glede izpolnjevanja zahtev po pravilniku o radijski opremi in telekomunikacijski terminalni opremi, so bili glede na rezultate preskušanja razvrščeni v tri razrede:

- v razred 0: skladni,
- v razred 1: administrativno neskladni,
- v razred 2: tehnično neskladni.

Pri ugotavljanju tehnične neskladnosti je bila upoštevana prekoračitev dobljenih merilnih rezultatov, ki presegajo v standardih predpisano mejno vrednost za 100% dovoljene negotovosti merilne opreme in metod, uporabljenih pri meritvah.

Preskušana radijska oprema in telekomunikacijska terminalna oprema, je bila glede na stopnjo neskladnosti z zahtevami po ustreznem pravilniku razvrščena v naslednje razrede:

- v razred 0 se je uvrstilo 5 proizvodov (50% vseh preskušanih vzorcev) in sicer: 1 PMR, 2 terminalni opremi, 2 napravi na/za daljinsko upravljanje,
- v razred 1 sta se uvrstila 2 proizvoda (20%) in sicer: 1 naprava na/za daljinsko upravljanje in 1 naprava informacijske tehnologije,
- v razred 2 so se uvrstili 3 proizvodi (30%) in sicer: 1 PMR in 2 napravi na/za daljinsko upravljanje.



Slika 17: Rezultat preskušanja skladnosti R&TTE proizvodov

Glede na poreklo so bili štiri neskladni proizvodi iz Kitajske ter en iz Slovenije. Za vse tri tehnično neskladne proizvode je bila izvedena prijava neskladnega proizvoda Evropski komisiji v obliki zaščitne klavzule.

Na področju radijske opreme in telekomunikacijske terminalske opreme je bila enemu dobavitelju izdana upravna odločba o prepovedi prometa z neskladnimi proizvodi po Zakonu o telekomunikacijah, v dveh primerih pa sta dobavitelja izvedla prostovoljni umik proizvodov s slovenskega tržišča.

V primerjavi z letom 2008, ko je bilo na tem področju vzorčenih 13 proizvodov, ki so bili dani na preskušanje in sta bila le 2 vzorca neskladna, se je stanje v letu 2009 poslabšalo, zato se bo v letu 2010 poleg vzorčenja izvedlo še poostren administrativni nadzor radijske opreme in telekomunikacijske terminalske opreme pri prodajalcih na drobno.

3.3.5. Stroji

Pravilnik o varnosti strojev določa, da je stroj:

- sklop povezanih delov ali komponent, od katerih se vsaj en giblje, z ustreznimi stikali, krmiljen in energetskimi napeljavami itd., ki so povezani zaradi določene uporabe, še posebej za predelavo, obdelavo, premikanje ali pakiranje materiala,
- sklop strojev, ki so, da se doseže isti cilj, razmeščeni in krmiljeni tako, da delujejo kot povezana celota,
- zamenljiva oprema, ki spreminja funkcijo stroja in je dana na trg z namenom, da jo upravljavec sam poveže s strojem ali nizom različnih strojev ali z vlečnim strojem, če ta oprema ni rezervni del ali orodje.

Za stroje, ki se uporabljajo na prostem, se uporablja tudi Pravilnik o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS na podlagi veljavnega Pravilnika o varnosti strojev opravljal nadzore strojev v okviru administrativnega nadzora strojev, kjer se je preverjalo označevanje strojev, prilaganje spremnih listin (izjava o skladnosti) in navodil za uporabo, ter vzorčenja – izdelave analize na podlagi bistvenih zahtev iz Priloge I Pravilnika o varnosti strojev in harmoniziranih standardov.

Nadzor strojev na administrativnem področju je zajel naslednje tri skupine strojev:

- stroji za nego vrta,
- mlinci za grozdje in pecljalniki s pogonom na elektromotor,

- stroji za odstranjevanje snega z vrtljivimi orodji.

3.3.5.1. Stroji za nego vrta

Nadzor se je izvajal nad stroji, ki se uporabljajo za nego vrta, npr.: kosilnice, okopalniki, mulčerji, žage, puhalniki listja in podobno. Pri nadzoru se je ugotavljalo izpolnjevanje zahtev Pravilnika o varnosti strojev in Pravilnika o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem. Tržni inšpektorji so pri nadzorih ugotavljali izpolnjevanje formalnih zahtev pri označevanju strojev z oznako skladnosti CE in oznake zajamčene ravni zvočne moči LWA ter predložene listine (izjave o skladnosti in garancijski listi) in navodila za uporabo.

Skupno je bilo pregledanih 282 strojev pri 88 subjektih. Ugotovljene so bile pomanjkljivosti pri 55 strojih, kar pomeni 19,5 % vseh strojev, zajetih v nadzoru. Tržni inšpektorat RS je zato izdal 2 upravni odločbi po določilih Zakona o varstvu potrošnikov, 6 upravnih odločb po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, izrečenih je bilo 26 opozoril ZIN, izdani sta bili 2 odločbi o prekršku z izrekom opomina in 8 opozoril ZP-1.

Tržni inšpektorat RS je ugotovil neskladnosti pri prilaganju spremnih listin in navodilih za uporabo. Tako so bile priložene nepopolne izjave o skladnosti (manjkajoči podpisi odgovornih oseb in datumi, ki niso usklajeni s prevodi) in nepopolna navodila za uporabo v slovenskem jeziku.

Nadzor v letu 2009 je pokazal, da je število ugotovljenih neskladnih strojev v primerjavi z letom 2008 manjši za 1%, tako da bo Tržni inšpektorat RS v bodoče tovrstne nadzore nadaljeval z namenom izboljšanja stanja na trgu.

3.3.5.2. Mlini za grozdje in pečjalniki s pogonom na elektromotor

V letu 2008 je Tržni inšpektorat pričel z nadzorom mlinov za grozdje in pečjalnikov s pogonom na elektromotor in ugotovil večje število neskladnih proizvodov, kar je bila podlaga za ponovljen nadzor teh vrst strojev v letu 2009.

Mlini za grozdje in pečjalniki s pogonom na elektromotor morajo v skladu z določili Priloge I, ki določa bistvene zdravstvene in varnostne zahteve v zvezi z načrtovanjem in izdelavo strojev in varnostnih komponent Pravilnika o varnosti strojev, izpolnjevati zahteve točke 1.4.1., ki določa splošne zahteve varoval in varovalne opreme, ter točke 1.4.2., ki določa posebne zahteve za varovala. Harmonizirani standard še ne obstaja, zato se je pri nadzoru upošteval standard SIST EN ISO 13857:2008, ki določa varnostne razdalje, katere je potrebno upoštevati za preprečevanje doseganja nevarnih območij z zgornjimi in spodnjimi udi človeškega telesa.

Pri nadzoru se je ugotavljalo izpolnjevanje zahtev Pravilnika o varnosti strojev in Pravilnika o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem. Tržni inšpektorji so pri nadzorih ugotavljali izpolnjevanje formalnih zahtev pri označevanju strojev z oznako skladnosti CE in oznake zajamčene ravni zvočne moči LWA, ter predložene listine (izjave o skladnosti) in navodila za uporabo.

Tovrstni stroji so namenjeni za uporabo v tehnoloških postopkih pridobivanja grozdnega in sadnega soka za nadaljnjo uporabo v enologiji. Tržijo se v jesenskem času, njihova prodaja je tako sezonska. V nadzoru je Tržni inšpektorat RS pri zavezancih vršil kontrolo označevanja, prilaganja spremnih listin (izjave o skladnosti in garancijski listi) in navodil za uporabo.

Pri izvedenem nadzoru je bilo pregledano 57 strojev pri 64 subjektih. Pomanjkljivosti so bile ugotovljene pri 16 strojih, kar pomeni 28,1% vseh strojev, zajetih v nadzor. Ugotovljeno je bilo, da so bila navodila za uporabo pomanjkljiva pri 12 strojih, pri 13 strojih je bila pomanjkljiva izjava o skladnosti, 4 stroji pa so bili pomanjkljivo označeni. Tržni inšpektorat RS je na podlagi ugotovljenih

pomanjkljivosti izdal 4 upravne odločbe po določilih Zakona o varstvu potrošnikov, 1 odločbo po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o usklajenosti s standardi. Izrečenih je bilo 7 opozoril ZIN in 7 opozoril ZP-1.

Tržni inšpektorat RS je ugotovil bistveno izboljšanje pri ugotavljanju pomanjkljivosti teh strojev, kar je posledica predhodnega nadzora v letu 2008, saj so bile v letu 2008 ugotovljene pomanjkljivosti pri kar polovici vseh pregledanih strojev. Glede na še vedno velik odstotek ugotovljenih pomanjkljivosti, bo Tržni inšpektorat RS v prihodnosti tovrstni nadzor še ponovil.

3.3.5.3. Stroji za odstranjevanje snega z vrtljivimi orodji

Nadzor strojev za odstranjevanje snega z vrtljivimi orodji je Tržni inšpektorat RS izvedel na administrativni ravni. Pri nadzoru se je ugotavljalo izpolnjevanje zahtev Pravilnika o varnosti strojev in Pravilnika o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem. Tržni inšpektorji so pri nadzorih ugotavljali izpolnjevanje formalnih zahtev pri označevanju strojev z oznako skladnosti CE in oznake zajamčene ravni zvočne moči LWA, ter predložene listine (izjave o skladnosti in garancijski listi) in navodila za uporabo.

Skupno je bilo pregledano 88 strojev pri 84 subjektih, pomanjkljivosti pa so bile ugotovljene pri 20 strojih, kar pomeni 22,7% vseh strojev. Ugotovljene pomanjkljivosti so bile pri nepopolnih navodilih za uporabo in izjavah o skladnosti, prav tako je bilo ugotovljeno, da označena opozorila na strojih v tujem jeziku, navodila za uporabo niso bila prevedena v slovenski jezik. Tržni inšpektorat RS je na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti izdal 5 upravnih odločb po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti. Izrečenih je bilo 15 opozoril ZIN in 1 odločba o prekršku z izrekom opomina ter 9 opozoril ZP-1.

Nadzor strojev za odstranjevanje snega z vrtljivimi orodji je pokazal, da je na trgu relativno veliko neskladnih strojev, kar pomeni, da bo v prihodnje potrebno tovrsten nadzor ponoviti v zimskem času, saj gre za izrazito sezonske stroje, ki se tudi ne tržijo po celotni Sloveniji.

3.3.5.4. Vzorčenje

V letu 2009 je bilo vzorčenih 18 strojev iz štirih skupin:

- kombinirane krožne žage: 5 vzorcev (27,8% vseh odvzetih vzorcev),
- motorne kose: 5 vzorcev (27,8%),
- motorne kosilnice: 7 vzorcev (38,9%),
- pečjalniki: 1 vzorec (5,6%).

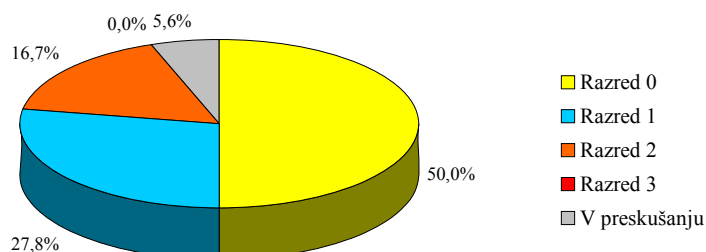
Vzorčenje je bilo opravljeno z namenom ugotavljanja varnosti in skladnosti strojev na podlagi določil Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti. Preskušanje za kombinirane krožne žage in motorne kose je opravil Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje SIQ iz Ljubljane, preskušanje motornih kos in pečjalnikov pa je opravil Zavod za varstvo pri delu iz Ljubljane. Po končanih preizkusih sta preizkuševalna laboratorija izdala poročila ter opravila oceno skladnosti strojev.

Rezultati preskušanj glede na izdelane ocene tveganja in glede na zahteve Pravilnika o varnosti strojev so:

- v razred 0 se je uvrstilo 9 strojev (50,0% vseh preskušanih vzorcev) in sicer: 3 motorne kosilnice, 1 kombinirana krožna žaga in 5 motornih kos,
- -v razred 1 se je uvrstilo 5 strojev (27,8%) in sicer: 4 motorne kosilnice in 1 kombinirana krožna žaga,

- v razred 2 so se uvrstili 3 stroji (16,7%) in sicer: 3 kombinirane krožne žage,
- v razred 3 se ni uvrstil noben proizvod.

Opomba: Preskušanje pečljalnika do konca leta 2009 še ni bilo končano, zato pri zgornjih rezultatih ni upoštevan.



Slika 18: Rezultat preskušanja skladnosti strojev

Vsi podatki o strojih, ki so bili vzorčeni, so vneseni tudi v podatkovno bazo ICSMS.

3.3.5.5. Zaključek

Administrativni nadzor strojev je pri skupno 236 subjektih zajel 427 strojev, od katerih je bilo neskladnih 91 strojev (21,3%) glede na zahteve veljavnih predpisov.

Tržni inšpektorat je v letu 2009 skupno izdal 6 odločb po določilih Zakona o varstvu potrošnikov, 12 odločb po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, 48 opozoril ZIN, 3 odločbe o prekršku z izrekom opomina in 24 opozoril ZP-1.

V primerjavi z letom 2008 je bilo v letu 2009 pregledanih za 1,5% več subjektov, 7,3% več strojev ter izrečenih 87,2% več opozoril ZIN. Hkrati pa je bilo izrečenih 71,4% manj odločb po določilih Zakona o varstvu potrošnikov, 55,5% manj odločb po določilih Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, 75% manj opominov in 17,2% manj opozoril ZP-1.

Primerjava torej pokaže, da so subjekti pri nadzoru pokazali večjo voljo po takojšnjem urejanju ugotovljenih neskladnosti in tako posledično inšpektorji niso izrekli ukrepov na podlagi odločb. Za ureditev so bila dovolj izrečena opozorila. Je pa stanje tudi odraz gospodarske krize, ki se na tem področju kaže predvsem pri malih zalogah strojev, kar se nedvomno lahko pričakuje tudi v prihodnosti. Tržni inšpektorat RS je ugotovil tudi, da je stanje na področjih, ki so že bili predmet nadzora, boljše, kot pri strojih, kjer nadzor še ni potekal.

3.3.6. **Osebna varovalna oprema**

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 izvajal nadzor zagotavljanja skladnosti osebne varovalne opreme z veljavno tehnično zakonodajo. Nadzor izpolnjevanja zahtev skladnosti se je vršil pri osebni varovalni opremi za zaščito oči in telesa ter s preverjanjem skladnosti z izvedbo postopkov vzorčenj pri opremi za zaščito glave in rok.

Pravna podlaga izvajanja inšpekcijskega nadzora je Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, kateri ureja način predpisovanja tehničnih zahtev za proizvode in postopkov

ugotavljanja skladnosti s predpisanimi zahtevami ter izdajo tehničnih predpisov. Na njegovi podlagi je bil sprejet Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki določa pogoje, pod katerimi se sme osebna varovalna oprema dati v promet in uporabo, da se zagotovi njen prost pretok ter osnovne varnostne zahteve, katerim mora posamezni tip opreme ustrezati, da sta zagotovljena varnost in zdravje uporabnikov. S pravilnikom o osebni varovalni opremi je v pravni red Slovenije prenesena Direktiva Sveta 89/686/EGS z dne 21. 12. 1989 o približevanju zakonov držav članic, ki se nanašajo na osebno varovalno opremo s spremembami.

Tržni inšpektorji so v okviru administrativne oblike nadzora skladnosti osebne varovalne opreme za zaščito oči in za zagotavljanje boljše vidljivosti v letu 2009 izvedli skupno 251 inšpekcijskih pregledov, kjer so ugotovili 28 kršitev po Zakonu o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti ter 18 kršitev po Zakonu o varstvu potrošnikov ter zaradi ugotovljenih nepravilnosti izdali 29 upravnih odločb, 9 odločb o prekršku, od katerih so v 1 primeru izrekli globo ter v 8 primerih opomin, izrekli 29 opozoril ZIN, 23 opozoril ZP-1 ter izdali 6 plačilnih nalogov.

3.3.6.1. Osebna varovalna opreme za zaščito oči

Z izvedbo administrativne oblike inšpekcijskega nadzora osebne varovalne opreme za zaščito oči so tržni inšpektorji preverjali skladnost opreme za zaščito oči, kot so sončna očala in sončni filtri za zaščito oči. Pri nadzoru so inšpektorji preverjali, ali imajo sončna očala in pripomočki za zaščito oči zagotovljene predpisane identifikacijske oznake, piktograme in listine.

Predmet nadzora so bila sončna očala, izdelana po standardih SIST EN 166:2002 Osebno varovanje oči – Specifikacije, SIST EN 1836:2005 (+A1:2007) Osebna oprema za varovanje oči – Sončna očala ter sončni filtri za splošno uporabo in filtri za neposredno opazovanje sonca.

Za posamezne proizvode opreme za zaščito oči je z objavo v Uradnem listu RS št. 57/2005 prenehala veljavnost domneve o skladnosti, zato so tržni inšpektorji preverjali prisotnost opreme, za katere domneva ne velja več in sicer za opremo po SIST EN 166:1996 in SIST EN 1836:1998. Dajanje opreme v promet po datumu veljavnosti predstavlja neskladnost z določili pravilnika o osebni varovalni opremi.

Pri nadzoru osebne varovalne opreme za zaščito oči so tržni inšpektorji v prodajalnah na drobno preverjali prisotnost označevanja z oznako CE, identifikacijskih oznak, zagotavljanje navodil za uporabo in preverjali vsebino prisotnih navodil v slovenskem jeziku. V primeru ugotovljenih neskladnosti glede označevanja, nepopolnih, neskladnih oziroma odsotnih listin, ali če so bili proizvodi označeni po standardih s potekom veljavnosti domneve o skladnosti, so inšpektorji z nadzorom nadaljevali pri dobaviteljih, kjer so preverili skladnost identifikacij posameznih modelov sončnih očal in sončnih filtrov za splošno uporabo, filtrov za neposredno opazovanje sonca, identičnost navodil za uporabo zagotovljenih s strani proizvajalcev v tujem jeziku s podatki v slovenskem jeziku, skladnost vsebine ES izjav o skladnosti in datume dobave artiklov, katerim je potekla veljavnost domneve o skladnosti.

Največ nepravilnosti so inšpektorji ugotovili pri zagotavljanju navodil za uporabo v slovenskem jeziku ter podatkov pri označevanju na proizvodu ali embalaži, kar predstavlja 52% neskladnosti glede na število pregledanih sončnih očal in filtrov.

Skupno so inšpektorji opravili 187 inšpekcijskih pregledov in zaradi ugotovljenih nepravilnosti izdali 21 upravnih odločb, 8 odločb o prekršku, od katerih so v 1 primeru izrekli globo ter v 7 primerih opomin, izrekli 17 opozoril ZIN, 15 opozoril ZP-1 ter izdali 6 plačilnih nalogov.

3.3.6.2. Osebna varovalna oprema za zagotavljanje boljše vidljivosti

Tržni inšpektorji so z izvedbo administrativne oblike inšpekcijskega nadzora osebne varovalne opreme za zagotavljanje boljše vidljivosti izvajali nadzor kontrole skladnosti varovalnih oblačil, izdelanih po standardih za dobro vidna opozorilna oblačila ter opozorilnih vidnih pripomočkov, izdelanih po SIST EN 471:2003 (+ A1:2008) Dobro vidna opozorilna obleka za poklicno uporabo – Preskusne metode in zahteve, SIST EN 1150:1999 Varovalna obleka – Vidna obleka za nepoklicno uporabo ter SIST EN 13356:2001 Opozorilni vidni pripomočki za nepoklicno uporabo. Za proizvode dobro vidnih opozorilnih oblek izdelanih po SIST EN 471:1996 je z objavo v Uradnem listu RS, št. 85/2006 prenehala veljavnost domneve o skladnosti, zato so inšpektorji preverjali prisotnost in datum dajanja tovrstne opreme na trg.

Pri nadzoru so tržni inšpektorji v prodajalnah na drobno glede na standard preverjali prisotnost označevanja oblačil in vidnih pripomočkov z oznako CE, identifikacijskimi oznakami ter vsebino prisotnih navodil za uporabo v slovenskem jeziku. Po ugotovljenih neskladnostih pri označevanju in zagotavljanju navodil, njihove odsotnosti ali poteka veljavnosti domneve o skladnosti, so inšpektorji nadaljevali z nadzorom pri dobaviteljih, kjer so preverjali skladnost listin, zagotovljenih s strani proizvajalcev, vsebino ES izjav o skladnosti ter datumov dobave opreme, za katero je potekla veljavnost domneve o skladnosti.

Največ nepravilnosti predstavlja zagotovitev navodil za uporabo v slovenskem jeziku in neskladnost pri označevanju, iz česar izhaja 41% neskladnosti glede na število pregledov vidnih oblačil in pripomočkov. Skupno so inšpektorji opravili 64 inšpekcijskih pregledov in zaradi ugotovljenih nepravilnosti izdali 8 upravnih odločb, izrekli 12 opozoril ZIN, 8 opozoril ZP-1 in 1 opomin.

3.3.6.3. Vzorčenje osebne varovalne opreme

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 pristopil k izvedbi preizkušanj in preverjanj skladnosti osebne varovalne opreme za zaščito glave in rok z zahtevami Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti in Pravilnika o osebni varovalni opremi z izvedbo ugotavljanj skladnosti osebne varovalne opreme z zahtevami pravilnika po objavljenem seznamu standardov.

Pri vzorčenju se je kot merilo za ugotavljanje skladnosti zagotavljanja deklariranih lastnosti, označenih na rokavicah, upošteval standard SIST EN 388:2003 Varovalne rokavice za zaščito pred mehanskimi nevarnostmi ter lastnosti po SIST EN 420:2003 (in popravek AC:2007) Varovalne rokavice - Splošne zahteve in preskusne metode ter standard SIST EN 1078:1998 (z dopolnilom A1:2006) Čelade za kolesarje in uporabnike roln in kotalk.

Preizkušena osebna varovalna oprema je bila po poreklu:

- za rokavice: iz Italije, Kitajske, Nemčije in Španije,
- za čelade: iz Italije, Kitajske, Nemčije in Slovenije.

Vzorčenih je bilo 14 proizvodov skupin:

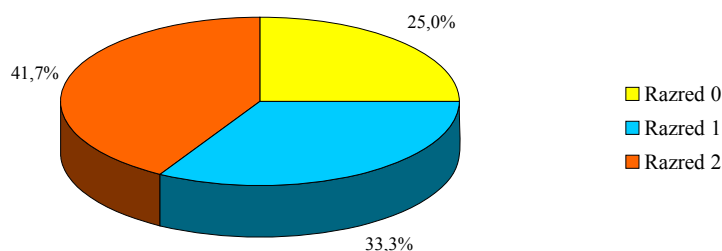
- zaščitne rokavice: 6 vzorcev (42,8% vseh odvzetih vzorcev),
- čelade za kolesarje in uporabnike roln in kotalk: 8 vzorcev (57,1%).

Vzorci, ki so bili preskušani, so bili glede na rezultate preskušanja razvrščeni v tri razrede:

- v razred 0: ni bilo ugotovljenih neskladnosti oziroma neskladnosti ne vplivajo na varovalno funkcijo (osnovne varovalne in zdravstvene zahteve),
- v razred 1: neskladen proizvod – administrativna neskladnost (listine),
- v razred 2: neskladen proizvod – tehnična neskladnost (neustrezna varovalna funkcija).

Rezultati preizkušanj glede na Pravilnik o osebni varovalni opremi in uporabljenega standarda so naslednji:

- v razred 0 so se uvrstili 3 proizvodi (21,4% vseh preizkušenih vzorcev) in sicer: 3 modeli čelad za kolesarje in uporabnike roln in kotalk,
- v razred 1 so se uvrstili 4 proizvodi (28,5%) in sicer: 2 modela zaščitnih rokavic in 2 modela kolesarskih čelad,
- v razred 2 se je uvrstilo 5 proizvodov (35,7%) in sicer: 4 modeli zaščitnih rokavic in 1 model kolesarskih čelad.



Slika 19: Rezultat preskušanja skladnosti osebne varovalne opreme

Dobavitelji so za proizvode za zaščito rok in glave, za katere je bila ugotovljena neskladnost razreda 2, po seznanitvi z rezultati preizkušanj izvedli prostovoljne umike. Pri proizvodih, pri katerih ni bilo ugotovljene tehnične neskladnosti, temveč le administrativna, so dobavitelji takoj po seznanitvi z rezultati pristopili k zagotovitvi ustreznih listin.

Iz rezultatov izvedenih preizkušanj in preverjanj skladnosti izhaja, da se dobavitelji zavedajo pomena varovanja uporabnikovega zdravja in življenja, saj so po seznanitvi z rezultati vzorčenj za tehnično neskladne proizvode izvedli prostovoljni umik ter pri administrativnih neskladnostih te takoj odpravili.

3.3.6.4. Mednarodna izmenjava informacij

Tržni inšpektorat RS je iz stalnega predstavništva Slovenije pri Evropski uniji prejel obvestilo o prepovedi dajanja na trg za 3 modele osebne varovalne opreme in sicer za opremo, namenjeno sabljačem ter osebnih plavalnih pripomočkov.

Po izvedeni kontroli prisotnosti neskladnih proizvodov na trgu Slovenije je bila ugotovljena prisotnost dveh modelov osebnih plavalnih pripomočkov, za katera je slovenski distributer takoj po inšpekcijskem pregledu izvedel prostovoljni umik in kupce preko sredstev javnega obveščanja pozval k vrnitvi proizvodov v prodajalno, kjer so bila kupljena.

3.3.6.5. Zaključek

Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da je bila tudi v letu 2009 ugotovljena prisotnost neskladne osebne varovalne opreme z nepravilnostmi, katere vplivajo na varnost in zdravje potrošnika. Izvajanje administrativne oblike inšpekcijskega nadzora, izvedbe postopkov vzorčenj po sistemu naključno izbranih proizvodov, mednarodnih izmenjav informacij, odstopov drugih inšpektoratov ter prijav potrošnikov še nadalje predstavlja obliko izvajanja nadzora, s čemer se bo preprečila dobava neskladnih in za potrošnike nevarnih proizvodov na trg Slovenije. Z izvedbo preskusov skladnosti

naključno izbranih proizvodov osebne varovalne opreme se dodatno preveri izpolnjevanje in zagotavljanje osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev, ki so potrebni za varnost uporabnikov pri športu in drugih delovnih opravilih.

3.3.7. Plinske naprave

Tržni inšpektorat RS že od junija 2001 redno izvaja nadzor plinskih naprav na podlagi Pravilnika o plinskih napravah. S sprejetjem tega pravilnika se je v slovensko tehnično zakonodajo na področju plinskih naprav implementirala evropska direktiva novega pristopa Gas Appliance 90/396 EEC.

Pravilnik določa zahteve za plinske naprave in opremo, ki se dajejo v promet in uporabo. Plinske naprave in oprema morajo izpolnjevati bistvene zahteve, ki zanje veljajo in so določene v Prilogi I Pravilnika. V tej prilogi je zahteva, da morajo biti k vsaki plinski napravi priložena tehnična navodila za vgradnjo, namenjena inštalaterjem, ter navodila za uporabo in vzdrževanje, namenjena uporabnikom. Poleg tega pa morajo plinske naprave na sami napravi in na embalaži nositi primerna opozorila glede lastnosti in nevarnosti v slovenskem jeziku. Na sami napravi ali napisni tablici, ki je dodana napravi, mora biti nameščena oznaka CE, kateri sledi razpoznavna številka organa za ugotavljanje skladnosti (npr. CE 0085) in napisi, določeni v Prilogi III (ime podjetja, trgovsko ime naprave, kategorija naprave, zadnji dve številki leta, v katerem je bila oznaka pritrjena), opremljeni na viden, čitljiv, neizbrisen in trajen način. Napisi oziroma tablica mora biti oblikovana tako, da je ni mogoče ponovno uporabiti.

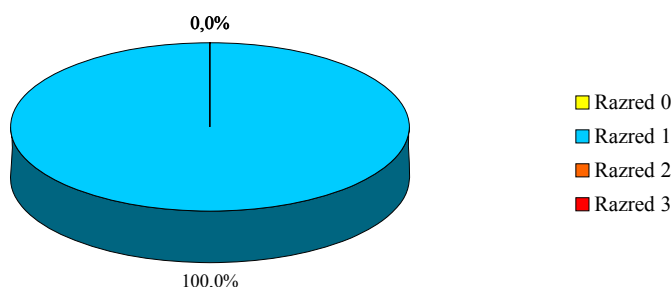
Tržni inšpektorji so v letu 2009 opravili 74 pregledov in pri tem pregledali 192 plinskih naprav (16% več kot v letu 2008, ko je bilo pregledanih 166 plinskih naprav). Kontrolirali so predvsem kuhinjske plinske štedilnike, plinske žare za zunanjo uporabo, plinske kotle za ogrevanje in sanitarno vodo, prosto stoječe gobaste sevalne grelnike ter plinske svetilke in grelnike na kartušo. Brez navodila v slovenskem jeziku je bilo 7 naprav, pri 40 napravah ni bilo opozoril na embalaži ali na napravah v slovenskem jeziku, brez CE oznake je bila 1 naprava. Zaradi navedenih nepravilnosti plinskih naprav so inšpektorji izdali 10 odločb o prepovedi prometa plinskih naprav do odprave pomanjkljivosti ter izrekli 9 opozoril ZIN. Zaradi kršitev so bili izrečeni tudi 1 opomin ter 10 opozoril ZP-1.

Število ugotovljenih nepravilnosti se kljub vsakoletnim nadzorom ne zmanjšuje. V zadnjem času se zaznava v prometu večje število kitajskih plinskih naprav za zunanjo uporabo, kjer uvozniki ne zagotovijo navodil in opozoril tako na embalaži, kot tudi na napravi, v slovenskem jeziku. Glede na ugotovljene nepravilnosti bo Tržni inšpektorat RS z nadzorom plinskih naprav nadaljeval tudi v letu 2010.

3.3.7.1. Vzorčenje plinskih naprav

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS za namen ugotavljanja dejanske skladnosti plinskih naprav vzorčil 4 plinske naprave. Med vzorčenimi proizvodi je bil premični plinski kuhalnik, ki se lahko uporablja v dobro prezračevanih prostorih, 2 plinska kuhalnika za zunanjo uporabo ter žar za gastronomijo. Vzorčene proizvode je Tržni inšpektorat RS predal v preskušanje pooblaščenemu laboratoriju.

Ugotovitve preskušanj vzorčenih proizvodov v akreditiranem laboratoriju, kjer se je preverjala in ugotavljala skladnost plinskih naprav s harmoniziranimi standardi, so pokazale, da so bili vsi 4 odvzeti vzorci neskladni (manjša neskladnost, ki lahko vpliva na varnost – razred 1). Zavezancem so bile izdane upravne odločbe, s katerimi jim je bila naložena odprava administrativnih nepravilnosti oziroma prepoved dajanja v promet neskladnih plinskih naprav. Pomanjkljivosti so bile odpravljene, v enem primeru pa je slovenski distributer vrnil vse plinske naprave nemškemu dobavitelju, ker je pri izgorevanju nastajalo preveč ogljikovega monoksida CO.



Slika 20: Rezultat preskušanja skladnosti plinskih naprav

Vzorčenja in preskušanja 24 plinskih naprav v preteklih letih so pokazala, da plinske naprave, ki se prodajajo na slovenskem trgu, nimajo tehničnih pomanjkljivosti glede same izdelave. Bile so sicer ugotovljene določene neskladnosti glede navajanja podatkov in opozoril na embalaži in na sami napravi.

Pri testiranju 4 naprav v letu 2009 pa so testiranja dala ravno obratno sliko. Pri dveh plinskih kuhalnikih je izmerjena moč gorilnika odstopala več kot dovoljenih 8%, pri ostalih dveh plinskih napravah pa je izmerjena vrednost CO (ogljikov monoksid) v produktih zgorevanja presegala s standardom dovoljeno vrednost. Pri vseh plinskih napravah so bile ugotovljene tudi pomanjkljivosti glede opozoril na embalaži in napravi ter nepopolnih navodil za uporabo.

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti so bili vsi tipi testiranih plinskih naprav v Sloveniji umaknjeni iz prodaje do odprave pomanjkljivosti. Glede na negativne rezultate testiranja plinskih naprav bo Tržni inšpektorat RS tudi prihodnje leto izvajal nadzor plinskih naprav ter jih tudi vzorčil.

3.3.8. Gradbeni proizvodi

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 izvajal nadzore skladnosti gradbenih proizvodov, ki kot neskladni z veljavnimi predpisi lahko vplivajo na bistvene zahteve za gradbene objekte.

Pravna podlaga za inšpekcijske nadzore je Zakon o gradbenih proizvodih, Pravilnik o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov, Seznam standardov, ki ustvarijo domnevo o skladnosti gradbenih proizvodov za nameravano uporabo ter od 13. 5. 2009 v delu neharmoniziranega področja gradbenih proizvodov tudi zahteve Uredbe (ES) št. 764/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi postopkov za uporabo nekaterih nacionalnih tehničnih pravil za proizvode, ki se zakonito tržijo v drugi državi članici, in o razveljavitvi Odločbe št. 3052/95/ES.

Aktivne nadzore je Tržni inšpektorat RS izvajal sistematično s planiranimi in vodenimi administrativnimi nadzori ter s planiranim in vodenim vzorčenjem z namenom preskušanja deklariranih lastnosti v izbranem laboratoriju. V letu 2009 so tako tržni inšpektorji izvedli planirane administrativne nadzore nad ogrevali na trdna goriva ter nadzore z vzorčenjem in preskušanjem estrihov in opečnih strešnikov.

Reaktivne nadzore je Tržni inšpektorat RS izvajal kot reakcijo na stanje na trgu (informacije s strani carinskih organov, reklamacije, prijave in ugotovitve inšpektorjev). V letu 2009 so na podlagi prejete prijave tržni inšpektorji izvedli administrativne nadzore nad dajanjem kanalet v promet ter številne nadzore različnih gradbenih proizvodov.

V letu 2009 so tržni inšpektorji na področju gradbenih proizvodov opravili nadzor pri 233 subjektih (za 25% manj, kot v letu 2008), pregledali 9 vrst gradbenih proizvodov (78% manj) ter vzorčili in predali na preskušanje 25 vzorcev proizvodov (108% več). Iz carinskih uradov je Tržni inšpektorat RS prejel 33 obvestil (26% manj) o zadržanju sprostitev v prost promet 19 vrst proizvodov, za katera jim je nato podal 5 zahtev, da se proizvodi ne sprostijo v prosti promet. Pri 105 subjektih, kjer so bile ugotovljene kršitve, je bilo izdanih 41 odločb o prepovedi oziroma omejitvi prometa, izrečenih 64 opozoril ZIN in 27 opozoril ZP-1 ter izdanih 8 opominov.

3.3.8.1. Vzorčenje

V letu 2009 so bili izvedeni postopki odvzema naključno izbranih vzorcev opečnih strešnikov z namenom, da se opravijo preskusi deklariranih lastnosti in preveri skladnost z obveznim harmoniziranim standardom za proizvod SIST EN 1304:2005 ter naključno izbranih estrihov (suho pripravljenih mešanic v vrečah, ki so sestavljene iz veziva, dodatkov in agregata, katerim se pred uporabo doda le voda) z namenom, da se opravijo preskusi deklariranih lastnosti in preveri skladnost s standardom SIST EN 13813:2003.

Vzorčenih je bilo 25 gradbenih proizvodov iz naslednjih skupin:

- opečni strešniki: 9 vzorcev (36% vseh odvzetih vzorcev),
- suhe mešanice za estrih: 16 vzorcev (64%).

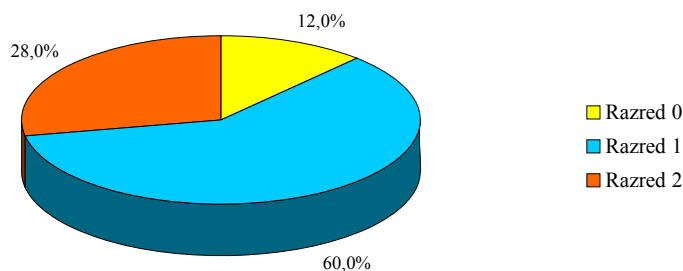
Na vzorcih opečnih strešnikov so bile po metodah, ki jih predpisuje harmonizirani standard SIST EN 1304:2005, v pogodbenem laboratoriju preskušane lastnosti, ki so za varnost objektov najpomembnejše: pravilnost dimenzij, nosilnost in vodonepropustnost. Vzorci estrihov so bili po zahtevah harmoniziranega standarda za proizvod SIST EN13813:2003 preskušani glede na deklarirane lastnosti proizvoda: tlačna trdnost, upogibna trdnost in na enem vzorcu odpornost proti obrabi.

Na podlagi prejetih rezultatov preskušanja so bili proizvodi razvrščeni v naslednje kategorije:

- v razred 0: v okviru opravljenih preskusov ni bilo ugotovljenih neskladnosti oziroma neskladnosti ne vplivajo na bistvene zahteve za gradbene objekte,
- v razred 1: neskladen proizvod – administrativna neskladnost,
- v razred 2: neskladen proizvod– tehnična neskladnost, ker izmerjene vrednosti niso skladne z deklariranimi vrednostmi proizvajalca.

Rezultati preskušanj glede na zahteve obveznih harmoniziranih standardov za proizvod, so:

- v razred 0 so se uvrstili 3 proizvodi (12% vseh preskušanih vzorcev) in sicer: 2 opečna strešnika in 1 mešanica za estrih,
- v razred 1 se je uvrstilo 15 proizvodov (60%) in sicer: 7 opečnih strešnikov in 8 mešanic za estrih,
- v razred 2 se je uvrstilo 7 proizvodov (28%) in sicer: 7 mešanic za estrih.



Slika 21: Rezultat preskušanja skladnosti gradbenih proizvodov

Tržni inšpektorji so glede na ugotovitve vzorčenja za opečne strešnike zavezancem izdali 3 upravne odločbe, s katerimi so zavezancem naložili odpravo ugotovljenih neskladnosti in za estrihe 3 odločbe z opominom, eno opozorilo ZP-1 in eno odločbo o umiku proizvoda iz prometa. Vsi zavezanci so administrativne nepravilnosti prostovoljno odpravili. Vsi izdani ukrepi so bili s strani zavezancev izvršeni.

V skladu z ugotovitvami so bili izvršeni vnosi podatkov v bazo ICSMS za gradbene proizvode.

Opravljeni nadzori in preskušanja kažejo, da so proizvajalci seznanjeni z zahtevami veljavnih predpisov in zahtev harmoniziranega standarda za proizvod, ugotovljene so bile le administrativne nepravilnosti, ki so bile do zaključka postopkov odpravljene.

3.3.8.2. Ogrevala na trdna goriva

Tržni inšpektorat RS je v letu 2008 z administrativnimi nadzori izvajal nadzor ogreval na trdna goriva (kotli, kamini, štedilniki in grelniki), za katera veljajo obvezni harmonizirani standardi.

Zaradi 51% neskladnih ogreval v letu 2008, so tržni inšpektorji v letu 2009 ponovili nadzor ter pri dobaviteljih in trgovcih izvedli koordiniran administrativni nadzor nad tovrstnimi ogrevali po Zakonu o gradbenih proizvodih ter obenem po Zakonu o splošni varnosti proizvodov preverjali tudi zagotavljanje in dokazovanje varnosti unikatnih ogreval, izdelanih na licu mesta (kamini in štedilniki) ter kamine na biogorivo.

Nadzor je bil usmerjen v ogrevala, dana v promet v Sloveniji, za katera so tržni inšpektorji s pregledom listin o skladnosti (poročilo o preskušanju v pooblaščenem laboratoriju, izdano izjavo o skladnosti za proizvod, označevanje proizvodov z opozorili in s CE oznako ter informacijami o proizvodu in priloženimi navodili za vgradnjo/montažo, uporabo in vzdrževanje) pri zavezancih ugotavljali administrativno skladnost gradbenega proizvoda. Za unikatne štedilnike in kamine ter kamine na biogorivo so tržni inšpektorji skladno z določbami Zakona o splošni varnosti proizvodov preverjali, ali so (pri prodaji potrošnikom) proizvodom priložena navodila za namestitvev in navodila za uporabo in ali so proizvodi primerno označeni (sledljivost proizvoda, varnostna opozorila).

Tržni inšpektorji so pri 91 zavezancih (10 proizvajalcev, 3 uvozniki, 28 distributerjev, 49 trgovcev), koordinirano opravili nadzore in pregledali 406 tipov proizvodov, od katerih je 367 tipov ogreval podvrženih zahtevam po harmoniziranih standardih in Zakonu o gradbenih proizvodih, ter 22 tipov zahtevam Zakona o splošni varnosti proizvodov.

Od 367 nadziranih ogreval po Zakonu o gradbenih proizvodih je bilo na trgu 92 (25%) tipov ogreval (107 ogreval v letu 2008) z ugotovljenimi naslednjimi nepravilnostmi: 65 tipov brez ali z nepopolno CE oznako, 12 tipov brez izjave ali z nepopolno izjavo o skladnosti, 15 tipov brez slovenskih navodil ali z nepopolnimi navodili.

Pri 234 nadziranih tipih ogreval ni bilo ugotovljenih administrativnih neskladnosti, pri 60 tipih ogreval pa so bile nepravilnosti prostovoljno odpravljene po izvedenem nadzoru tržnih inšpektorjev. Za 49 tipov neskladnih ogreval so bili zavezancem izdani upravni in prekrškovni ukrepi (15 opozoril ZIN, 2 odločbi z omejitvijo prometa, 2 odločbi o prepovedi prometa, 4 ureditvene odločbe, 6 opozoril ZP-1, 5 odločb o prekršku, 7 opominov in 1 plačilni nalog).

Z nadzorom je bilo zaznanih 14 kaminov na biogorivo, ki jih trži 5 različnih dobaviteljev in 8 tipov unikatnih ogreval (štedilniki in kamini), pri čemer so bile le pri treh ogrevalih ugotovljene nepravilnosti zaradi neustreznih navodil za uporabo in vzdrževanje.

17 ogreval (kotli na trdna goriva), izdelanih po standardu EN 303-5, je izvzetih iz zahtev Zakona o gradbenih proizvodih in bi morali biti izdelani v skladu s Pravilnikom o tlačni opremi in zagotavljati skladnost z evropsko direktivo za tlačno opremo (97/23/ES).

Z izvedenim nadzorom v letu 2009 je bilo ugotovljeno, da je imel nadzor ogreval v letu 2008 dober učinek, saj se je odstotek neskladnih ogreval iz leta 2008 v letu 2009 prepolovil. Na splošno je bilo ugotovljeno precej izboljšano stanje na trgu, občutno manj je proizvodov, ki so brez oznake skladnosti CE oziroma nimajo izpeljanega predpisanega postopka ugotavljanja in potrjevanja skladnosti.

3.3.8.3. Kanalete

Tržni inšpektorji so na podlagi prijave in ker gre za proizvod, ki se v večjih količinah pojavlja na tržišču ter lahko ob nepravilni uporabi oziroma vgradnji vpliva na varnost uporabnika, izvedli koordiniran administrativni nadzor ter preverjali zagotavljanje skladnosti kanalet.

Zahteve za kanalete opredeljuje obvezen harmoniziran standard SIST EN 1433:2003 Padavinska kanalizacija na vozni površini in na površini za pešce, ki določa in za katerega velja sistem ugotavljanja skladnosti 3, po katerem proizvajalec pridobi Poročilo o začetnem tipskem preskušanju, vodi in dokumentira Notranjo kontrolo proizvodnje, zagotovi navodila za vgradnjo, izda Izjavo o skladnosti za proizvod in označi proizvod, kot je predpisano ter s CE informacijo, kar so z nadzorom preverjali tržni inšpektorji.

Nadzor so izvedli pri 18 subjektih (10 trgovcih, 2 proizvajalcih, 2 distributerjih in 4 uvoznikih), pri katerih je bilo pregledanih 67 tipov kanalet.

Ugotovitve nadzora v maloprodaji so pokazale, da 5 trgovcev pri prodaji potrošnikom ni zagotovilo predpisanih navodil za vgradnjo, 6 trgovcev je prodajalo kanalete, ki niso bile predpisano označene. Tržni inšpektorji so zaradi kršitve določil Zakona o varstvu potrošnikov izdali 5 upravnih odločb o prepovedi prodaje do odprave pomanjkljivosti, 5 opozoril ZP-1 in 1 opozorilo ZIN.

Ugotovitve nadzora pri dobaviteljih kažejo, da 2 proizvajalca, kjer so bili pregledani 4 tipi kanalet, ne zagotavljata CE oznak, izjave o skladnosti in navodil za vgradnjo, 2 distributerja ne zagotavljata popolnih navodil za vgradnjo in 1 uvoznik ne zagotavlja navodil za vgradnjo, zato so tržni inšpektorji zaradi ugotovljenih kršitev določil Zakona o gradbenih proizvodih zavezancem izdali 2 upravni odločbi o prepovedi prometa, 1 upravno odločbo o omejitvi prometa, 3 opozorila ZP-1 in 1 opozorilo ZIN. Pri 3 dobaviteljih administrativne nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Vsi dobavitelji in trgovci so bili opozorjeni na ugotovljene nepravilnosti in seznanjeni z zahtevami prepisov. Zaradi številnih proizvodov kanalet, pri katerih so bile ugotovljene nepravilnosti bo Tržni inšpektorat RS tudi v bodoče sledil ponudbi na trgu in po potrebi izvajal nadzore na tem področju.

3.3.9. Rekreatijska plovila

Pravilnik o rekreacijskih plovilih določa bistvene zahteve za rekreacijska plovila dolžine od 2,5 m do 24 m in za pogonske motorje teh plovil glede emisije dimnih plinov in hrupa. Pravilnik povzema evropsko direktivo 94/25/EC ter direktivo 2003/44/ES, ki je amandma k osnovni direktivi.

Bistvene zahteve za rekreacijska plovila in njene pogonske motorje so določene v Prilogi I Pravilnika o rekreacijskih plovilih. Tako mora biti vsako rekreacijsko plovilo označeno z identifikacijsko številko (CIN koda – Craft Identification Number) in opremljeno s tablico graditelja, katera vsebuje naslednje podatke:

- ime proizvajalca,
- oznako CE,
- kategorijo namembnosti čolna v skladu s 1. točko Priloge I A pravilnika,
- največjo obremenitev, ki jo priporoča proizvajalec, v skladu s 3.6. točko Priloge I A pravilnika, razen mase vsebine fiksnih tankov, ko so polni,
- število oseb med plovbo, ki ga priporoča proizvajalec, za prevoz katerih je bil čoln zgrajen.

CIN koda, ki je nameščena na desni zadnji strani plovila, je sestavljena iz štirinajstih števil oziroma črk (koda države izdelave plovila, proizvajalca, serijska številka, leto izdelave in modelno leto). Podrobneje ureja to kodo standard EN ISO 10087:2006.

K vsakemu plovilu mora biti priloženo navodilo za uporabo, napisano v slovenskem jeziku. Navodilo za uporabo mora zlasti opozarjati na tveganje ob požaru in poplavi ter vsebovati druga pomembna napotila za uporabnika plovila.

Pravilnik določa tudi postopke ugotavljanja skladnosti oziroma presojo skladnosti. Uporabljen je modulni pristop v odvisnosti od dolžine čolna in od kategorije namembnosti plovila. Pri plovilih daljših od 12 m, ki imajo kategoriji namembnosti A (oceanska plovba) in B (plovba na odprtem), je v postopke ugotavljanja skladnosti pred dajanjem plovil na trg vključen tudi priglašen organ. Ta preveri in potrdi, ali reprezentančni vzorec pregledovanega bodočega proizvodnega programa izpolnjuje določbe Pravilnika o rekreacijskih plovilih, ki zanje veljajo. Kadar vzorec izpolnjuje zahteve tega pravilnika, priglašeni organ izda ES certifikat o pregledu tipa plovila (modul B).

Pisna ES izjava o skladnosti mora po Prilogi XV Pravilnika o rekreacijskih plovilih vedno spremljati rekreacijsko plovilo in pogonske motorje ter biti priložena k navodilom za uporabo iz točke 2.5. Priloge I pravilnika in mora biti za plovila, ki se dajejo na slovenski trg, napisana v slovenščini. S pisno izjavo o skladnosti proizvajalec ali njegov pooblaščen zastopnik v Evropski uniji potrjuje skladnost rekreacijskega plovila oziroma pogonskega motorja z zahtevami pravilnika.

Pri nadzoru plovil in pogonskih motorjih inšpektorji kontrolirajo, ali so ustrezno označeni ter imajo tablico graditelja, ali so jim priložena slovenska navodila za uporabo ter pisna ES izjava o skladnosti.

Tržni inšpektorji so v mesecu maju pri prodajalcih opravili 24 pregledov, kjer se je kontroliralo 31 različnih tipov plovil ter pogonskih motorjev. Brez izjave o skladnosti v slovenskem jeziku so bila 4 plovila, kar je enako kot leta 2008. Pri enem plovilu so bila slovenska navodila nepopolna v primerjavi z originalnimi navodili. Eno plovilo ni imelo identifikacijske številke (CIN koda). Prodajalcem sta bili izdani 2 opozorili ZIN z rokom odprave nepravilnosti ter 2 opozorili ZP-1.

Od uveljavitve direktive o plovilih leta 2004 je bila to že peta kontrola na slovenskem trgu. Glede na nadzore v preteklih dveh letih se ugotavlja, da so prodajalci plovil že dobro seznanjeni z zahtevami direktiv oziroma Pravilnika o rekreacijskih plovilih in je vse manj ugotovljenih nepravilnosti v primerjavi s prvimi leti nadzora.

3.3.10. Označevanje gospodinjskih aparatov z energijskimi nalepkami

Pri administrativnem nadzoru električnih aparatov v letu 2009 je Tržni inšpektorat RS preverjal tudi označevanje proizvodov z energijskimi nalepkami in navedbo hrupa.

Poseben poudarek je bil namenjen velikim trgovskim verigam: Bauhaus, Baumax, Big Bang, Euro Spin, Harvey Norman, Hofer, Lidl, Mercator, Merkur, OBI, Spar Slovenija, Spona, Technomarket in TUS.

Pregledovalo so je proizvode, ki se napajajo iz električnega omrežja (230 V) in sicer:

- hladilnike, zamrzovalnike in njihove kombinacije,
- pralne stroje, sušilnike in njihove kombinacije,
- pomivalne stroje,
- pečice,
- svetlobne vire,
- klimatske naprave.

Nadzor v trgovinah na drobno se je vršil v prvi polovici meseca februarja, nadzor distributerjev pa zadnji teden februarja 2009.

V maloprodaji je bilo opravljenih 122 pregledov in ugotovljeno, da je odsotnost označevanja hrupa ugotovljena v 27%, odsotnost označevanja z energijskimi nalepkami pa pri 23 % pregledanih proizvodov.

Ker je bilo v večini primerov pomanjkljivo označevanje posledica nedoslednega označevanja v prodajalnah in ne pomanjkanja proizvajalčevih podatkov (nalepk), so bile ugotovljene pomanjkljivosti hitro odpravljene.

V primeru izdanih odločb so zavezanci ali odpravili ugotovljene pomanjkljivosti (opremili proizvode s potrebnimi podatki), ali pa umaknili iz prometa neskladne proizvode, kar je bilo že ugotovljeno s kontrolo izdanih odločb in ponovnimi obiski pri subjektih.

Splošna ugotovitev Tržnega inšpektorata RS je, da je tovrstni nadzor, kljub relativno dobremu označevanju proizvodov, še vedno potreben, kajti pomanjkljivosti, ki so se ugotavljale, so bile odpravljene v zelo kratkem času, kar pomeni, da ni problem v pomanjkanju informacije, temveč samo v površnosti trgovcev pri npr. lepljenju energijskih nalepk na razstavljenе proizvode. Vsekakor je bila tako s strani trgovcev, kot tudi s strani distributerjev, pokazana volja za takojšnjo odpravo pomanjkljivosti.

3.3.11. Označevanje proizvodov z znakom o obveznem ločenem zbiranju odpadne električne in elektronske opreme

V začetku leta 2009 je Tržni inšpektorat RS izvedel administrativni nadzor označevanja električne in elektronske opreme z znakom za ločeno zbiranje odpadne električne in elektronske opreme na podlagi Uredbe o ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo. Nadzor se je izvajal istočasno s preverjanjem postopkov ocenjevanja skladnosti z bistvenimi zahtevami, izdelavo in hrambo tehnične

dokumentacije v predpisanem obsegu in roku, pregledom poročila o izvedenih preskušanjih, ustreznosti označevanja proizvodov, zagotavljanja ES izjave o skladnosti ter zagotavljanja in upravičenosti nameščanja oznake CE na proizvode, embalažo in v spremno dokumentacijo.

Pregledanih je bilo 60 proizvodov pri 30 slovenskih proizvajalcih iz naslednjih skupin proizvodov: velike gospodinjske naprave (s podrazredom 1.a – naprave za hlajenje in zamrzovanje), male gospodinjske aparate, opremo za IT in telekomunikacije, opremo za razsvetljavo ter električno in elektronsko orodje (razen velikega nepremičnega industrijskega orodja).

Kršitev ni bilo ugotovljenih, zato izdaja upravnega ukrepa ni bila potrebna, prav tako ni bilo izdano nobeno opozorilo.

3.3.12. Prodaja opreme za rezanje, drobljenje ali za mletje kuhinjskih odpadkov

Tržni inšpektorat RS je že v letu 2004 izvedel nadzor naprav za rezanje, drobljenje ali mletje kuhinjskih odpadkov z namenom redčenja in odvajanja v javno kanalizacijo, male komunalne čistilne naprave ali neposredno v vode ali po domače mlinčkov za mletje hrane, ki se običajno vgrajujejo v odvodne kanalizacijske cevi pod pomivalnim koritom. Pri tem nadzoru so bile odkrite take naprave v prometu, zato se je v letu 2009 ponovno opravil nadzor prisotnosti teh naprav v trgovinah.

Četrty odstavek 4. člena Uredbe o ravnanju z biološkimi razgradljivimi odpadki določa, da je prepovedana prodaja opreme za rezanje, drobljenje ali za mletje kuhinjskih odpadkov z namenom redčenja in odvajanja v javno kanalizacijo, male komunalne čistilne naprave ali neposredno v vode.

V okviru nadzora električnih gospodinjskih aparatov se je pri nadzoru tudi ugotavljalo, ali so na tržišču v RS še naprodaj naprave za rezanje, drobljenje ali mletje kuhinjskih odpadkov. Pri nadzoru se tovrstnih mlinčkov ni odkrilo.

3.3.13. Sodelovanje Carinske uprave Republike Slovenije in Tržnega inšpektorata Republike Slovenije pri nadzoru uvoza proizvodov iz tretjih držav

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo se je na podlagi Uredbe Sveta 339/93/EGS o preverjanju skladnosti s pravili o varnosti proizvodov za izdelke, uvožene iz tretjih držav, okreplil nadzor nad uvozom proizvodov iz tretjih držav. Na podlagi uredbe Tržni inšpektorat RS sodeluje s Carinsko upravo RS že od leta 2003. V letu 2009 je bilo veliko aktivnosti tržnih inšpektorjev usmerjenih v sodelovanje s Carinsko upravo RS oziroma izvajanje nadzora – presoje skladnosti na podlagi obvestil carinskih uradov.

Za obveščanje Tržnega inšpektorata RS s strani Carinske uprave RS je pomembna določba 2. člena uredbe, ki določa, da če carinski organi pri mejnih kontrolah, ki jih izvajajo glede blaga, prijavljenega za sprostitev v prosti promet, ugotovijo

- da imajo proizvod ali serija proizvodov značilnosti, na podlagi katerih se utemeljeno sumi, da obstaja resna in neposredna nevarnost za zdravje in varnost, v primeru, če bi se ta proizvod uporabljal v normalnih in predvidenih okoliščinah in/ali
- da proizvodu ali seriji proizvodov niso priloženi dokumenti ali da proizvodi niso označeni v skladu z nacionalno zakonodajo ali s predpisi Evropske unije na področju varnosti proizvodov, ki se uporabljajo v državi članici, v kateri se zaprosi za sprostitev v prosti promet,

zadržijo sprostitev proizvoda ali serije proizvodov v prosti promet in o tem obvestijo državne organe, pristojne za nadzor trga.

Na podlagi 2. člena uredbe je Tržni inšpektorat RS v letu 2009 prejel od Carinske uprave RS 601 pisnih obvestil o zadržanju sprostitev proizvodov v prost promet (434 obvestil v letu 2008), od katerih je bilo v 434 primerih (v letu 2008 v 210 primerih) ugotovljeno, da gre za neskladne proizvode in sprostitev ni bila dovoljena, v 167 primerih (v letu 2008 v 224 primerih) pa neskladnosti niso bile ugotovljene in je bila izvedena sprostitev proizvodov v promet.

Poleg naštetega so tržni inšpektorji preko številnih telefonskih razgovorov s carinskimi uradi sproti ugotavljali administrativno skladnost proizvodov z zahtevami in predpisi.

Tabela v nadaljevanju podaja pregled števila zadev na podlagi obvestil Carinske uprave RS od leta 2003 do 2009.

Leto	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Število obvestil	25	11	135	151	315	434	601
Število prepovedi	8	8	10	26	35	210	434
Število sprostitev	17	3	125	125	280	224	167

3.4. DELO NA ČRNO

Delo na črno in oglaševanje takšnega dela ureja Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Po tem zakonu se za delo na črno šteje opravljanje dejavnosti oziroma dela v naslednjih primerih:

- če pravna oseba opravlja dejavnost, ki je nima vpisane v sodni register oziroma opravlja dejavnost, ki je nima določene v temeljnem aktu, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane ali v temeljnem aktu določene dejavnosti,
- če podjetnik opravlja dejavnost, katere nima vpisane v ustrezen register, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane dejavnosti,
- če pravna oseba ali podjetnik opravlja dejavnost kljub začasni prepovedi opravljanja dejavnosti,
- če tuje podjetje ne opravlja dejavnosti v Sloveniji prek podružnic ali opravlja dejavnost brez ustreznega dovoljenja,
- če posameznik opravlja dejavnost oziroma delo in ni vpisan ali priglašen, kot to določajo ta ali drugi zakoni.

Prav tako pa je oglaševanje dela na črno z zakonom prepovedano in je opredeljeno kot prekršek.

Na podlagi določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno so inšpektorji v letu 2009 opravili 4505 inšpekcijskih pregledov, na podlagi katerih je bilo zavezancem izrečenih 1951 ukrepov. Zavezancem je bilo v 424 primerih z upravno odločbo prepovedano opravljanje dejavnosti, v 7 primerih so inšpektorji zaradi nespoštovanja odločbe pričeli z upravno izvršbo, v 375 primerih, ko je šlo za manjše kršitve, pa je bilo zavezancem izrečeno opozorilo ZIN. Izrečenih ali izdanih je bilo tudi 1145 prekrškovnih ukrepov: 538 opozoril ZP-1, 122 opominov, 422 plačilnih nalogov in 51 prekrškovnih odločb z izrekom globe. Poleg tega so tržni inšpektorji na ustrezna sodišča vložili tudi 13 obdolžilnih predlogov.

3.4.1. Izvajanje dela na črno

Tržni inšpektorat RS inšpekcijske preglede pri posameznikih – šušmarjih opravlja predvsem na podlagi prijav, prav tako pa so organizirane akcije poostrelega nadzora po posameznih področjih, če se za to pokaže potreba, vendar je v okviru takšnih akcij šušmarje težje odkriti. Zoper posameznike, ki naj bi opravljali delo na črno, je Tržni inšpektorat RS v letu 2009 prejel 132 prijav.

Nadzor nad delom na črno pri posameznikih je še posebej zahteven zaradi dejstva, da se delo opravlja v zasebnih, stanovanjskih prostorih, kamor inšpektor ne more vstopiti brez dovoljenja lastnika oziroma brez odredbe sodnika, ki pa izda odredbo le na podlagi vloženega predloga inšpektorja, v katerem mora biti izkazan utemeljen sum, da gre za delo na črno in da bodo v prostoru, ki naj bi se preiskal, najdeni predmeti in listine, s katerimi je kršitelj storil prekršek.

Skupno je bilo v letu 2009 pri posameznikih opravljenih 1042 pregledov, pri katerih je bilo odkritih 183 kršiteljev. Število pregledov je v primerjavi z odkritimi kršitelji zelo veliko, vendar je potrebno povedati, da je v primerih odkrivanja dela na črno posameznikov v večini primerov potrebno opraviti več pregledov, predvsem pri obrtnih dejavnostih. Na področju obrtnih dejavnosti je dela na črno tudi največ, sledi trgovina in ostale storitvene dejavnosti, kot so varstvo otrok na domu, inštrukcije in čiščenje prostorov.

V času od 21. 9. 2009 do 30. 10. 2009 je bil v popoldanskem času organiziran poostren nadzor, katerega glavni namen je bilo odkrivanje dela na črno, ki ga opravljajo posamezniki. Inšpektorji so se vozili po terenu in v primeru, da so opazili, da se opravlja kakšno delo, tam opravili inšpekcijski pregled. V tem času je bilo skupno opravljenih 297 inšpekcijskih pregledov, od teh pri posameznikih 186. Posameznikom je bilo izdanih 35 odločb o prepovedi opravljanja dejavnosti in 42 prekrškovnih ukrepov.

Med odkritimi kršitelji je bilo v letu 2009 tudi 92 tujcev. V primerjavi z letom 2008 je bilo odkritih 28 tujih fizičnih oseb več. Kot prejšnja leta, je bilo tudi v letu 2009 obravnavano največ državljanov Romunije in Madžarske, pojavljati pa so se začeli tudi italijanski državljani, ki so prodajali različno blago od vrat do vrat po vaseh ali pred večjimi trgovskimi centri. Italijanski državljani so prodajali blago predvsem na področju Primorske regije, torej v bližini državne meje. O nezakoniti prodaji je Tržni inšpektorat RS praviloma obveščen s strani policije, ki tujca zadrži do prihoda tržnega inšpektorja. Pri odkrivanju dela na črno tujih fizičnih oseb je težava v tem, da lahko tržni inšpektor ukrepa le v primerih, če se je dejavnost dejansko tudi opravljala, ne pa, če je šlo le za ponujanje blaga, do prodaje pa še ni prišlo.

Žal Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da tudi v letu 2009 ni bil sprejet dopolnjen in spremenjen Pravilnik o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del, katerega predlog je sicer že v letu 2007 pripravilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in ki naj bi razširil seznam del, ki se uvrščajo v osebno dopolnilno delo in bi vsekakor zmanjšal število kršiteljev na področju inštruiranja in drugih enostavnejših del.

Pri gospodarskih družbah in podjetnikih je bilo na podlagi Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno opravljenih 3244 inšpekcijskih pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 1954 kršitev.

S sprejetjem nove Uredbe o določitvi obrtnih dejavnosti in obrti podobnih dejavnosti se je še bolj liberaliziralo opravljanje obrtne dejavnosti, saj za nekatere od obrtnih dejavnosti ni več predpisano obrtno dovoljenje, zato je kršitev na področju opravljanja dejavnosti brez predpisane listine o izpolnjevanju pogojev še manj kot prejšnja leta.

Za delo na črno se šteje tudi opravljanje dejavnosti tujega podjetja v Sloveniji, ki se ne opravlja prek podružnic, ali se opravlja brez ustreznega dovoljenja. V zvezi s tem je Tržni inšpektorat RS obravnaval tuje podjetje, ki je v Ljubljani vršilo prodajo tekstila brez da bi v Sloveniji registriralo podružnico in mu tudi izdal prepovedno odločbo.

Glede na to, da je Slovenija del Evropske unije, pa bo morala v letu 2010 sprejeti ustrezno zakonodajo, ki tujim podjetjem iz Evropske unije ne bo več pogojevala opravljanja dejavnosti v Sloveniji z ustanavljanjem podružnice.

Tudi v letu 2009 je bil organiziran poostren nadzor nad gradbenimi dejavnostmi, ki je bil tokrat združen z nadzorom investitorjev po določitih Zakona o nepremičninskem posredovanju. Nadzor je potekal v aprilu in maju, zaradi večje učinkovitosti predvsem v popoldanskem času, ko zavezanci nadzora ne pričakujejo. Inšpektorji so opravili 172 pregledov. Skupno število ugotovljenih kršitev določb Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno v povezavi z Obrtnim zakonom, Zakonom o varstvu potrošnikov in Zakonom o nepremičninskem posredovanju je bilo 35, kar pomeni, da so bile v 20% odkrite kršitve, kar je za 2% več kot v letu 2008.

V juniju 2009 je bila organizirana poostrena akcija nadzora opravljanja dejavnosti posredovanjačasne delovne sile, saj so se v zvezi s pravnimi osebami, ki opravljajo to dejavnost, pojavljale številne težave. Nadzor se je opravljal izključno z vidika registracije dejavnosti oziroma vpisa te dejavnosti v temeljni akt družbe. Na področju celotne države je bilo opravljenih 273 inšpekcijskih pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 27 kršitev. Med subjekti pa so bili tudi takšni, ki jih na naslovu, kjer imajo registriran poslovni naslov, ni bilo najti, niti niso dvigovali pošte, ki jim je bila poslana s strani inšpektorjev, zato so bila za ta podjetja na registrska sodišča poslana obvestila o obstoju izbrisnega razloga. Na podlagi takšnih obvestil pa sodišče prične postopek izbrisa družbe iz registra.

Skladno s 4. členom Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno je pravna oseba, zasebnik ali posameznik, ki omogoči eni ali več osebam opravljanje dela na črno, za katere ve, da opravljajo delo na črno, ali ki sklene pogodbo z drugo pravno osebo, zasebnikom ali posameznikom, za katere ve, da opravljajo delo na črno, soudeleženec dela na črno.

V letu 2009 je bilo v zvezi z soudeležbo opravljenih 43 pregledov, odkritih pa je bilo 10 soudeležencev dela na črno.

Glede na vse povedano, Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da bo potrebno tudi v prihodnje temu področju dela posvetiti posebno pozornost, še posebej pri nadzoru posameznikov, saj na njihovo delo vpliva brezposelnost in s tem povezan nižji življenjski standard. Glede na trenutni trend zmanjševanja zaposlenih v gospodarstvu pa je pričakovati, da bo dela na črno v prihodnosti še več. Kršitve na področju registracij, vpisa v temeljni akt in dovoljenj za opravljanje dejavnosti pa je vedno manj, kar je tudi posledica odprave dovoljenj na posameznih področjih.

Glede dovoljenj je potrebno povedati še, da je na podlagi pobude Tržnega inšpektorata RS Komisija Vlade RS za preprečevanje dela in zaposlovanja na črno Vladi RS predlagala spremembo zakona. Vlada je pobudo sprejela in na seji sprejela sklep, ki Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve nalaga preučitev veljavnih določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in da se zato spremenijo posamezne določbe zakona, ki bodo omogočale učinkovitejši in bolj ekonomičen nadzor, tudi tako, da bi bilo za nadzor dela na črno, vsaj v delu, ki se nanaša na dovoljenja za opravljanje dejavnosti, pristojnih več inšpektoratov, vsak iz svojega področja dela. Tako se lahko upravičeno pričakuje, da bo v letu 2010 ta sklep Vlade realiziran in bo zakon spremenjen do konca leta 2010.

3.4.2. Oglaševanje dela na črno

V letu 2009 je bil nadzor nedovoljenega reklamiranja organiziran skozi celo leto tako, da je posamezna območna enota opravljala nadzor en mesec v letu. Inšpektorji so nadzorovali ponujanje oziroma reklamiranje dela na črno s strani pravnih oseb, zasebnikov ali posameznikov v različnih medijih. Poudarek je bil, kot že nekaj let doslej, na oglaševanju prek svetovnega spleta, saj se na spletu na različnih spletnih oglasnikih pojavlja vedno več oglasov, s katerimi oglaševalci ponujajo v prodajo razno, ponavadi tehnično blago, ali pa nudijo storitve. Med temi oglasi so inšpektorji izbirali oglase, ki poleg ponudbe navajajo kot kontakt le elektronski naslov ali telefonsko številko. Elektronski naslovi so navadno anonimni, pa tudi telefonske številke velikokrat niso objavljene v imeniku, zato je težko odkriti, kdo je dejansko objavil oglas oziroma kdo je oseba, ki je oglas naročila. Inšpektorji v takih primerih za podatke zaprosijo mobilne operaterje, vendar tudi oni ne razpolagajo z vsemi iskanimi podatki, zato se morajo inšpektorji včasih poslužiti tudi nakupa blaga in na ta način priti do zelenih podatkov.

Od slovenskih spletnih strani z malimi oglasi izstopa spletni portal www.bolha.com, kjer je dnevno objavljeno več tisoč različnih oglasov. S skrbnikom spletne strani www.bolha.com Tržni inšpektorat RS že več let zgledno sodeluje, saj skrbnik na podlagi naših obvestil s spletne strani odstranjuje vse sporne oglase.

Vedno večjo težavo predstavljajo spletne strani, ki se nahajajo na tujih strežnikih, ali pa so spletni naslovi registrirani preko tujih registrarjev. V zvezi s takimi stranmi ni mogoče ugotoviti, kdo je lastnik strani, saj so registrirane pod izmišljenimi imeni, pa tudi v primeru, da bi bil subjekt znan, zoper subjekte v tujini tržni inšpektorji ne morejo ukrepati.

Inšpektorji so v zvezi z nedovoljeno reklamo uvedli 219 inšpekcijskih postopkov in ugotovili 130 kršitev, kar pomeni, da so bile v 59% odkrite kršitve. V zvezi s samim delom na črno je bilo ugotovljenih 17 kršitev, nedovoljeno reklamiranje je bilo ugotovljeno v 72 primerih, v 41 primerih pa registrirana podjetja v oglasu zgolj niso navedla firme in sedeža, s čimer so kršila 2. člen Zakona o varstvu potrošnikov. Tudi tokrat med oglasi prevladujejo ponudniki inštruiranja, čiščenja, likanja, oddaje apartmajev, izdelave spletnih strani, nekaj pa je tudi prodaje piratskih kopij filmov in glasbe.

V primerjavi z letom 2008 je v letu 2009 ugotovljenih kršitev za dobrih 10% več, kar je verjetno tudi posledica dejstva, da je nadzor potekal skozi celo leto, kakor tudi povečane brezposelnosti in recesije na trgu, zaradi česar si posamezniki poskušajo zagotoviti dodatna sredstva za preživetje prav z delom na črno. Glede na trenutno stanje na trgu dela je pričakovati v prihodnje še več dela na črno, posledično pa tudi več oglaševanja takšnega dela, zato bo stalna prisotnost inšpektorjev na tem področju potrebna tudi v prihodnje, verjetno pa bo potrebno organizirati tudi posamezne akcije nadzora v popoldanskem času.

3.5. TRGOVINA

Novela Zakona o trgovini, ki je stopila v veljavo v letu 2008, izenačuje pogoje poslovanja za vse gospodarske subjekte, ki ponujajo potrošnikom blago, odpravlja se obveznost vodenja evidenc v trgovini ter namesto tega uvaja zagotavljanje podatkov o stanju trgovskega blaga v skladu z veljavnimi slovenskimi in mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. Predlagana ureditev omogoča trgovcem, da nudijo potrošnikom dodatne storitve v prodajalnah, kot so dodatna obdelava hrane.

Inšpekcijski nadzori nad opravljanjem trgovinske dejavnosti so bili opravljeni na podlagi določil Zakona o trgovini in na njegovi podlagi izdanega Pravilnika o minimalnih tehničnih pogojih za

opravljanje trgovinske dejavnosti, ki je z dnem uveljavitve 14. 5. 2009 na novo uredil minimalne tehnične pogoje za opravljanje trgovinske dejavnosti.

Nadzor v prodajalnah se je opravljal sočasno z nadzorom drugih predpisov, kot na primer Zakona o varstvu potrošnikov, Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti, Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in Zakona o varstvu konkurence.

Inšpekcijski pregledi so se opravljali v prodajnih objektih in zunaj njih, in sicer na tržnicah, sejnih in raznih prireditvah, tako pri gospodarskih družbah, samostojnih podjetnikih posameznikih ter fizičnih osebah, ki so opravljale trgovinsko dejavnost na črno.

Tržni inšpektorji so opravili nadzor izpolnjevanja minimalnih tehničnih in drugih pogojev za opravljanje trgovinske dejavnosti, opravili kontrolo evidentiranja poslovnih dogodkov v zvezi s stanjem blaga v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi ali mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, opremljenosti blaga s predpisanimi listinami o skladnosti in spremnimi listinami, deklaracijami blaga v slovenskem jeziku, kjer je to s posebnimi predpisi določeno, ter označevanja blaga s cenami.

V letu 2009 je bilo na področju opravljanja trgovinske dejavnosti po navedenih predpisih, za nadzor katerih je pristojen Tržni inšpektorat RS, opravljenih skupno 1268 pregledov. V primeru ugotovljenih nepravilnosti so tržni inšpektorji ukrepali v skladu s posameznimi zakonskimi določili z izdajo upravne odločbe, s katero so kršitelju odredili odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti, ali pa mu prepovedali prodajo. Tako je bilo iz naslova nadzora opravljanja trgovinske dejavnosti v letu 2009 gospodarskim subjektom in fizičnim osebam izdanih 71 upravnih odločb. Zaradi ugotovljenih manjših nepravilnosti pri opravljanju trgovinske dejavnosti, so tržni inšpektorji v 537 primerih izrekli opozorilo ZIN.

Zaradi ugotovljenih prekrškov po Zakonu o trgovini je bila 710 subjektom izrečena sankcija po Zakonu o prekrških. Tako je bila izdana 1 odločba o prekršku z izrekom globe, 20 plačilnih nalogov in izdanih 10 odločb o prekršku z izrekom opomina zaradi manjših kršitev. V 679 primerih je bilo kršiteljem izrečeno opozorilo ZP-1.

Pri primerjavi rezultatov nadzora iz prejšnjih let Tržni inšpektorat RS ponovno ugotavlja, da se spoštovanje veljavnih predpisov v trgovini iz leta v leto izboljšuje.

V letu 2009 je bil sprejet nov Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih za opravljanje trgovinske dejavnosti, ki predpisuje minimalne tehnične pogoje, ki se nanašajo na poslovne prostore, opremo in naprave v prodajnih objektih trgovine na drobno in debelo. Pri pripravi omenjenega predpisa je aktivno sodeloval tudi Tržni inšpektorat RS. Pri tem velja poudariti, da je Tržni inšpektorat RS s predstavniki Ministrstva za gospodarstvo opravil številna usklajevanja, predlagatelj pa je večino pripomb/predlogov Tržnega inšpektorata RS tudi upošteval. Kljub temu, da je Tržni inšpektorat RS v usklajevalni fazi priprave pravilnika vztrajal na temeljitem premisleku pri oblikovanju besedila 4. člena pravilnika (tehtanje blaga), predlog Tržnega inšpektorata RS žal ni bil upoštevan. Tako veljavno besedilo pravilnika izvzema obveznost trgovca, da v primeru tehtanja delikatesnega blaga pri določitvi cene upošteva le dejansko maso blaga. Tržni inšpektorat RS smatra, da je predlagatelj pri pripravi besedila pravilnika upošteval le stroškovno racionalno rešitev za podjetja, ne pa tudi opozorila Tržnega inšpektorata RS, na katerega se obračajo potrošniki, ki se ne strinjajo s takšnim načinom tehtanja blaga skupaj z embalažo (ovojnino).

3.6. GOSTINSTVO IN TURIZEM

Stalna naloga Tržnega inšpektorata RS je opravljanje nadzora gostinske dejavnosti, zato so tržni inšpektorji tudi v letu 2009 opravili kontrolo obratovanja gostinskih obratov skozi celo leto v okviru planiranih akcij po vodilih za nadzor, po prijavi, v okviru koordiniranih akcij ter po uradni dolžnosti. Tržni inšpektorji so pri osebah, ki opravljajo gostinsko dejavnost, ugotavljali, ali so registrirani za opravljanje gostinske dejavnosti, ali izpolnjujejo vse pogoje po navedenih pravilnikih, ali imajo označene cene gostinskih storitev in ali gostom izdajajo račune za opravljeno storitev.

Opravljanje gostinske dejavnosti je urejeno z Zakonom o gostinstvu, Pravilnikom o minimalnih tehničnih pogojih in minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti in Pravilnikom o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost.

Tržni inšpektorji so na področju gostinstva opravili 3607 pregledov (3032 pregledov v letu 2008) oziroma 11,4% vseh opravljenih pregledov. V primerjavi z letom 2008 se je število pregledov gostinske dejavnosti v letu 2009 povečalo za 19,0%. Ob ugotovljenih kršitvah gostinske zakonodaje so tržni inšpektorji zoper kršitelje upravno in prekrškovno ukrepali in izdali 333 upravnih odločb, s katerimi so gostincem odredili odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti, v primeru manjših kršitev pa izrekli 1553 opozoril. Zoper 831 gostincev so tržni inšpektorji tudi prekrškovno ukrepali z izdajo 328 prekrškovnih odločb z izrekom globe, 209 plačilnih nalogov in 294 opominov.

Posebej velja izpostaviti nadzor gostinske dejavnosti v nočnem času, ki je, tudi zaradi neugodnega delovnega časa, zavezancev in nemalokrat vinjenih gostov, izjemno zahtevno in naporno. Tržni inšpektorji so kontrolirali gostinske lokale v nočnem času in ugotavljali kršitve obratovalnega časa skozi celo leto, največkrat na predlog policijskih uprav in na podlagi prijav občanov. Posebni koordinirani nočni akciji pa sta bili na območju celotne Slovenije organizirani konec novembra in konec decembra 2009, ko je ob asistenci policije nadzor od 23.00 ure do 5.00 ure naslednjega dne opravila večina zaposlenih inšpektorjev, vključno s predstojnico Tržnega inšpektorata RS. Namen akcije je bil pridobiti realno sliko glede problematike kršitev obratovalnega časa gostinskih obratov, predvsem v času »veselega decembra«, ko se ljudje udeležujejo raznih praznovanj in nočnih zabav, ki jih organizirajo gostinci, cilj nadzora pa je bil zagotoviti spoštovanje obratovalnih časov, ki jih gostincem potrjujejo pristojni občinski organi.

V obeh koordiniranih akcijah so tržni inšpektorji pregledali 796 gostinskih obratov, 108 gostincev (to je 13,6% pregledanih gostincev) je kršilo potrjen obratovalni čas, zato so inšpektorji zoper vse kršitelje prekrškovno ukrepali z izrečenimi globami v višini 1.200 EUR za pravno osebo in samostojnega podjetnika posameznika in 400 EUR za odgovorno osebo pravne osebe. Število kršitev je bilo glede na število opravljenih pregledov sicer relativno majhno, vendar so kršitelji ponavadi eni in isti gostinci, kar je znak, da je potrebno s tovrstnimi akcijami nadaljevati tudi v letu 2010, saj se bodo gostinci na tak način začeli zavedati, da so pod drobnogledom inšpekcijskih služb, ki lahko izvedejo kontrolo poslovanja kadarkoli, tudi v nočnem času.

Kljub poostrenemu nadzoru tržne inšpekcije in striktnemu kaznovanju gostincev, ki ne spoštujejo obratovalnega časa gostinskih lokalov, Tržni inšpektorat RS opaža, da so gostinci vedno bolj iznajdljivi in množično vlagajo zahteve za sodno varstvo, v katerih navajajo najrazličnejše izgovore, da bi uspeli v pritožbenem postopku. Ker so sodišča zasuta s pritožbami, veliko zadev zastara, dogaja pa se tudi, da sodišča verjamejo zagovorom gostincev in jih oprostijo prekrška, s tem pa je delo tržnih inšpektorjev razvrednoteno.

3.6.1. Opravljanje gostinske dejavnosti v glavni turistični sezoni

Ponudniki gostinskih storitev pomembno prispevajo k rasti slovenskega turističnega gospodarstva, zato je pomembno, da je področje gostinstva urejeno, saj gostinske obrate poleg domačih obiskujejo tudi tuji turisti, ki s pozitivnimi vtisi pozitivno vplivajo na turistični razvoj ter v tujini širijo dober glas o Sloveniji.

Tržni inšpektorji so zato v glavni turistični sezoni, v času od začetka junija do konca oktobra 2009, opravili poostren nadzor prehrabnenih gostinskih obratov in v tem obdobju na območju Slovenije pregledali 811 gostincev. Ker so imeli v skladu z novim Pravilnikom o kategorizaciji nastanitvenih obratov nastanitveni obrati do konca leta 2009 čas, da uredijo pogoje kategorizacije z novim pravilnikom, nadzor opravljanja gostinske dejavnosti v glavni sezoni ni zajel nastanitvenih obratov.

Različne kršitve gostinske zakonodaje so bile ugotovljene pri 564 gostincih, kar predstavlja 69,5% pregledanih subjektov in sicer:

- 12 zavezancev je opravljal gostinsko dejavnost brez ustrezne registracije,
- v 260 primerih so bile ugotovljene pomanjkljivosti glede minimalnih tehničnih pogojev,
- v 35 primerih so bile ugotovljene nepravilnosti glede obratovalnega časa,
- 247 gostincev je neustrezno označilo cene gostinskih storitev,
- 10 gostincev ni izdalo računa za opravljene gostinske storitve,

Zaradi ugotovljenih kršitev Zakona o gostinstvu so tržni inšpektorji izdali 905 ukrepov in sicer:

- izdanih 175 upravnih odločb, s katerimi so gostincem prepovedali opravljanje gostinske dejavnosti (12 odločb) oziroma s katerimi so odredili odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti (163 odločb),
- izdanih 496 prekrškovnih ukrepov po Zakonu o prekrških (23 odločb o prekršku z izrekom globe, 51 plačilnih nalogov, 95 odločb o prekršku z izrečenim opominom, 327 opozoril ZP-1),
- v primeru manjših kršitev, ki so bile odpravljene že v času inšpekcijskega nadzora, je bilo izrečenih 234 opozoril ZIN.

S kontrolnimi pregledi so inšpektorji ugotovili, da je 12 gostincev opravljal gostinsko dejavnost brez ustrezne registracije, od tega je bilo 10 šušmarjev, kar je zanemarljivo malo glede na število opravljenih pregledov. V poletni turistični sezoni je bilo ugotovljenih tudi bistveno manj kršitev obratovalnega časa, kar je verjetno posledica občinskih predpisov, ki gostincem v poletnem času dovoljujejo obratovanje v podaljšanem obratovalnem času, kar je dobrodošlo za turistično ponudbo. Več kršitev povezanih z obratovalnim časom se je nanašalo na neizobešen obratovalni čas, neskladen izobešen obratovalni čas s potrjenim obratovalnim časom in v nekaj primerih tudi na obratovanje brez predhodnega soglasja organa lokalne skupnosti za obratovanje v podaljšanem obratovalnem času, ki ga je potrebno letno obnavljati.

Kljub stalnemu nadzoru je še vedno veliko kršitev povezanih s pomanjkljivim označevanjem cen gostinskih storitev. Ceniki so bodisi pomanjkljivi, ali pa jih ni bilo v vseh prostorih, kjer so se nudile gostinske storitve, problem so predvsem gostinski vrtovi, na katerih cenikov gostinskih storitev največkrat ni bilo.

Prehrabneni gostinski obrati so pretežno urejeni v skladu z določili Pravilnika o minimalnih tehničnih pogojih. Ugotovljene pomanjkljivosti so se nanašale predvsem na označevanje vrste gostinskega obrata, navedb sedeža podjetja, premajhnega števila sanitarij glede na stalno število sedežev v lokalu, pomanjkljivo opremljene sanitarije (manjkajo obesne kljukice, posode za odpadke), manjkajoče garderobne omarice za zaposlene, nepopolne ponudbe hrane v okrepčevalnicah, zagotavljanja pomožnih prostorov za zaposlene osebe.

V primerih, ko so gostinci poleg gostinskih storitev nudili gostom tudi mehansko glasbo za ples, so tržni inšpektorji ugotavljali, ali so gostinci v gostinskem obratu, skladno z določbami predpisov, ki urejajo varstvo pred požari, na vidno mesto označili največje število obiskovalcev, ki jih obrat lahko hkrati sprejme ter ali so v času obratovanja zagotovili tekoče spremljanje trenutnega števila obiskovalcev gostinskega obrata. Tovrstne nepravilnosti v glavnem niso bile ugotovljene, večji problem predstavlja varnost obiskovalcev, ko se v nočnih klubih in diskotekah nabere veliko število ljudi in je njihova varnost v primeru nesreče lahko ogrožena.

V spomladanskem času se zaradi popestritve turistične ponudbe na slovenskih rekah in morju poveča število ponudnikov s plovili, ki poleg vožnje z ladjico nudijo gostom tudi različno hrano in pijačo. Ta plovila so običajno opremljena z gostinskim inventarjem, gostinci pa na njih prirejajo piknike in zabave. Poleg opravljanja gostinske dejavnosti na plovilih in panoramskih voženj, se nekateri ponudniki odločajo tudi za razširitev svoje ponudbe in obiskovalcem nudijo tudi organizacijo izletov z obiskom turističnih znamenitosti. Vsebina takšnih izletov je običajno že turističnega značaja, kar ustreza definiciji izleta po Zakonu o spodbujanju razvoja turizma, zato je potrebno te ponudnike obravnavati kot organizatorje turističnih aranžmajev, za opravljanje te dejavnosti pa potrebujejo ustrezno licenco Gospodarske zbornice Slovenije.

Tržni inšpektorji so tako v poletnem času opravili nadzor 27 plovil. Vsa kontrolirana plovila, na katerih se je opravljal le gostinska dejavnost, so izpolnjevala minimalne tehnične pogoje za opravljanje gostinske dejavnosti, kot jih določa Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti. Ponudniki gostinskih storitev so imeli označene cene gostinskih storitev, prav tako so za opravljene gostinske storitve gostom izdajali račune. Dve plovili sta poleg gostinskih storitev nudili gostom tudi ogleda turističnih znamenitosti in lokalnih običajev, eno plovilo za to dejavnost ni bilo registrirano in ni imelo pridobljene licence za organiziranje turističnih aranžmajev, zato je inšpektor zoper zavezanca upravno in prekrškovno ukrepal.

Zaradi naravnih danosti Slovenije, ki omogoča izvedbo raznih adrenalinsko-športno-rekreativnih dejavnosti, kot so rafting, canyoning, hydrospeed, poleti s padali, potapljanje, kolesarjenje, itd., ponudniki organizirajo tudi takšne oblike turistične ponudbe, ki pa jih je potrebno razlikovati od turističnega aranžmaja, kot je definiran v Zakonu o spodbujanju razvoja turizma. Namen takšnih oblik ponudbe ni turistično potovanje, ampak izvajanje športno-rekreativne dejavnosti.

V poletni turistični sezoni je Tržni inšpektorat RS posvetil posebno pozornost opravljanja dejavnosti na reki Soči, ko pretežno tujci opravljajo dejavnost organiziranja in vodenja športnih aktivnosti na vodi brez ustrezne registracije (po Standardni klasifikaciji dejavnosti 2008 dejavnost 93.190 in 93.299) oziroma priglase podružnice v Sloveniji. Tako so tržni inšpektorji Območne enote Nova Gorica v sodelovanju s policisti in Medobčinsko redarsko službo opravili 2 koordinirani akciji nadzora, s posebnim poudarkom na odkrivanju dela na črno. Tujci, pretežno Čehi in Madžari, namreč prihajajo na reko Sočo z avtobusi in kombiji kot večje ali manjše organizirane skupine in imajo izdelan program potovanja in različnih športnih aktivnosti. Največkrat v Slovenijo prispejo iz Avstrije, prespijo v kampih ali različnih nastanitvenih objektih in se po opravljenem spustu z rafti, kajaki ali drugih športnih dejavnostih takoj napotijo v Italijo na druge dejavnosti, ali domov.

Tovrstni nadzor je še posebej specifičen in problematičen zaradi zelo kratkega časa zadrževanja tujih oseb v Sloveniji. Tržni inšpektorji so v obeh akcijah skupno preverili 19 zavezancev, ki so organizirali spuste po reki Soči in ugotovili, da je neregistrirano dejavnost opravljala ena domača pravna oseba. Ena tuja pravna oseba, ki je bila nastanjena v Bovcu, je opravljala dejavnost brez registrirane podružnice v Sloveniji, ena tuja fizična oseba pa je opravljala delo na črno. Zoper vse tri kršitelje so inšpektorji ukrepali, kot to določa Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Tržni inšpektorat RS se je pri nadzoru opravljanja športnih dejavnosti na reki Soči srečeval s problematiko dokazovanja prekrška oziroma izgovori tujcev, da ne organizirajo spustov, ampak da se po Soči spuščajo individualno ali v družbi prijateljev. Opravljanje dejavnosti s strani tujih pravnih oseb in registriranih fizičnih oseb pa bo v bodoče še bolj liberalizirano, saj je morala Slovenija vnesti v svoj pravi red Direktivo o storitvah na notranjem trgu, na podlagi katere bo možno neovirano čezmejno opravljanje storitev v vsaki državi članici Evropske unije. Ker so spusti na reki Soči v poletnih mesecih izjemno množični in največkrat potekajo preko ljudi, ki nimajo ustreznih znanj, kar predstavlja potencialno nevarnost za življenje udeležencev spustov, je Tržni inšpektorat RS na raznih sestankih predlagal, da se to področje uredi s podelitvijo koncesij podjetjem, ki bodo morala izpolnjevati določene pogoje kot dokaz, da so usposobljeni za varno opravljanje te dejavnosti, poleg varnosti pa bi bili zavezani tudi k varovanju okolja.

Tržni inšpektorji so pregledali tudi razna športna društva, ki imajo svoje poslovne prostore locirane ob rekah in turistom izposojajo oziroma oddajajo športno opremo, čolne, kajake in kanuje s posadko ali brez, ali pa oddajajo prostor za piknike. Razen pri dveh zavezancih, ki nista imela registrirane dejavnosti dajanja plovil s posadko v najem (čoln s krmarjem) in pri enem zavezancu, ki ni imel registrirane oddaje prostora za piknike, nepravilnosti niso bile ugotovljene, saj so bili vsi ustrezno registrirani ter so za opravljene storitve izdajali račune in imeli ustrezno označene cene storitev. Zoper vse tri kršitelje pa so inšpektorji upravno in prekrškovno ukrepali.

3.6.2. Opravljanje gostinske dejavnosti na smučiščih in drsališčih

Tržni inšpektorji vsako smučarsko sezono kontrolirajo opravljanje gostinske dejavnosti na slovenskih smučiščih in drsališčih ter v obratih v neposredni bližini le-teh. V januarju so inšpektorji posebno pozornost posvetili nadzoru označevanja cen gostinskih storitev in izdajanju računov za opravljene gostinske storitve na smučiščih z menjavo inšpektorjev, ki se je v podobnih akcijah izkazala za zelo učinkovito. Tržni inšpektorji so v gostinskih obratih nastopili kot smučarji-potrošniki in si naročili brezalkoholne pijače ali napitke, za katere je ob plačilu gostinec dolžan izdati račun. Po plačilu gostinskih storitev so se tržni inšpektorji gostincem predstavili in pojasnili namen nadzora, nato so pregledali tudi izpolnjevanje minimalnih pogojev za opravljanje gostinske dejavnosti, saj so nekateri obrati na smučiščih dotrajani ali slabo vzdrževani.

Na smučiščih so tržni inšpektorji preverili tudi poslovanje podjetij, ki turistom nudijo izposojajo smučarske opreme (smuči, bordov, smučarskih čevljev) in drsalk ter preverili, ali imajo podjetja označene cene izposoje in ali ob izposoji potrošnikom izdajajo račune.

Skupno je bilo na območju Slovenije pregledanih 99 gostinskih obratov in 13 izposojevalnic smučarske opreme, pri 36 gostincih (36% pregledanih subjektov) so bile ugotovljene različne kršitve in sicer:

- 2 občana sta opravljala na smučišču gostinsko dejavnost na črno,
- pri 16 gostincih so bile ugotovljene pomanjkljivosti glede izpolnjevanja minimalnih pogojev,
- 2 gostinca nista izobesila obratovalnega časa na vidno mesto,
- pri 16 gostincih so bili ugotovljeni pomanjkljivi ceniki,
- 10 gostincev ni izdalo računa za opravljeno gostinsko storitev,

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti so tržni inšpektorji zoper kršitelje ukrepali in sicer:

- 2 odločbi o prepovedi poslovanja zaradi opravljanja gostinske dejavnosti na črno,
- 20 upravnih odločb po Zakona o gostinstvu zaradi neizpolnjevanja minimalnih pogojev in pomanjkljivih cenikov,
- 19 plačilnih nalogov (10 zaradi neizdanih računov za opravljene gostinske storitve in 8 zaradi pomanjkljivo označenih ali neoznačenih cen), 1 opomin in 15 opozoril ZP-1.

V primerih manjših nepravilnostih, ki so jih gostinci takoj odpravili, inšpektorji niso izdali ureditvenih odločb, ampak so izrekli 9 opozoril ZIN.

Pri podjetjih, ki izposojajo smučarsko opremo, kršitve niso bile ugotovljene, razen v enem primeru, ko za opravljene storitve izposoje in servisiranja smuči potrošniku ni bil izdan račun.

Ker so inšpektorji na smučiščih nastopili kot gostje-smučarji v popolni smučarski opremi, nadzori so se opravili tudi v obratih, ki so dostopni samo s smučmi, večina gostincev v teh obratih nadzora ni pričakovala. Tako kar 10% pregledanih gostincev ni izdalo računov za opravljene gostinske storitve. Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da je bil nadzor z menjavo inšpektorjev-smučarjev uspešen, saj se gostinci na smučiščih sedaj zavedajo, da lahko pričakujejo obisk inšpektorja v vsakem trenutku, tudi v tistih obratih, ki niso dostopni z avtomobilom.

3.6.3. Opravljanje dejavnosti turističnih kmetij

Tržni inšpektorat RS je tudi v letu 2009 opravil nadzor turističnih kmetij, kjer se opravlja gostinska dejavnost kot dopolnilna dejavnost na kmetiji, poudarek pa je bil na izdaji računov za opravljene gostinske storitve, obsegu ponudbe in izpolnjevanju minimalnih pogojev za opravljanje te dejavnosti na izletniških kmetijah, vinotočih, osmicah in planšarijah.

Ker kmetje, predvsem v manjših krajih, na videz poznajo inšpektorje, se je nadzor turističnih kmetij opravil po sistemu menjave inšpektorjev, ki se je že izkazal za zelo učinkovitega pri kontroli izdaje računov na smučiščih. Račune so namreč dolžni izdajati tudi kmetje, ki opravljajo gostinsko dejavnost kot dopolnilno dejavnost na kmetiji. Tržni inšpektorji so vstopili na turistično kmetijo kot gostje-potrošniki in si naročili brezalkoholne pijače ali napitke ter se po plačilu gostinskih storitev predstavili in kmetom pojasnili namen nadzora.

Kontrola turističnih kmetij se je vršila v maju, tržni inšpektorji pa so na območju Slovenije opravili 103 inšpekcijske preglede. Različne kršitve gostinske zakonodaje so bile ugotovljene pri 44 kmetih (42,7% od vseh pregledanih subjektov) in sicer:

- 1 kmet je opravljal dejavnost turizma na kmetiji brez dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji,
- 10 turističnih kmetij ni izpolnjevalo minimalnih tehničnih pogojev (nepravilnosti so se v večini primerov nanašale na pomanjkljivo označevanje vrste obrata ter imenom zavezanca),
- 3 turistične kmetije niso imele ustreznega označenega obratovalnega časa, 3 kmetje pa obratovalnega časa sploh niso prijavili pristojnemu organu lokalne skupnosti,
- na 30 turističnih kmetijah so bile cene gostinskih storitev pomanjkljivo označene, nekaj kmetov ni upoštevalo označenih cen,
- na 8 turističnih kmetijah si nosilec dejavnosti ni pridobil dovoljenja občine za prodajo kupljene pijače, dva kmeta pa sta preseгла dovoljeno število sedežev,
- 11 kmetov za opravljene gostinske storitve ni izdalo računa,

Zaradi ugotovljenih kršitev Zakona o gostinstvu so tržni inšpektorji izdali 66 ukrepov in sicer:

- izdana 1 odločba o prepovedi poslovanja zaradi opravljanja dela na črno,
- izdanih 10 upravnih odločb, s katerimi so odredili odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti in nepravilnosti,
- izdanih 55 prekrškovnih ukrepov po Zakonu o prekrških (4 plačilni nalogi, 4 odločbe o prekršku z izrečeno globo, 10 opominov, 37 opozoril ZP-1),
- izrečenih 29 opozoril ZIN zaradi manjših kršitev, ki so bile odpravljene že v času inšpekcijskega nadzora.

Ker so inšpektorji na turističnih kmetijah nastopili kot gostje-turisti, nadzori pa so se opravili pretežno ob petkih popoldan, ko zavezanci inšpektorjev več ne pričakujejo, kar 10% pregledanih kmetov ni izdalo računov za opravljene gostinske storitve. Največ ugotovljenih kršitev pa se je nanašalo na neustrezno označevanje cen gostinskih storitev, saj so bili ceniki bodisi pomanjkljivi, ali pa jih ni bilo v vseh prostorih, kjer so se nudile gostinske storitve. Ugotovljene so bile tudi kršitve izpolnjevanja minimalnih pogojev, vendar so bile ugotovljene kršitve v manjšem obsegu.

Tržni inšpektorji niso zaznali, da bi kmetje, razen v dveh primerih, presegali z Uredbo o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji omejen obseg dejavnosti, so pa ugotovili, da si nekateri kmetje niso pridobili dovoljenja občine za prodajo kupljene pijače, vendar so si to večinoma takoj uredili. Glede izdajanja računov so kmetje inšpektorjem pojasnjevali, da niso vedeli, da so račune dolžni izdajati, saj jim je bilo s strani pospeševalcev turizma na kmetijah svetovano, da zadostuje evidentiranje dnevnega prometa. Na eni turistični kmetiji pa je bil dan na vpogled dopis Združenja turističnih kmetij Slovenije (ZTKS) z dne 28. 5. 2009 z oznako »zelo pomembno«, kjer opozarja člane združenja, da morajo za vsako prodano hrano ali pijačo obvezno izdati račun.

Tržni inšpektorji so želeli opraviti kontrolne preglede predvsem ob sobotah in nedeljah, saj veliko izletniških kmetij posluje le ob koncih tedna, vendar zaradi varčevalnih ukrepov, ki onemogočajo izplačilo nadur, kontrolni pregledi med vikendom niso bili možni. Z nadzorom ob sobotah in nedeljah bi inšpektorji verjetno ugotovili več kršitev glede preseganja obsega ponudbe, tako pa je bilo ob prihodu inšpektorjev med tednom ali v petek popoldne veliko kmetij zaprtih.

3.7. OBRT

Obrtna dejavnost in obrti podobne dejavnosti so urejene v Obrtnem zakonu in na njegovi podlagi izdani Uredbi o določitvi obrtnih dejavnosti in obrti podobnih dejavnosti, ukrepi zaradi opravljanja dejavnosti brez obrtnega dovoljenja pa se izrekajo v skladu z določili Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Obrtna dejavnost je pridobitna proizvodna ali storitvena dejavnost, ki se opravlja na podlagi individualnih naročil, ali v majhnih serijah, ki se trajno opravlja s stroji, orodji in tehničnimi napravami, ki so primerne za opravljanje le-te in nimajo značaja tekočih trakov ali avtomatiziranega delovnega procesa.

S sprejetjem Uredbe o določitvi obrtnih dejavnosti in obrti podobnih dejavnosti v začetku leta 2008 je bilo področje obrti precej liberalizirano, saj so bili z njo ukinjeni mojstrski nazivi, za vse obrtne dejavnosti ni več potrebna ustrezna strokovna usposobljenost, za nekatere pa si celo ni več potrebno pridobiti obrtnega dovoljenja.

Prijave, ki jih prejema Tržni inšpektorat RS, se velikokrat nanašajo na povzročanje prekomernega hrupa ali na obratovanje brez gradbenih in uporabnih dovoljenj, kar pa ni stvar Obrtnega zakona, pač pa ta vprašanja ureja okoljska zakonodaja, zato so prijave posredovane pristojnemu inšpektoratu.

Tržni inšpektorji so v letu 2009 pri subjektih, ki opravljajo obrtno dejavnost, opravili 274 inšpekcijskih pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 95 kršitev. V zvezi s tem je potrebno povedati, da so bile kršitve odkrite predvsem v zvezi z označevanjem cen in izdajanjem računov, medtem ko je kršitev Obrtnega zakona zelo malo.

V aprilu in maju 2009 je potekal nadzor obrtnih dejavnosti, povezanih z gradnjo, pri čemer so se ob tej priliki nadzorovali še drugi predpisi iz pristojnosti inšpektorata. Opravljenih je bilo 172 inšpekcijskih

pregledov, skupno število ugotovljenih kršitev je bilo 35, od tega 25 v zvezi z delom na črno in Obrtnim zakonom. Še vedno je bilo na terenu nekaj pravnih oseb, ki si za opravljanje dejavnosti niso pridobile obrtnega dovoljenja, saj s tem sploh niso seznanjene, vendar so si ga po opravljenem pregledu takoj pridobile in odpravile ugotovljeno kršitev. V 5 primerih je bilo ugotovljeno, da obrtniki niso ustrezno označili cen svojih storitev.

Kot že nekaj let prej, je tudi v tem letu v času pred Dnevom spomina na mrtve potekal poostren nadzor prodaje cvetja, cvetličnih aranžmajev in sveč zunaj prodajaln, saj se v tem času močno poveča prodaja tovrstnega blaga, predvsem v okolici pokopališč in na tržnicah. Nadzor je potekal od 26. 10. do 30. 10. 2009 na pokopališčih in v okolici večjih trgovskih centrov. Inšpektorji so skupaj opravili 181 pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 21 kršitev. Največ kršitev in sicer 9, je bilo ugotovljenih v zvezi z označevanjem cen, 7 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z izdajanjem računov. V 5 primerih je bila ugotovljena kršitev določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in sicer v 1 primeru prodajalec ni bil ustrezno registriran za opravljanje dejavnosti, v 4 primerih pa je šlo za posameznike, ki so opravljali dejavnosti brez kakršnekoli registracije ali priglasitve, zato jim je bilo opravljanje dejavnosti z odločbo prepovedano.

Na področju obrti ne ugotavljamo večjih kršitev, področje tudi ni posebej problematično, deloma tudi zaradi vedno večje liberalizacije. Največ kršitev pri opravljanju obrtnih in obrti podobnih dejavnosti se nanaša na označevanje cen storitev in izdajanje računov za opravljene storitve, zato bodo inšpektorji v prihodnje prav v zvezi s temi vprašanji opravljali nadzor pri obrtnikih.

3.8. VARSTVO KONKURENCE

Skozi vse leto 2009 se je vršil nadzor na področju varstva konkurence, pri tem pa ni šlo za izvedbo posebnega organiziranega nadzora, pač pa so tržni inšpektorji posamezni nadzor izvajali na podlagi prejetih prijav in osebnih zaznav inšpektorjev.

Glede na to, da področje varstva konkurence v prvi vrsti ščiti interese podjetij in šele posredno tudi interese potrošnikov, se nadzor vrši predvsem na podlagi prijav konkurenčnih podjetij.

V letu 2009 je bilo opravljenih 64 pregledov, kar je v primerjavi z letom 2008, ko je bilo opravljenih 60 pregledov, za 6,7% več. Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji v 10 primerih izrekli prekrškovne ukrepe. Izrečene so bile 3 globe, 4 opomini in 2 opozorili ZP-1. Zaradi storjenih dejanj nelojalne konkurence so tržni inšpektorji v tistih primerih, ko je podjetje še izvajalo dejanja oziroma z njimi ni prenehalo, izdali tudi prepovedne odločbe. Tako so v 1 primeru podjetju z odločbo začasno prepovedali dejanja nelojalne konkurence in izrekli 2 opozorili ZIN.

Obravnavani so bili tudi premijski posli, ki jih zakon opredeljuje kot dejanja nelojalne konkurence, pri katerih podjetje pridobiva kupce blaga ali uporabnike storitev z dajanjem ali obljubljanjem nagrad, ali kakšnih drugih premoženjskih koristi ali ugodnosti, ki po vrednosti občutneje presega vrednost blaga ali storitve, s katero naj kupec pridobi možnost nagrade. Podjetja poskušajo na takšne načine pospešiti prodajo blaga ali storitev, pri tem pa z ravnanjem v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji povzročijo ali utegnejo povzročiti škodo konkurentom.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS obravnaval podjetje, ki je organiziralo nagradno igro, nagrada je bilo stanovanje v vrednosti 200.000 EUR. V nagradni igri je bilo mogoče sodelovati na dva načina, z nakupom kupona ali s poslanim video posnetkom. Glede na to, da je navedba, da nakup ni pogoj za sodelovanje v nagradni igri, že skoraj ustaljena klavzula pravil nagradne igre, je bilo potrebno v konkretni nagradni igri presoditi tudi ta vidik. Tržni inšpektorji so pri inšpekcijskem pregledu poslovanja podjetja ugotovili, da je bilo prodanih 25.000 kuponov in samo v 15 primerih so potrošniki

posredovali videoposnetek, zato so ocenili nagradno igro podjetja kot premijski posel, katere osnovni namen je bilo nedovoljeno pospeševanje prodaje.

V prihodnosti je po oceni Tržnega inšpektorata RS pričakovati nadaljnji upad inšpekcijskih pregledov in posledično tudi sprejetih ukrepov s področja nelojalne konkurence tudi zaradi novega Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami. Iz dosedanje prakse izhaja, da se organizira veliko nagradnih iger, ki potrošnikom ne dajejo jasne ali popolne informacije o pogojih sodelovanja v nagradnih igrah. Razlog je v tem, da se gospodarski subjekti še kako zavedajo, da nagrade kupce privabijo in da so premijski posli prepovedani. Iz prakse so poznani primeri, ko gospodarski subjekti pospešujejo prodajo blaga in storitev preko nagradnih iger ker vedo, da so potrošniki nagradam naklonjeni in jih privabijo. Vedo, da dajejo obljubljeni nagrade finančni učinek na kratek rok, pri čemer v pravilih sodelovanja v nagradni igri potrošnikom ne dajo jasnih in nedvoumih informacij, na kakšne načine je v nagradni igri mogoče sodelovati. Pri potrošniku poskušajo ustvariti vtis, da je nakup pogoj za sodelovanje v nagradni igri, inšpekcijskemu organu pa poskušajo prikazati, da ravnanje ne pomeni nezakonitega premijskega posla zato, ker je mogoče sodelovati tudi na druge načine. Ne pojasnijo pa, na kakšen način je mogoče sodelovati tudi brez nakupa. Z namenom izogibanja Zakona o varstvu konkurence torej določene informacije izpustijo ali pa jih izkrivijo. Potrošnikom preko oglaševalske kampanje sporočajo, naj npr. zbirajo znake iz embalaže izdelka, saj si bodo s tem pridobili možnost nagrade in v izredno drobnem tisku dodajajo, da je možno sodelovati tudi brez nakupa, ne pojasnijo pa, na kakšen način je mogoče sodelovati tudi na tak način. Opisano ravnanje na trgu bi se lahko obravnavalo v smislu določb novega Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami kot zavajajočo opustitev – opustitev bistvene informacije, ki je potrošniku potrebna za odločitev, saj potrošnik morebiti ne bi opravil nakupa, če bi v nagradni igri lahko sodeloval tudi na drug način.

Na trgu pa se bodo še vedno pojavljala tudi t.i. »klasična« dejanja nelojalne konkurence, ki jih bo Tržni inšpektorat RS obravnaval in o tovrstnih dejanjih v skladu s svojimi pooblastili tudi odločal. Uporaba Zakona o varstvu konkurence pa se bo, gledano z vidika statističnih podatkov, verjetno iz prej omenjenega razloga zmanjšala.

Glede na predpise, ki urejajo nelojalno konkurenco, je možen sklep, da je normiranja na tem področju dovolj, ali pa celo preveč. Vmesno je vprašanje, ali je sedanja ureditev nelojalne konkurence, kot samostojnega področja, pri nas ustrezna in katera dejanja naj zajame. Zaradi implementacije zakonodaje Evropske unije je postala slovenska pravna ureditev nelojalne konkurence nepregledna in nekonsistentna. Na to dejstvo Tržni inšpektorat RS opozarja že vrsto let v vsakokratnih letnih poročilih. Zakon o varstvu konkurence tudi ni sledil spremembam s področja prekrškovnega prava. Vse navedeno nakazuje na potrebo po koreniti reformi predpisov s področja nelojalne konkurence. Ker je bil Zakon o varstvu konkurence od dneva uveljavitve Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence in Zakona o varstvu potrošnikov deloma razveljavljen ter kot tak ne ustreza več spremenjeni ureditvi prekrškovne zakonodaje, je Tržni inšpektorat RS Ministrstvu za gospodarstvo že v letu 2007 predlagal, da se področje varstva konkurence na novo uredi. Bodisi z odpravo veljavnih določil Zakona o varstvu konkurence in prenosom pristojnosti nadzora nad navedenim predpisom na Urad RS za varstvo konkurence, bodisi z ustreznimi spremembami zakona ali prenosa ureditev v področje varstva potrošnikov.

Pristojne državne organe za obravnavo dejanj nelojalne konkurence imajo od 13 držav, ki so Uradu RS za varstvo konkurence posredovale odgovore na vprašanja, le še v Španiji, vendar le, če gre za dejanje nelojalne konkurence, ki vpliva na javni interes in s katero se izkrivlja prosta konkurenca. Na Madžarskem in v Litvi pa le, če se dejanje nanaša na več podjetij in je tako podan javni interes. V vseh ostalih primerih so za obravnavo nelojalne konkurence pristojna civilna ali specializirana trgovinska sodišča.

3.9. NEPREMIČNINSKO POSREDOVANJE

Dejavnost nepremičninskega posredovanja je od leta 2003 urejena v Zakonu o nepremičninskem posredovanju. Ta zakon nepremičninskim družbam določa pogoje za opravljanje dejavnosti, hkrati pa postavlja še nekatere druge zahteve glede nepremičninskega posredovanja, s katerimi naj bi se uporabnikom storitev nepremičninskih družb zagotovila večja pravna varnost, kot so ugotavljanje pravnega in dejanskega stanja nepremičnine, priprava in izročitev splošnih pogojev poslovanja, sestava pogodb s strani univerzitetnega diplomiranega pravnika.

V letu 2009 so inšpektorji opravili 368 inšpekcijskih pregledov, na podlagi katerih je bilo zavezancem izrečenih 340 ukrepov. Od izrečenih ukrepov je 282 opozoril ZIN in opozoril ZP-1, saj je bila večina kršitev manjših, te pa so nepremičninske družbe odpravile že tekom inšpekcijskega pregleda. Nepremičninskim družbam in nepremičninskim posrednikom so bile izdane 4 upravne odločbe in izrečenih 114 opozoril ZIN, za ugotovljene prekrške pa je bilo izdanih 34 plačilnih nalogov, 6 odločb o prekršku z izrekom globe, 14 opominov in 168 opozoril ZP-1.

V februarju 2009 je potekala akcija poostrelega nadzora s poudarkom na ugotavljanju kršitev v zvezi z licenco in vpisom v imenik nepremičninskih posrednikov, saj je Tržni inšpektorat RS v preteklem letu v zvezi s tem prejel več prijav. Ker gre za specifične kršitve, ki jih je samo s pregledovanjem listin nemogoče ugotoviti, so inšpektorji opravljali nadzor tudi tako, da so se kot potencialni kupci ali najemniki javljali na posamezne objavljene oglase nepremičninskih družb in se dogovorili za ogled nepremičnine. Ker v manjših krajih inšpektorje posredniki poznajo, je nadzor potekal z izmenjavo inšpektorjev posameznih območnih enot. V okviru te akcije je bilo opravljenih 89 pregledov in ugotovljenih 43 kršitev, od tega 1 kršitev določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, 8 kršitev Zakona o varstvu potrošnikov in 34 kršitev Zakona o nepremičninskem posredovanju, od tega se jih kar polovico (17) nanaša na licenco in vpis v imenik posrednikov. Izkazalo se je, da posredniki na papirju zadostijo zakonskim pogojem, dejansko pa na terenu zanje posle posredovanja opravljajo tudi osebe, ki za to niso ustrezno usposobljene.

V aprilu in maju 2009 so inšpektorji na terenu hkrati z nadzorom obrtnih dejavnosti preverjali tudi, ali investitorji izpolnjujejo svojo obveznost po določbah Zakona o nepremičninskem posredovanju, da mora prodajo zanje opravljati nepremičninski posrednik, torej oseba z licenco in vpisom v imenik nepremičninskih posrednikov. V zvezi s tem je bila ugotovljena le ena kršitev, v 4 primerih pa je bilo ugotovljeno, da oglaševanje v zvezi z nepremičninami ne vsebuje vseh z zakonom predpisanih podatkov.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS prejel tudi 55 prijav zoper nepremičninske družbe, kršitve so bile ugotovljene v 29 primerih, torej v več kot 50%. Največ prijav se je, tako kot v lanskem letu, nanašalo na opravljanje posredovanja brez licence in vpisa v imenik nepremičninskih posrednikov, ostale prijave so se nanašale na neustrezen prostor, zavarovanje odgovornosti, zahtevanje plačila, še preden je bil posel sklenjen, na neugotavljanje stvarnih in pravnih napak in na zavarovanje odgovornosti. Prijave, predvsem anonimne, so velikokrat zelo pomanjkljive, zato na podlagi podatkov, s katerimi inšpektor razpolaga, ni mogoče uspešno izpeljati postopka. Na podlagi prejete prijave je bila odkrita tudi posameznica, ki je dejavnost nepremičninskega posredovanja opravljala na črno, brez statusne organiziranosti, zato ji je bilo nadaljnje opravljanje dejavnosti prepovedano z odločbo.

Na podlagi prejetih prijav je bila tudi večkrat obravnavana nepremičninska družba, ki je zaposlovala več kot 10 oseb, od katerih pa je le ena imela licenco nepremičninskega posrednika, ostale pa so opravljale ogled nepremičnin brez licence. Kljub temu, da so bile osebe brez licence s strani inšpektorjev večkrat odkrite pri ogledu nepremičnin in da so bile kršiteljem izrečene globe, se praksa nepremičninske družbe ni spremenila, nima pa v tem primeru Tržni inšpektorat RS na voljo nobenega ukrepa, da bi takšno ravnanje preprečil, je bilo pa o tem obveščeno Ministrstvo za okolje in prostor.

Poslovanje ene nepremičninske družbe, ki vztrajno krši predpise, pa meče slabo luč tudi na druge nepremičninske družbe, ki se trudijo opravljati dejavnost v skladu z zakonom. Tega se zavedajo tudi nepremičninske družbe same, zato je bilo v letu 2009 pri Zbornici za poslovanje z nepremičninami ustanovljeno Združenje družb za nepremičninsko posredovanje, ki ima tudi svoje častno razsodišče.

Ministrstvo za okolje in prostor je v letu 2009 pripravilo predlog sprememb in dopolnitev zakona, ki predvideva nekatere novosti, med drugim ni več predvidena licenca nepremičninskih posrednikov, pač pa bo po novem potrebna le ustrezna nacionalna poklicna kvalifikacija. Spremembe se pripravljajo tudi zaradi implementacije Direktive o storitvah na notranjem trgu v slovensko pravo, zato bodo nekatere zahteve v zakonu opuščene. Le na tak način bodo lahko vsi subjekti s območja Evropske unije dejavnost posredovanja opravljali pod enakimi pogoji.

Tržni inšpektorat RS na podlagi vsega navedenega ugotavlja, da so nepremičninske družbe in investitorji seznanjeni z obveznostmi, ki jih imajo po določbah Zakona o nepremičninskem posredovanju in da v veliki meri upoštevajo te zahteve. Več nepravilnosti se pojavlja le na področju opravljanja poslov posredovanja s posredniki, ki nimajo ustrezne licence in niso vpisani v imenik pri ministrstvu, saj se nepremičninske družbe poskušajo izogniti zahtevam zakona v zvezi z licenco. Predvsem v tistih primerih, ko dejavnost posredovanja opravljajo osebe že več let in imajo izkušnje na tem področju, pa zaradi različnih razlogov ne morejo pridobiti licence. Glede na stanje na terenu bo tudi v prihodnje potrebna stalna prisotnost inšpektorjev, s čimer se bo število kršitev na tem področju še zmanjšalo, uporabnikom storitev nepremičninskega posredovanja pa bo na ta način zagotovljena večja pravna varnost.

3.10. KONTROLA ADMINISTRATIVNO DOLOČENIH CEN ZA IZDELKE IN STORITVE

Tržni inšpektorji so v letu 2009 v okviru organiziranih akcij in na podlagi posameznih prijav potrošnikov opravili več nadzorov spoštovanja določil Zakona o kontroli cen in na njegovi podlagi sprejetih podzakonskih aktov in sicer na področju oblikovanja cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja, cen komunalnih storitev in cen učbenikov.

Skupno so tržni inšpektorji opravili 139 pregledov, kar je približno enako, kot v letu 2008.

Zaradi ugotovljenih kršitev so tržni inšpektorji v 34 primerih izrekli prekrškovne ukrepe. Izrečen je 1 opomin in 33 opozoril ZP-1. Za odpravo ugotovljenih nepravilnosti je izrečenih 17 opozoril ZIN.

3.10.1. Cene proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja

Tržni inšpektorat RS je na pobudo Ministrstva za gospodarstvo opravil nadzor oblikovanja cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja na podlagi Zakona o kontroli cen in Uredbe o oblikovanju cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja za tarifne odjemalce.

Inšpekcijski pregled so tržni inšpektorji opravili pri dveh gospodarskih subjektih, ki opravljata proizvodnjo in distribucijo pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja. Nepravilnost pri oblikovanju cen je bila ugotovljena le v enem primeru. Za odpravo nepravilnosti so bili s strani inšpektorja odredeni ustrezni ukrepi.

Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da zavezanci spoštuje predpise, ki se nanašajo na oblikovanje cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja, kljub temu pa

ocenjuje, da je vsakoleten nadzor potreben, saj se na ta način najučinkoviteje zagotavlja spoštovanje predpisov na tem področju.

3.10.2. Cene komunalnih storitev

Na podlagi Zakona o kontroli cen in Odredbe o pošiljanju obvestil o spremembi cen je Tržni inšpektorat RS na področju nadzora cen komunalnih storitev opravil pregled pri 45 gospodarskih subjektih. Skupno so bile ugotovljene 3 kršitve. Podjetjem so tržni inšpektorji namesto sankcije za storjeni prekršek izrekli zgolj opozorila ZP-1. 2 kršitvi sta bili ugotovljeni pri objavi cene komunalnih storitev, zaradi česar je tržni inšpektor enemu zavezancu izrekel opozorilo ZIN z določenim rokom za odpravo nepravilnosti. Nepravilnosti je zavezanec v roku odpravil. V drugem primeru pa je bila pravni in odgovorni osebi izrečena globa po Zakonu o varstvu potrošnikov.

Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da zavezanci spoštuje predpise, ki se nanašajo na oblikovanje cen komunalnih storitev, kljub temu pa je vsakoleten nadzor potreben, saj se na ta način najučinkoviteje zagotavlja spoštovanje predpisov na tem področju.

3.10.3. Cene učbenikov

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 opravil vsakoletni nadzor oblikovanja cen učbenikov, ki so edini za posamezne predmete oziroma programe, pri založnikih in v knjigarnah na območju celotne Slovenije.

Skupno je bilo opravljenih 66 pregledov (za 20,0% več pregledov, kot v letu 2008), pri katerih nepravilnosti oblikovanja cen niso bile ugotovljene. Ugotovljeni sta bili le dve manjši nepravilnosti pri označitvi cen učbenikov v prodaji, zaradi česar so tržni inšpektorji dvema kršiteljema izrekli opozorilo ZIN z določenim rokom za odpravo pomanjkljivosti in 2 opozorili ZP-1 zaradi kršitve Zakona o varstvu potrošnikov.

Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da zavezanci, podobno kot prejšnja leta, spoštujejo predpise, ki se nanašajo na oblikovanje cen učbenikov, kljub temu pa je vsakoleten nadzor potreben, saj na ta način najučinkoviteje zagotavljamo spoštovanje predpisov na tem področju.

3.11. OSTALE VRSTE NADZORA

3.11.1. Avtorske pravice na računalniškem področju

Na področju prava intelektualne lastnine imajo računalniški programi vrsto posebnosti: postali so eden poglavitnih dejavnikov tehnološkega razvoja, po merilu investicijskega vlaganja gre za zelo drage in obsežne naložbe, z vidika kreativnosti pa so napredne kreacije, pri katerih so lahko angažirane cele skupine strokovnjakov. So zelo ranljivi, saj jih je preprosto reproducirati, shraniti in prenašati, s tem pa tudi ukrasti (piratstvo).

V skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah veljajo za računalniške programe naslednje avtorske pravice: pravica reproduciranja (pod kakšnimi pogoji se lahko računalniški program uporablja), pravica distribuiranja (na kakšen način se računalniški program lahko prodaja oziroma prenaša od uporabnika na uporabnika) in pravica dajanja v najem (avtorju podeljuje izključno pravico dajanja računalniškega programa v najem).

Zaradi posebnosti inšpekcijskega pregleda v zvezi z računalniškimi programi izvaja ta nadzor posebej usposobljena skupina tržnih inšpektorjev. Vsako leto se opravita najmanj dve posebni akciji nadzora, od katerih je ena ciljno usmerjena (npr. arhitekti, projektna podjetja, časopisne hiše, radijske in televizijske hiše...), v drugi pa se pregledajo subjekti, za katere je Tržni inšpektorat RS prejel prijave ali pa se subjekti nadzora naključno izberejo.

Tržni inšpektorji so v letu 2009 opravili 110 inšpekcijskih pregledov, na katerih je bilo pregledanih 768 računalnikov oziroma več kot 72% vseh računalnikov, ki so jih posamezni subjekti v času nadzora imeli v svojih poslovnih prostorih. Po metodi slučajnega izbora je bilo na računalnikih pregledanih in evidentiranih 4749 računalniških programov, ki so jih uporabniki pri svojem delu uporabljali. Izmed vseh evidentiranih programov posamezni subjekti niso dokazali (niso mogli predložiti ustreznih dokazil) zakonite uporabe za 588 (12,4%) programov.

Od 51 pregledanih subjektov je bila pri 70 subjektih (63,6%) ugotovljena nezakonita uporaba vsaj enega računalniškega programa. V upravnem postopku so tržni inšpektorji 55 subjektom izdali upravno odločbo, s katero so jim naložili, da kršitev odpravijo (da legalizirajo nelegalen program, ali pa ga odstranijo iz računalnika), 7 subjektom je bilo izrečeno opozorilo ZIN, zoper 8 subjektov pa upravno ukrepanje ni bilo potrebno, ker so že sami v času trajanja inšpekcijskega postopka odpravili ugotovljene nepravilnosti. V prekrškovnem postopku so tržni inšpektorji 9 kršiteljem izrekli opozorilo ZP-1, 37 kršiteljem opomin, 14 subjektom je bil izdan plačilni nalog, 9 subjektom pa je bila s prekrškovno odločbo izrečena globa.

Statistika Tržnega inšpektorata RS kaže, da leto 2009 ni bilo bistveno drugačno glede kršitev, kot prejšnja leta. Odkritih je bilo tudi nekaj subjektov, ki so veliko večino računalniških programov uporabljali nezakonito. Zaradi tega bo Tržni inšpektorat RS tovrstni nadzor nadaljeval tudi v prihodnje.

3.11.2. Prodaja in reklamiranje tobачnih izdelkov

Zakon o omejevanju uporabe tobачnih izdelkov prepoveduje neposredno in posredno reklamiranje tobaka in tobачnih izdelkov, razen v točno določenih primerih, pri čemer morajo biti izpolnjeni vsi z zakonom določeni pogoji. Zaradi popolne prepovedi kajenja v javnih prostorih, ki je začela veljati leta 2007, se je delež kadilcev nekoliko zmanjšal, zato se dobavitelji tobачnih izdelkov poslužujejo novih načinov reklamiranja tobaka, da bi zadržali svoj tržni delež. Tako so v letu 2009 proizvajalci in dobavitelji tobaka izjemno agresivno oglaševali te izdelke, predvsem na bencinskih servisih preko raznih PVC pultnih stojal, v katerih so bile v točno določenem terminu izpostavljene cigaretné škatlice točno določenih blagovnih znamk. Reklamiranje se je vršilo tudi preko krožničkov za drobiž z nameščenimi cigaretnimi škatlicami in preko LCD zaslonov. Pospeševalci prodaje dobaviteljev tobачnih izdelkov so reklamno gradivo postavljali na bencinske servise in v gostinske lokale, v večjih trgovskih centih na oddelkih trafike pa je bilo občasno moč zaslediti promotorje tobачnih izdelkov, ki so kupcem ob nakupu večje količine cigaret ponujali vžigalnike in pepelnike.

Tržni inšpektorji so v letu 2009, vzporedno z nadzorom opravljanja gostinske in trgovinske dejavnosti, opravili tudi nadzor reklamiranja tobaka in tobачnih izdelkov. Zaradi nedovoljenega reklamiranja tobачnih izdelkov je bilo izdanih 33 upravnih odločb, s katerimi so tržni inšpektorji prepovedali reklamiranje tobaka in tobачnih izdelkov. Zoper kršitelje so inšpektorji ukrepali tudi prekrškovno. Ker so inšpektorji tak način oglaševanja z odločbami prepovedali, je v letu 2010 pričakovati, da bodo prodajalci tobaka in tobачnih izdelkov iskali nove marketinške prijeme za povečanje prodaje tobачnih izdelkov oziroma za vsaj zadržanje svojega tržnega deleža.

Tržni inšpektorat RS je, zaradi zaščite mladoletnih pred škodljivim vplivom tobaka in tobачnih izdelkov, izvedel v letu 2009 pet poostrenih akcij nadzora, kjer je preverjal določila zakona, da ne

kupec, ne prodajalec tobачnih izdelkov ne sme biti mlajši od 18 let ter objave prepovedi prodaje tobачnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let. Pregledi so bili opravljeni v februarju, ob koncu šolskega leta, ob začetku šolskega leta, v času martinovanja in v času božično-novoletnih praznikov. Skupno je bilo opravljenih 883 inšpekcijskih pregledov (873 pregledov v letu 2008).

Nedovoljena prodaja tobачnih izdelkov mladoletnikom je bila ugotovljena v 6 primerih (2 primera v letu 2008). Zoper vse kršitelje so tržni inšpektorji ukrepali prekrškovo po Zakonu o prekrških z izrečenimi globami. Nekaj kršitev se je nanašalo na neustrezna opozorila o prepovedi prodaje tobачnih izdelkov (v prejšnjih različicah zakona je bila spodnja meja za prepoved prodaje tobачnih izdelkov 15 let, sedaj veljavna meja pa je 18 let), ki pa so jih zavezanci po opozorilu inšpektorjev nemudoma popravili.

Splošna ocena je, da so trgovci in gostinci večinoma seznanjeni z zakonskimi določili. Večina, ki prodaja cigarete in ostale tobачne izdelke, imajo na vidnih mestih izstavljene napise o prepovedi prodaje tobaka osebam, mlajšim od 18 let. Prodajalci pri prodaji tobачnih izdelkov kontrolirajo starost kupcev in jih mladoletnim ne prodajajo. Nekaj trgovcev je tudi opazilo, da tobачne izdelke (predvsem cigarete) kupujejo polnoletne osebe in jih nato pred prodajalnami delijo mladoletnim, kar pa ni sankcionirano. V manjših krajih se še vedno opaža, da nekateri starši niso seznanjeni z določili zakona, saj pošiljajo svoje otroke po nakupih s seznamom izdelkov, na katerih so tudi cigarete.

3.11.3. Prodaja in reklamiranje alkoholnih pijač

Oglaševanje alkoholnih pijač je urejeno z Zakonom o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili, ki v celoti prepoveduje oglaševanje alkoholnih pijač z več kot 15 volumenskih odstotkov alkohola, alkoholne pijače z manjšo vsebnostjo alkohola pa je dovoljeno oglaševati pod zakonsko določenimi pogoji.

Tržni inšpektorji že vsa leta od sprejema zakonskih določil vzporedno z nadzorom gostinske dejavnosti v gostinskih lokalih in trgovinske dejavnosti v prodajalnah preverjajo tudi oglaševanja alkoholnih pijač. Kršitve, povezane z nedovoljenim oglaševanjem, so bile ugotovljene v 40 primerih, ko se je ugotovilo reklamiranje alkohola z manj kot 15% alkohola brez opozorila ministra, medtem ko oglaševanje žganih pijač ni bilo zaslediti.

Poostren nadzor oglaševanja alkohola v preteklih letih je drugače pripomogel k urejenosti trga na tem področju, kljub temu pa Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da bi bilo potrebno spremeniti zakonodajo na področju oglaševanja alkoholnih pijač in le-to v celoti prepovedati, saj so oglasi za alkoholne pijače izdelani na način, da izigravajo zakonska določila in dovolj privlačni, da dosežejo predvsem mlade, ki so zanje najbolj dovzetni in posledično nato nekontrolirano posegajo po alkoholnih pijačah.

Zaradi množičnega in nekontroliranega pitja alkohola, kar je mogoče zaslediti tudi v raznih medijih, ko so v parkih prikazani vinjeni mladostniki, si Tržni inšpektorat RS že vsa leta od sprejela Zakona o omejevanju porabe alkohola prizadeva k čim bolj učinkovitemu nadzoru nedovoljene prodaje alkoholnih pijač v prodajalnah.

Tržni inšpektorji so zato tudi v letu 2009 opravili 5 poostrenih nadzorov nedovoljene prodaje alkoholnih pijač v prodajalnah in sicer pred začetkom zimskih šolskih počitnic v februarju, ob koncu šolskega leta, ob začetku šolskega leta ter v okviru preventivne akcije z naslovom »Alkohol ubija – največkrat nedolžne«, ki jo je pripravilo Ministrstvo za zdravje, v času martinovanja in božično-novoletnih praznikov. Skupno je bilo opravljenih 883 inšpekcijskih pregledov (873 pregledov v letu 2008).

Nadzor so tržni inšpektorji opravili v prodajalnah v času šolskih malic, popoldanskem času po končanem pouku, ob koncu tedna v času večjih prireditvev, katerih ciljna publika je mladina ter na bencinskih servisih v večernem času, ko je prepovedana prodaja alkoholnih pijač v prodajalnah po 21. uri. Tržni inšpektorji so opazovali ravnanje prodajalcev in kupcev, v časovni omejitvi prepovedi prodaje so tudi nastopili kot potrošniki. Po zaključku opazovanja so se inšpektorji trgovcem predstavili in povedali namen nadzora ter sestavili zapisnik.

Prodaja alkoholnih pijač mladoletnim osebam je bila ugotovljena le v 4 primerih, v 1 primeru je bila ugotovljena prodaja alkoholnih pijač polnoletni osebi v družbi mladoletnih oseb, zato je bilo upravičeno pričakovati, da bo polnoletna oseba posredovala alkoholne pijače mladoletnikom, 1 trgovec pa je prodajal alkoholne pijače med 6. in 7. uro zjutraj. Zoper vse kršitelje so tržni inšpektorji ukrepali prekrškovno po Zakonu o prekrških z izrečenimi globami.

Trgovci dobro vedo, da so pod drobnogledom inšpekcijskih služb, zato je bilo kršitev nedovoljene prodaje alkohola izjemno malo (v 1% od vseh pregledanih trgovcev), kar pa verjetno ne odraža realne slike, zato je konec leta 2009 Tržni inšpektorat RS predlagal sestanek na Ministrstvu za zdravje, da bi skupaj našli način, kako bi v bodoče opravljali kontrole prodaje alkoholnih pijač v prodajalni, da bi bile le-te bolj učinkovite. Tudi s pomočjo nevladnih organizacij, ki bi lahko v okviru svojih projektov, kot na primer navideznega nakupovanja, anketiranja šolarjev, angažiranja šol za izdelavo seminarskih nalog na temo alkohola ipd., pomagale pri odkrivanju kršiteljev.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 na svojih spletnih straneh ponovno opozoril na nedovoljeno prodajo alkoholnih pijač, prav tako so bili pisni pozivi poslani panožnim zbornicam, da svoje člane seznanijo z zakonskimi določili in jih pozovejo, da jih dosledno spoštujejo. Zbornice so poziv tržne inšpekcije objavile v svojih glasilih. Pisni poziv je bil poslan tudi vsem večjim slovenskim trgovcem, naj alkohola mladostnikom ne prodajajo.

Kljub stalnemu nadzoru in opozorilom do prodaje alkohola vedno lahko pride, saj je nekaterim trgovcem več do dobička, kot do zdravja mladih. Zaradi zaščite mladostnikov pred škodljivimi vplivi alkohola bo tržna inšpekcija nadaljevala s poostrenim nadzorom tudi v prihodnje.

3.11.4. Kontrola prometa s pirotehničnimi izdelki

Promet s pirotehničnimi izdelki je urejen v Zakonu o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih, ki določa pogoje za proizvodnjo, promet, uvoz in izvoz eksplozivov in pirotehničnih izdelkov. Zakon, poleg Inšpektorata RS za notranje zadeve, določa kot prekrškovne organe za posamezne prekrške tudi Tržni inšpektorat RS, Policijo in Carinsko upravo RS. Zaradi ekonomičnosti in učinkovitosti nadzora je bilo na delovnem sestanku vseh pristojnih organov dogovorjeno, da bo Tržni inšpektorat RS opravljal nadzor prodaje pirotehnik na podlagi določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in sicer glede prodaje in glede oglaševanja pirotehnik. Na črno so se že v preteklosti na trgu prodajale predvsem petarde, kar je posledica uveljavitve Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih, ki je prepovedal tako prodajo, kot tudi posest in uporabo petard.

Nadzor so inšpektorji opravljali na sejnih, prireditvah, na stojnicah, v okolici šol, s pregledom spletnih strani in lokalnih časopisov. Inšpektorji so pregledali več kot 88 različnih lokacij, opravljeni so bili 3 inšpekcijski pregledi, pri katerih so bile ugotovljene kršitve Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno.

Inšpektorji so pri nadzoru v vseh 3 primerih ugotovili, da gre za delo na črno, saj so pirotehnična sredstva prodajali posamezniki brez urejenega statusa. Dvema kršiteljema sta bili izdani odločbi o prepovedi opravljanja dejavnosti na podlagi določil Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, prav tako jima je bila izrečena globa v višini 208,65 EUR na kraju samem. Kršiteljema so bili

zaseženi pirotehnični izdelki. V 1 primeru se je zgodilo, da je oseba, ki je opravljala prodajo, prodajni prostor zapustila še pred prihodom inšpektorja in zato ni bilo mogoče ugotoviti, kdo je prodajalec. Tudi v tem primeru je bilo blago zaseženo in predano v hrambo policiji. Inšpektorji so tako zasegli 24 pirotehničnih izdelkov in 21.970 kosov pirotehničnih izdelkov, katerih glavni namen je pok.

Vsakodnevno so določeni inšpektorji spremljali lokalne časopise in 5 največjih spletnih portalov z malimi oglasi. Še pred pričetkom poostrelega nadzora je bilo upravljavcu spletne strani www.bolha.com poslano obvestilo, s katerim je bil opozorjen na zahteve Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih in Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Tako je upravljavec oglase, ki jih je opazil, odstranjeval sam, nekatere pa po našem obvestilu. Na podlagi obvestila inšpektorjev so bili odstranjeni 3 oglasi. V primerjavi z letom 2008 (38) je število odstranjenih oglasov manjše, kar je posledica odstranjevanja oglasov s strani samih upravljavcev in pa povečanega nadzora. Upravljavci so že prejšnje leto pokazali interes za sodelovanje, saj želijo delati zakonito.

Število oglasov za prodajo oziroma nakup na svetovnem spletu, ki postaja vedno pomembnejši medij, je precejšnje, večina pa se jih pojavlja v mesecu decembru, ko je nakup teh izdelkov najbolj aktualen. Na tem področju je Tržni inšpektorat RS skupaj z upravljavci spletnih strani deloval predvsem preventivno in poskrbel, da so bili oglasi odstranjeni s spletnih strani, s čimer je bilo ponudnikom onemogočeno oglaševanje in s tem nadaljnja prodaja. Na ta način je bil tudi najhitreje dosežen učinek, saj je odkrivanje identitete oglaševalcev, ki se skrivajo za anonimnimi GSM številkami, navadno dolgotrajno ali pa praktično nemogoče. Na podlagi vsega navedenega Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da bo nadzor na tem področju potrebno opravljati tudi v prihodnje.

Tržni inšpektorat RS je dne 11. 12. 2009 tudi sodeloval na novinarski konferenci, ki jo je sklicala Policija z namenom preventivne dejavnosti in na kateri so bile predstavljene tudi aktivnosti tržne inšpekcije na področju prodaje petard.

3.11.5. Javna raba slovenskega jezika

Zakon o javni rabi slovenščine je tisti zakon, ki ureja temeljna pravila o javni rabi slovenskega jezika kot uradnega jezika v Sloveniji. Javno rabo slovenskega jezika na posameznih področjih javnega sporazumevanja pa poleg tega zakona, glede na posebnosti posameznega področja, podrobneje določajo tudi področni zakoni. Področje rabe slovenskega jezika v razmerju do potrošnika tako ureja Zakon o varstvu potrošnikov, sicer pa so posamezna vprašanja (npr. oglaševanje, besedila ob prodajnih izdelkih) v obeh navedenih zakonih urejena na skoraj identičen način.

Nadzor nad določbami Zakona o varstvu potrošnikov izvajajo poleg Tržnega inšpektorata RS tudi drugi inšpekcijski organi (vsak na svojem področju dela), nadzor nad določbami Zakona o javni rabi slovenščine pa izvajajo Tržni inšpektorat RS, Inšpektorat RS za kulturo in medije, Inšpektorat RS za delo in Inšpektorat RS za notranje zadeve.

V letu 2009 so zaradi ugotovljenih kršitev določil Zakona o varstvu potrošnikov in Zakona o javni rabi slovenščine tržni inšpektorji izdali 1 plačilni nalog, 8 opominov ter 39 opozoril ZP-1. Zaradi oglaševanja v tujem jeziku so po obeh zakonih kršiteljem izdali 1 upravno odločbo, s katero so takšno oglaševanje prepovedali, ter izrekli 13 opozoril ZP-1.

V vsakdanjem življenju je mogoče zaslediti vedno večjo uporabo tujega jezika (predvsem posameznih izrazov, poimenovanj, sloganov), kar je po mnenju Tržnega inšpektorata RS posledica vedno večjega števila tujih podjetij oziroma podjetij, ki oglašujejo in ponujajo tuje izdelke, hkrati pa vedno več slovenskih podjetij skuša s svojo ponudbo doseči tudi tuje kupce. Glede na to bo Tržni inšpektorat RS tudi v bodoče področje javne rabe slovenskega jezika podrobno spremljal.

3.11.6. Nadzor prodaje samoniklih gliv

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 opravil nadzor trgovanja z gobami. Pravno podlago za nadzor predstavlja Uredba o varstvu samoniklih gliv, Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in Pravilnik o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo. V uredbi je določeno, da lahko posameznik v enem dnevu nabere največ dva kilograma gob. Skladno s predpisi lahko posameznik gobe, ki jih je nabral sam ali skupaj z družinskimi člani, tudi proda. Nabiralec lahko gobe proda neposredno na tržnicah ali odkupovalcem gob.

Nadzor so tržni inšpektorji izvajali zlasti na tržnicah in drugih javnih mestih, kjer so imeli zavezanci postavljene stojnice, in pri gostincih, ki so imeli v ponudbi značilne gobje jedi. Inšpektorji so preverjali izdajanje računov, označevanje cen blaga, vodenje evidenc in delo na črno ter pri tem opravili 58 pregledov, kar je za 93,3% več kot v letu 2008. Od tega je bilo pri 50 kontroliranih prodajalcih ugotovljeno, da prodajo svežih gob opravljajo posamezniki na podlagi predhodne priglasitve osebnega dopolnilnega dela.

Kršiteljem so tržni inšpektorji izrekli 9 opozoril ZIN, izdali 9 opominom in 7 opozoril ZP-1.

Pri odkupovalcih so tržni inšpektorji opravili 5 pregledov in pri enem odkupovalcu ugotovili kršitve pri vodenju evidenc. Kršitelju je bilo izrečeno opozorilo ZIN in opozorilo ZP-1.

Od 50 kontroliranih prodajalcev, ki so prodajo gob opravljali na podlagi osebnega dopolnilnega dela, so tržni inšpektorji pri 4 prodajalcih ugotovili kršitev pri izdajanju računov in pri 5 prodajalcih pa blago v prodaji ni bilo označeno s ceno. Izdani sta bili 2 odločbi o prekršku z izrekom opomina zaradi kršitve 35. člena Zakona o varstvu potrošnikov, 2 kršiteljema pa sta bili izrečeni opozorila ZP-1. V primeru neoznačenih cen blaga v prodaji so bila izrečena opozorila ZIN.

Tržni inšpektorat RS pri vsakem pregledu preverja tudi morebitno delo na črno. Tako je bilo tudi pri nadzorih prodaje samoniklih gliv. V postopku nadzora je bilo v primeru prodaje gob pri 3 zavezancih ugotovljeno delo na črno (izdana so bila opozorila ZIN in opozorila ZP-1). V 7 primerih je bilo na podlagi naknadno pridobljenih podatkov o številu družinskih članov ugotovljeno, da je bilo kršeno določilo Uredbe o varstvu samoniklih gliv, po kateri lahko posameznik v enem dnevu nabere največ dva kilograma gob. Zaradi ugotovljenih prekrškov po tej uredbi so bile kršiteljem izdani opomini.

Na podlagi rezultatov opravljenega nadzora Tržni inšpektorat RS ugotavlja, da pravne osebe, ki opravljajo dejavnost odkupa gob (odkupovalci) spoštujejo Uredbo o varstvu samoniklih gliv. Tržni inšpektorji pa ugotavljajo zmanjšani odkup gob pri registriranih odkupovalcih. Zaradi zmanjšane odkupa na območju Slovenije se je v letu 2009 pojavil problem plasiranja samoniklih gliv na tržišče s strani nabiralcev, kar se izkazuje še posebno na območju Primorske regije.

Pri Uredbi o varstvu samoniklih gliv Tržni inšpektorat RS ugotavlja neuskkljenost uredbe s pravno ureditvijo Evropske unije. Ministrstvu za okolje in prostor je bila že v letu 2008 predlagana sprememba uredbe, ki bi področje nabiranja in trgovanja z gobami sprostil. Kljub večkratnim opozorilom Tržnega inšpektorata RS pristojno ministrstvo še ni pristopilo k spremembi uredbe.

3.11.7. Nadzor naključnih subjektov

Tudi v letu 2009 je Tržni inšpektorat RS izvedel poseben nadzor gospodarskih subjektov in sicer nadzor naključno izbranih subjektov ne glede na dejavnost, ki naj bi jo subjekt opravljal. S takšnim načinom nadzora si Tržni inšpektorat RS ustvarja realno sliko, kakšno je stanje v slovenskem gospodarstvu glede spoštovanja zakonskih in podzakonskih predpisov.

Gospodarski subjekti, ki so bili predmet nadzora, so bili izbrani na podlagi statistične analize gospodarskih subjektov, ki so bili na dan 31. 12. 2008 vpisani v Poslovni register subjektov iPRS pri AJPES-u, in sicer po organizacijski obliki ter po kraju sedeža subjekta. Na podlagi tako pridobljenih podatkov se je pripravil seznam 297 gospodarskih subjektov, ki so po organizacijski obliki in kraju sedeža odgovarjali statističnemu povprečju. Izbrano je bilo 147 (49,5%) samostojnih podjetnikov posameznikov, 96 (32,3%) družb z omejeno odgovornostjo, 46 (15,5%) društev ter 8 (2,7%) subjektov, registriranih v ostalih organizacijskih oblikah.

V času akcije je bilo pregledanih 296 gospodarskih subjektov:

- 240 (81,1%) jih je opravljalo dejavnost,
- 30 (10,1%) jih je bilo v mirovanju (subjekt je sicer registriran, vendar dejavnosti ne opravlja),
- 6 (2,0%) jih ni poslovalo, ker je bil subjekt v letu 2009 iz Poslovnega registra Slovenije izbrisan ali pa je bil v postopku izbrisa,
- pri 20 (6,8%) pregled ni bilo možno opraviti, ker na prijavljenem naslovu sedeža subjekta letga ni bilo (subjekt selitve sedeža ni prijavil pristojnim organom).

Podrobna kontrola poslovanja gospodarskih subjektov je bila opravljena samo pri 240 subjektih, ki so v času inšpekcijskega nadzora dejavnost tudi opravljali, in sicer po vseh predpisih, za katere nadzor je zadolžen Tržni inšpektorat RS. Pri teh gospodarskih subjektih je bil nadzor opravljen po 15 različnih zakonih in njihovih ustreznih podzakonskih predpisih:

- pri 178 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o varstvu potrošnikov,
- pri 135 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o gospodarskih družbah,
- pri 132 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
- pri 86 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Obrtnim zakonom,
- pri 71 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah,
- pri 30 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o trgovini,
- pri 16 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o gostinstvu,
- pri 16 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o javni rabi slovenščine,
- pri 10 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami,
- pri 7 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o omejevanju uporabe tobaknih izdelkov,
- pri 5 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili,
- pri 3 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o nepremičninskem posredovanju,
- pri 3 subjektih se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti,
- pri 1 subjektu se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o omejevanju porabe alkohola,
- pri 1 subjektu se je preverjalo skladnost poslovanja z Zakonom o spodbujanju razvoja turizma.

Od 240 pregledanih subjektov je bila kršitev poslovanja ugotovljena pri 54 (22,5%) subjektih. Zoper te subjekte so tržni inšpektorji ukrepali tako v upravnem postopku v skladu z zakonom, ki ga je subjekt kršil oziroma v skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru ali Zakonu o tržni inšpekciji, kot tudi v prekrškovnem postopku v skladu z Zakonom o prekrških. V upravnem postopku so vsem subjektom skupaj tržni inšpektorji izrekli 26 opozoril ZIN in izdali 20 upravnih odločb, zoper 7 subjektov pa upravno ukrepanje ni bilo možno. V prekrškovnem postopku so inšpektorji izrekli 26 opozoril ZP-1, 12 opominov, 1 globo s plačilnim nalogom in 4 globe z odločbo o prekršku, 10

subjektom pa prekrškovni ukrep ni bil izrečen. En subjekt je kršil predpise z drugih področij, zato je bil v nadaljnjo upravno in prekrškovno obravnavo odstopljen ustrezni inšpekciji. Upravni in prekrškovni ukrepi so bili izrečeni zaradi kršitev Obrtnega zakona, Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, Zakona o gospodarskih družbah, Zakona o gostinstvu, Zakona o nepremičninskem posredovanju, Zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov, Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in ugotavljanju skladnosti, Zakona o trgovini, Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami ter Zakona o varstvu potrošnikov.

Iz rezultatov izhaja, da skoraj 80% v Sloveniji registriranih subjektov opravlja gospodarsko dejavnost v skladu s tisto veljavno zakonodajo, za katere nadzor je zadolžen Tržni inšpektorat RS. Glede na to, da je bil skoraj enak rezultat ugotovljen tudi v letih 2007 in 2008, Tržni inšpektorat RS zaključuje, da približno ena petina vseh v Sloveniji registriranih subjektov ne opravlja gospodarske dejavnosti v celoti v skladu z veljavno zakonodajo.

4. SPLOŠNO

4.1. IZVAJANJE PRORAČUNA ZA LETO 2009, PU TRŽNI INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE

Za izvajanje svojih nalog je imel Tržni inšpektorat RS za leto 2009 veljavni proračun v višini 5.653.109,58 EUR. Realiziral ga je v višini 5.620.633,01 EUR oziroma v 99,4% glede na veljavni proračun.

Poraba sredstev za delo Tržnega inšpektorata RS se evidentira preko proračunskih postavk:

- 1763 Materialni stroški,
- 1775 Analize vzorcev,
- 1571 Investicije,
- 1871 Plače,
- 8920 Prevozna sredstva – sredstva odškodnine,
- 9365 Stvarno premoženje – sredstva kupnine od prodaje stvarnega premoženja.

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 evidentiral porabo sredstev skladno z načrti razvojnih programov za sodelovanje v projektih Evropske unije na proračunskih postavkah:

- 9321 PHTW projekt 2005 Hrvaška,
- 9324 Nadzor skladnosti svetlobnih nizov.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS evidentiral akontacijo sredstev na podlagi pogodbe o mednarodni izmenjavi uradnih oseb od Evropske komisije na postavki:

- 9568 Izmenjava uradnikov.

4.1.1. Materialni stroški

Materialni stroški, evidentirani na PP 1763, zagotavljajo sredstva za poslovanje sedeža Tržnega inšpektorata RS na Parmovi 33 v Ljubljani, skupaj s 14 območnimi enotami in 11 inšpekcijskimi pisarnami, ki se nahajajo po celi Sloveniji. Poraba sredstev za materialne stroške je bila v letu 2009 v višini 490.011,90 EUR oziroma 99,7 % glede na veljavni proračun. V primerjavi z letom 2008 je bila poraba sredstev zaradi varčevalnih ukrepov nižja za 32.747,08 EUR oziroma 6,3%.

Materialni stroški so namenjeni pokrivanju tekočih izdatkov po skupinah namenov, kot jih določajo proračunski predpisi, in sicer za:

- pisarniški in splošni material in storitve,
- posebni material in storitve,
- energijo, vodo, komunalne storitve in komunikacije,
- prevozne stroške in storitve,
- izdatke za službena potovanja,
- tekoče vzdrževanje,
- najemnine parkirnih prostorov, drugih objektov in nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča,

- druge operativne odhodke (za stroške seminarjev, plačila avtorskih honorarjev, za storitve odvetnikov, ipd.).

4.1.2. Analize vzorcev

Poraba sredstev za analize vzorcev in preskuse skladnosti proizvodov se evidentira na PP 1775. V letu 2009 so bila porabljen sredstva za storitve analiz v višini 175.082,79 EUR oziroma 99,9% glede na veljavni proračun.

Sredstva za analize vzorcev so bila v letu 2009 namenjena za projekt Vzorčenja 2009, v okviru katerega je Tržni inšpektorat RS vzorčil in predal na analizo proizvode iz naslova:

- preverjanja skladnosti električne opreme z veljavnimi predpisi glede elektromagnetne združljivosti,
- preverjanja in opravljanja preskusov za ugotavljanje skladnosti radijske in telekomunikacijske terminalske opreme,
- preverjanja kombiniranih krožnih žag z delovno mizo in zajeralnih žag za varnostnimi in zdravstvenimi zahtevami glede na določbe Pravilnika o varnosti strojev,
- preverjanja gnanih vrtnih kosilnic z varnostnimi in zdravstvenimi zahtevami glede na določbe Pravilnika o varnosti strojev,
- preverjanja varnostnih zahtev za otroške hojce glede na določila SIST EN 1273:2005 in drugih veljavnih predpisov,
- preverjanja skladnosti osebne varovalne opreme za zaščito glave in osebne varovalne opreme za zaščito rok s tehničnimi zahtevami glede na določila Pravilnika o osebni varovalni opreme,
- preverjanja prenosnih motornih žag za nego vrta in motornih ter električnih kos z varnostnimi in zdravstvenimi zahtevami Pravilnika o varnosti strojev,
- preverjanja skladnosti plinskih naprav z varnostnimi zahtevami glede na določbe Pravilnika o plinskih napravah,
- preverjanja skladnosti električne opreme, razen električnih gospodinjskih aparatov, z varnostnimi zahtevami glede na določbe Pravilnika o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej,
- preverjanja mlinov za grozdje in pečjalnikov s pogonom na elektromotor z varnostnimi in zdravstvenimi zahtevami Pravilnika o varnosti strojev,
- preverjanja izpolnjevanja zahtev gradbenega proizvoda estrih glede na določbe Zakona o gradbenih proizvodih in preverjanje deklariranih lastnosti gradbenega proizvoda estrih po SIST EN 13813:2003,
- preverjanja izpolnjevanja zahtev gradbenega proizvoda opečni strešnik glede na določbe Zakona o gradbenih proizvodih in preverjanje deklariranih lastnosti gradbenega proizvoda opečni strešnik z zahtevami po SIST EN 1304:2005,
- preverjanja izpolnjevanja varnostnih zahtev za otroška igrala v uporabi glede na določila veljavnih predpisov.

4.1.3. Investicije

Investicije in investicijsko vzdrževanje je evidentirano na PP 1571. V letu 2009 so bila porabljen sredstva za investicije v višini 77.018,07 EUR oziroma 99,6% glede na veljavni proračun. V primerjavi z letom 2008 je bila poraba sredstev zaradi varčevalnih ukrepov nižja za 122.201,63 EUR oziroma 61,3%.

Sredstva v višini 33.004,26 EUR so bila porabljen za namen vzpostavitve in vzdrževanja novega informacijskega sistema, sredstva v višini 9.289,52 EUR so bila porabljen za nakup licenčne

programske opreme, 19.381,52 EUR je bilo porabljenih za nakup računalniške opreme (strežnik, zasloni, prenosni računalniki, tiskalniki) in 15.342,77 EUR za nakup pisarniške opreme in mobitelov.

4.1.4. Odškodnine

Sredstva od odškodnin se evidentirajo na PP 8920. Sredstva za to postavko so pridobljena s strani zavarovalnic in sicer gre za odškodnine v primeru poškodb avtomobilov pri prometnih nesrečah. Sredstva so namenska in se koristijo izključno za vzdrževanje, popravila in nadomestna vozila. V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS na račun odškodnin od zavarovalnic prejel 11.468,84 EUR.

Od prejetih odškodnin je bilo za vzdrževanje in popravila vozil v letu 2009 porabljeno 7.745,23 EUR. Neporabljena sredstva v višini 3.723,61 EUR pa ostanejo Tržnemu inšpektoratu RS za vzdrževanje, popravila in nadomestna vozila v proračunskem letu 2010.

4.1.5. Twinning »Hrvaška«

Na podlagi odobritve pogodbe o izvajanju projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja Phare 2005 »Market Surveillance System in the Field of Technical Products« št. HR 2005/IB/OT/01 – Hrvaška, s strani naročnika projekta Delegacije Evropske komisije je bila konec leta 2007 sklenjena pogodba o izvajanju projekta med Slovenskim inštitutom za kakovost in meroslovje SIQ ter pogodbeno enoto MF Republike Hrvaške. Na tej podlagi je bil dne 20. 11. 2007 sklenjen sporazum o sodelovanju med Slovenskim inštitutom za kakovost in meroslovje SIQ in Tržnim inšpektoratom RS ter v proračunu odprta posebna namenska postavka PP 9321 – PHTW projekt 2005 – Hrvaška. V letu 2009 se je projekt zaključil, realizirana poraba sredstev na tej postavki je bila v višini 51.233,56 EUR, in sicer: za osnovne plače s prispevki so bila porabljena sredstva v višini 12.791,34 EUR, za nakup opreme 15.490,14 EUR, za izdatke za službena potovanja 15.891,78 EUR, za pisarniški in splošni material ter storitve 379,30 EUR ter za druge operativne odhodke 6.681,00 EUR.

4.1.6. Nadzor skladnosti svetlobnih nizov

Evropska komisija je v letu 2007 objavila ponudbo za finančni prispevek za skupni projekt na področju varnosti neprehrambenih proizvodov. Tržni inšpektorat RS se je prijavil in bil sprejet kot soudeleženec skupnega projekta za leto 2008 z nazivom »LVD-ADCO Cross Border Market Surveillance Project: Lighting Chains« oziroma »Nadzor skladnosti svetlobnih nizov«. Vsaka država je vzela vsaj 25 vzorcev svetlobnih nizov in opravila preskušanje skladnosti proizvodov s pripadajočim standardom.

Na podlagi sklenjene pogodbe z Evropsko komisijo je bila julija 2008 odprta posebna namenska postavka PP 9324 – Nadzor skladnosti svetlobnih nizov. V letu 2009 na tej postavki ni bilo porabe sredstev za preskuse skladnosti svetlobnih nizov, ker s strani Evropske komisije še niso bila nakazana sredstva. Sredstva v višini 16.372,80 EUR za opravljene preskuse skladnosti svetlobnih sredstev so bila založena s postavke za analize vzorcev. Ostanek sredstev na tej namenski postavki se bo prenesel v proračun za leto 2010, saj gre za donacijo s strani Evropske komisije.

4.1.7. Plače zaposlenih

Poraba sredstev za plače zaposlenih se evidentira na PP 1871. Poraba sredstev za plače zaposlenih je bila v letu 2009 realizirana v višini 4.819.541,46 EUR oziroma 99,6 % glede na veljavni proračun za leto 2009. Iz te proračunske postavke so sredstva namenjena za:

- osnovne plače in dodatke ter prispevke,

- regres za letni dopust,
- povračila stroškov prehrane med delom,
- povračila prevoza na delo in z dela,
- redno delovno uspešnost in delovno uspešnost iz naslova povečanega obsega dela,
- nadurno delo,
- druge izdatke zaposlenim (jubilejne nagrade, odpravnine in solidarnostne pomoči),
- premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

4.1.8. Stvarno premoženje – sredstva kupnine od prodaje stvarnega premoženja

Skladno z letnim načrtom razpolaganja s stvarnim premoženjem Slovenije je Tržni inšpektorat RS v letu 2009 realiziral prodajo treh starih osebnih vozil. Na podlagi sklenjenih pogodb so bila pridobljena sredstva na namenski postavki PP 9365 od prodaje v višini 665,00 EUR. Ker gre za namensko postavko, se bo ostanek sredstev prenesel v proračun za leto 2010.

4.1.9. Izmenjava uradnikov

Na podlagi sklenjene pogodbe o mednarodni izmenjavi uradnih oseb št. 2009 87 12, je Evropska komisija dne 23. 12. 2009 nakazala 80% akontacije stroškov in sicer v višini 2.342,22 EUR za enotedenski obisk inšpektorja Tržnega inšpektorata RS pri nizozemski organizaciji, ki izvaja nadzor proizvodov za potrošnike Food and Cosumer Safety Authority (VWA) v Haagu.

Na podlagi prejete akontacije sredstev je bila odprta nova namenska postavka PP 568 – Izmenjava uradnikov. V letu 2009 prejeta sredstva niso bila porabljena. Ostanek sredstev na tej namenski postavki se bo prenesel v proračun za leto 2010, saj gre za donacijo s strani Evropske komisije.

4.2. TEHNIČNA OPREMLJENOST TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorji opravljajo svoje delo delno na terenu in delno v pisarni. Zato je Tržni inšpektorat RS leta 2004 sprejel odločitev, da se do leta 2011 vsakemu inšpektorju omogoči enakovredna uporaba informacijske tehnologije tako na terenu, kot tudi v pisarni. Od takrat naprej se zastareli računalniki zamenjujejo s sodobnimi prenosnimi pisarnami, v kateri je prenosni računalnik in prenosni tiskalnik, za lažje delo v pisarni pa še podvojevalnik priključkov. Na žalost v letu 2009 Tržni inšpektorat RS ni mogel nadaljevati s posodabljanjem informacijske opreme inšpektorjev, ker je moral zaradi ekonomskih razmer v Sloveniji in v svetu večino sredstev za investicije vrniti v Proračun RS. V kolikor se bo kaj podobnega zgodilo tudi v letu 2010, Tržni inšpektorat RS do leta 2011 zagotovo ne bo mogel vsem svojim inšpektorjem zagotoviti uporabo informacijske tehnologije tudi na terenu.

Zaradi visokih stroškov vzdrževanja tiskalnikov, ki jih uporablja samo en zaposleni, je bila leta 2006 sprejeta odločitev, da se samostojni tiskalniki postopoma zamenjajo – tam, kjer je to mogoče – z mrežnimi tiskalniki. Do sedaj je to implementirano na vseh večjih območnih enotah, na manjših (z do 5 zaposlenimi) pa se uporablja multifunkcijska naprava, ki je istočasno mrežni tiskalnik in telefaks.

V letu 2006 je Tržni inšpektorat RS končal s projektom uvajanja digitalnega poslovanja. Sedaj se vsi dokumenti, ki na inšpektoratu nastanejo ali nanj prispejo, evidentirajo in arhivirajo v elektronski obliki. Poleg tega se vsi interni dokumenti po inšpektoratu distribuirajo v elektronski obliki, izhodni dokumenti pa so v elektronski obliki samo, če so namenjeni naslovniku, za katerega inšpektorat zanesljivo ve, da lahko dokument v takšni obliki tudi sprejme. Dokumenti, kjer narava dokumenta zahteva, da je na njem podpis odgovorne osebe, se še vedno najprej pripravijo na klasičen način (izpis

na papir in podpis odgovorne osebe), nato pa se digitalizirajo in v elektronski obliki posredujejo naslovniku. Zaradi narave inšpekcijskega dela in ker na ravni Slovenije še ni vzpostavljen sistem elektronskega poslovanja v upravnem ali prekrškovnem postopku, se vsi dokumenti v inšpekcijskih postopkih, ki so namenjeni subjektom, pri katerih je bil nadzor opravljen, še vedno tiskajo in pošiljajo v pisni obliki.

Tržni inšpektorat RS je v letih od 2007 do 2009 posodobil tudi svoj računalniški center. Le-ta sedaj vsebuje sodobno strojno in programsko informacijsko opremo (strežniki, naprave za elektronsko arhiviranje podatkov, SAN sistem), ki omogoča nemoteno izvajanje vseh nalog inšpektorata. Edini problem, s katerim se Tržni inšpektorat RS v tem segmentu srečuje, je komunikacijsko omrežje, ki na nekaterih lokacijah, na katerih inšpektorat posluje, ne dosega pričakovanih sodobnih prenosnih hitrosti. Zaradi tega je delo zaposlenih na teh lokacijah zelo oteženo.

Po podrobni analizi procesov Tržnega inšpektorata RS, ki se je izvedla v letu 2007, je inšpektorat v letu 2008 pristopil k izdelavi zanj najpomembnejšega dela informacijskega sistema – knjiženja zadev in dokumentov v povezavi z delom prekrškovnega organa. Slabost dotedanega informacijskega sistema inšpektorata je bila v tem, da so se za različne naloge uporabljale različne aplikacije: za namen knjiženja zadev in dokumentov se je uporabljala Lotus Notes aplikacija SPIS, za potrebe vodenja predpisanih evidenc v prekrškovnih inšpekcijskih postopkih se je uporabljala SQL aplikacija ISPO, za statistične potrebe opravljenega dela na področju upravnih postopkov se je uporabljala SQL aplikacija ISUP, za finančno podporo inšpekcijskim postopkom sta se prav tako uporabljali aplikaciji ISPO in ISUP, za potrebe lažjega izvajanja inšpekcijskih nalog pa so se uporabljale različne manjše aplikacije, ki so jih za svoje potrebe naredili zaposleni inšpektorata sami. Zaradi takšne raznolikosti aplikacij se je dogajalo, da so se nekateri podatki vnašali v informacijski sistem tudi po večkrat, zaradi česar je prihajalo do napačnih, podvojenih ali pomanjkljivih podatkov.

Začetek uporabe novega informacijskega sistema se je pričel s 1. 1. 2009. Z uporabo sistema je Tržni inšpektorat RS dosegel:

- da imajo vsi uporabniki enoten uporabniški vmesnik za vse aplikacije, ki pomenijo podporo inšpekcijskemu delovanju inšpektorata,
- da se vsak podatek in dokument, ki na inšpektoratu nastane ali pa ga le-ta prejme, v informacijski sistem vnaša samo enkrat, uporablja pa se vse povsod tam, kjer se potrebuje,
- da se v največji možni meri izvaja čim celovitejša avtomatizacija vseh postopkov in dejanj, zaradi česar se vnos podatkov skrči na najmanjši možni čas in najmanjše možno število operacij,
- da je informacijski sistem skladen z vsemi postopkovnimi predpisi,
- da je zagotovljena celovita finančna podpora inšpekcijskim postopkom, vključno z evidenco plačanih terjatev in prisilno izterjavo neplačanih terjatev.

Novi informacijski sistem se je uspešno dopolnjeval s sodelovanjem zunanjih izvajalcev in uporabnikov sistema skozi celo leto. Ker je to trenutno na trgu edina celovita aplikacija, ki istočasno podpira tako upravni, kot tudi prekrškovni inšpekcijski postopek, je Tržni inšpektorat RS svojo rešitev na sestanku Inšpekcijskega sveta predstavil tudi vsem glavnim inšpektorjem. Večina je bila za rešitev zelo zainteresirana, vendar do implementacije rešitve na kakšnem drugem inšpektoratu, po informacijah, s katerimi Tržni inšpektorat RS razpolaga, še ni prišlo.

V proračunskem letu 2009 je Tržni inšpektorat RS na področju informacijske opreme nabavil: 13 prenosnih računalnikov, 18 zaslonov, 3 prenosne in 6 laserskih tiskalnikov ter en strežnik.

4.3. OPREMLJENOST TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE S PREVOZNIMI SREDSTVI

Delo tržnih inšpektorjev je neločljivo povezano z delom na terenu, zaradi katerega potrebujejo inšpektorji ustrezen in količinsko dovolj velik vozni park. S tem se zagotovi zadostna mobilnost in varnost inšpektorjev ter hkrati tudi uspešno, hitro in kvalitetno opravljanje dela.

Tržni inšpektorat RS razpolaga s 60 službenimi vozili. V letu 2009 je v letnem načrtu pridobivanja stvarnega premoženja države planiral nakup 6 novih vozil in s tem odprodajo enake količine starih vozil. Zaradi varčevalnih ukrepov Vlade RS so bila pri rebalansu Proračuna RS za Tržni inšpektorat RS črtana sredstva za nakup vozil, tako da ni mogel izvesti nakupa novih vozil.

Zaradi starosti in dotrajanosti vozil, ki niso bila več varna za opravljanje terenskega dela, so bila iz uporabe izvzeta 4 vozila. Eno vozilo je bilo vrnjeno Občini Nova Gorica, 3 pa so bila prodana (dve sta bili stari 14 let, eno pa 8 let), ker gre za vozila nižjega cenovnega razreda, katerih vzdrževanje je že presegalo njihovo tržno vrednost.

Povprečna starost vseh vozil je 9 let, kar pomeni, da se bodo morala vozila v kratkem zamenjati. V večini primerov vzdrževanje in pogosta popravila onemogočajo uporabo vseh vozil hkrati. Samo stroški popravil, zavarovalne premije in stroški vinjet presegajo tržno vrednost posameznih vozil. Ne glede na visoke stroške vzdrževanja pa je takšna starost vozil vprašljiva tudi z vidika varnosti uporabnikov.

4.4. SPLETNE STRANI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorat RS ima svojo lastno spletno stran (www.tirs.si ali www.ti.gov.si), na kateri lahko obiskovalci dobijo splošne informacije o organiziranosti in delovanju Tržnega inšpektorata RS.

Na spletnih straneh lahko tako obiskovalec najde naslednje informacije:

- predstavitev z osnovnimi podatki o lokacijah (naziv, ulica, mesto, telefon, faks, naslov e-pošte) Tržnega inšpektorata RS,
- seznam vseh zakonskih in podzakonskih predpisov, za katere nadzor je v celoti ali samo delno zadolžen Tržni inšpektorat RS (vsak predpis ima tudi povezavo na ustrezno spletno stran Uradnega lista),
- predstavitev področij varstva potrošnikov in varnosti proizvodov, glavnih področij delovanja Tržnega inšpektorata RS,
- podatke o nevarnih proizvodih, ki so jih na slovenskem trgu odkrili tržni inšpektorji,
- rubriko »S čim se ukvarjamo«, v kateri so objavljena vsa poročila o opravljenih nadzorih,
- rubriko »Pogosta vprašanja«, v kateri so navedeni odgovori na najpogosteje zastavljena vprašanja ali vprašanja, za katere Tržni inšpektorat RS ocenjuje, da zanimajo obiskovalce spletnih strani,
- informacije javnega značaja (skupaj s Katalogom informacij javnega značaja),
- obrazca, preko katerih lahko obiskovalci bodisi podajo prijavo kršitve s področja nadzora Tržnega inšpektorata RS, bodisi zaprosijo tržnega inšpektorja za pomoč pri reševanju reklamacije proizvoda ter
- rubriko »Novice«, kjer Tržni inšpektorat RS objavlja najnovejše in najaktualnejše informacije o svojem delu ali ugotovitvah nadzora.

Vse informacije na spletnih straneh se osvežujejo oziroma dodajajo na novo takrat, ko nastanejo.

Za dostop do spletnih strani Tržnega inšpektorata RS je bilo v letu 2009 podanih 2.272.583 zahtevkov (25,8% več kot v letu 2008) ali v povprečju 6.226 zahtevkov na dan. Najbolj obiskane strani so bile rubrike »Pogosta vprašanja«, »S čim se ukvarjamo«, »Predstavitev Tržnega inšpektorata RS« in »Zakonodaja«. Redni obiskovalci spletnih strani Tržnega inšpektorata RS so tudi različni mediji, ki v svojih prispevkih pogosto povzemajo sporočila in ugotovitve Tržnega inšpektorata RS, s čimer je z delom tržnih inšpektorjev ter priporočili in opozorili Tržnega inšpektorata RS seznanjen širši krog ljudi, tudi tistih, ki nimajo možnosti dostopa do spletnih strani inšpektorata.

4.5. PREDLAGANE SPREMEMBE PREDPISOV S STRANI TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Tržni inšpektorat RS pri svojem delu opaza, da so nekatere določbe predpisov, ki določajo obveznosti zavezancev, nejasno zapisane, kar ima za posledico različna tolmačenja zahtev. Nadalje so v nekaterih predpisih tudi nekatera pooblastila inšpektorjev premalo določna oziroma v nekaterih primerih ne dajejo zadostne podlage za učinkovito ukrepanje. Zato je Tržni inšpektorat RS s svojimi ugotovitvami in pobudami za spremembe predpisov seznanil pristojna ministrstva.

Pristojnost za nadzor nad varnostjo otroških igral je deljena med več organov. Tržni inšpektorat RS ima pristojnost za nadzor nad igrali pri dobaviteljih in pri subjektih, ki igrala nudijo v okviru svoje poslovne dejavnosti (npr. gostišča, kampi, trgovski centri). Za nadzor nad igrali v vrtcih je pristojen Zdravstveni inšpektorat RS. Nadzor nad igrali v osnovnih šolah se po podatkih, s katerimi razpolaga Tržni inšpektorat RS, ne izvaja. Nadzor nad igrali, ki so nameščena na javnih površinah v lasti lokalnih skupnosti, je v pristojnosti lokalne skupnosti (npr. igrala v javnih parkih). Za varnost igral, ki so nameščena v stanovanjskih soseskah, odgovarjajo lastniki teh zemljišč (npr. etažni lastniki). Tobogani na kopaljških so v pristojnosti nadzora Inšpektorata RS za okolje in prostor. Zato bi bilo najprimerneje, da se izda predpis (npr. Uredba Vlade RS), ki bi opredelil tako gradbeni poseg v prostor in projekt za otroška igrišča (z vidika graditve objektov), kot tudi sklicevanje na tehnične specifikacije in pristojnosti za nadzor nad otroškimi igrali na način, da bodo zajeta vsa igrala, ne glede na lokacijo namestitve in jasno opredeljene pristojnosti organov za nadzor.

Pravilnik o obveščanju potrošnikov o varčni rabi goriv in emisijah CO₂ novih osebnih vozil je potrebno ustrezno spremeniti, da bo Tržni inšpektorat RS lahko učinkovito izvajal nadzor 4., 6. in 7. člena. Nadalje bi moralo Ministrstvo za okolje in prostor čim prej izdati Priročnik o varčni rabi goriva, kot to določa sam pravilnik. Kot najbolj učinkovito rešitev pa Tržni inšpektorat RS predlaga, da nadzor nad izvajanjem vseh določb Pravilnika opravlja pristojna inšpekcija Ministrstva za okolje in prostor, saj se vsebina nanaša na varovanje okolja.

Zahteve za plinske naprave predpisuje Pravilnik o plinskih napravah. Osnovna Odredba o plinskih napravah je bila sprejeta na podlagi 126. člena Energetskega zakona. Ker Tržni inšpektorat RS ni pristojen za nadzor nad izvajanjem tega zakona, zoper kršitelje ni možno prekrškovno ukrepati. Zato predlaga, da se pripravi čistopis Pravilnika o plinskih napravah in se ga objavi na podlagi 2. člena Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti.

Pravilnik o rekreacijskih plovilih določa, da je za nadzor nad določbami tega pravilnika pristojen Tržni inšpektorat RS. Ta določba je zelo neracionalna, saj Tržni inšpektorat RS po nobenem drugem predpisu ne nadzira skladnosti proizvodov tudi v uporabi. Za plovila je – po drugih predpisih iz pristojnosti Ministrstva za promet – pristojna pomorska inšpekcija. Kot primer primerne ureditve je lahko Pravilnik o pomorski opremi, ki v 10. členu določa, da nadzor nad izvajanjem določb tega pravilnika na trgu izvajajo inšpektorji, pristojni za trg, nadzor nad izvajanjem določb tega pravilnika glede opreme, ki je nameščena na ladji, pa izvajajo pomorski inšpektorji.

Zakon o gradbenih proizvodih implementira zahteve evropske Direktive za gradbene proizvode in dodaja tudi nacionalne zahteve (7. člen zakona), ki določajo zahtevo za preskušanje vseh proizvodov, za katere ne obstajajo harmonizirani standardi. Ker je tovrstna zahteva lahko nesorazmerna glede na tehnično zahtevnost posameznega proizvoda, bi bilo potrebno oblikovati ustrežnejšo rešitev.

Tržni inšpektorat RS se je pri izvajanju nadzora Zakona o gorskih vodnikih srečal z določenimi težavami pri presoji posameznih kršitev, zato je pristojnim predlagal določene vsebinske spremembe zaradi lažjega izvajanja zakona.

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno za delo na črno šteje med drugim tudi opravljanje dejavnosti oziroma dela v primeru, če pravna oseba opravlja dejavnost, ki je nima vpisane v sodni register oziroma opravlja dejavnost, ki je nima določene temeljnem aktu, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane ali v temeljnem aktu določene dejavnosti in če podjetnik opravlja dejavnosti, katere nima vpisane v ustrezen register, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane dejavnosti. V zvezi z listinami o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dejavnosti se že ves čas pojavljajo težave, povezane s področji nadzora, zato je Tržni inšpektorat RS predlagal, da se za dejavnosti, ki jih je mogoče opravljati le pod točno zakonsko določenimi pogoji, nadzor in ukrepe uredi že v področnem predpisu, ki takšno dejavnost ureja in je za to dejavnost v razmerju do Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, specialnejši predpis.

Ker se Tržni inšpektorat RS stalno srečuje s problematiko gostinskih lokalov, ki konstantno kršijo obratovalni čas, nima pa možnosti upravnega ukrepanja, to je takojšnje prepovedi opravljanja gostinske dejavnosti, ampak zoper kršitelja lahko ukrepa le prekrškovno z izrečenimi globami, zoper katere kršitelji praviloma vlagajo zahteve za sodno varstvo, je Tržni inšpektorat RS že pred leti predlagal, da se Zakon o gostinstvu dopolni v delu, ki bi omogočal bolj učinkovito ukrepanje tržnega inšpektorja, ko gre za ponavljajoče kršitve obratovalnega časa gostinskega lokala.

Zakon o spodbujanju razvoja turizma določa pogoje za opravljanje dejavnosti turističnih športnih storitev. Pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki lahko to dejavnost, ki se opravljajo kot pridobitna dejavnost, kot tudi vodenje turistov pri organiziranih športnih aktivnostih opravljajo le pod pogojem, da usposabljanje in strokovno vodenje izvaja oseba, ki ima v skladu s predpisi s področja šolstva, licenco za opravljanje strokovnega dela, ali oseba, ki je vpisana v razvid zasebnih športnih delavcev pri ministrstvu, pristojnem za šport. V praksi se pojavljajo primeru, ko se organizirajo športne aktivnosti, vodniki pa si ne morejo pridobiti ustrezne licence, saj ni organiziranega ustreznega strokovnega usposabljanja s strani Olimpijskega komiteja Slovenije (primer raftanje). Tržni inšpektorat RS je zato predlagal uskladitev 43. člena omenjenega zakona z Zakonom o športu.

Zakon o varstvu potrošnikov v 37.c členu določa izbirno pravico potrošnika, da od prodajalca zahteva, da odpravi napako na blagu, ali vrne del plačanega zneska v sorazmerju z napako, ali blago z napako zamenja z novim brezhibnim blagom, ali vrne plačani znesek. Ta izbirna pravica potrošnika je v nasprotju z evropsko Direktivo št. 99/44 o potrošniški prodaji. Direktiva, kot primarno pravno sredstvo, predvideva naknadni izpolnitveni zahtevek (vzpostavitev skladnosti s pogodbo) v obliki popravila ali zamenjave, med katerimi lahko kupec izbira. Primarnost naknadnega izpolnitvenega zahtevka pomeni, da lahko kupec zahteva znižanje kupnine ali odstopi od pogodbe le, če ne more zahtevati popravila ali zamenjave, ker sta nemogoča ali nesorazmerna, ali pa če prodajalec v primernem roku in brez znatnih neprijetnosti za potrošnika ni opravil popravila ali zamenjave. Tržni inšpektorat RS je pristojnemu ministrstvu predlagal ustrezno uskladitev z direktivo.

Vsi trgovci, ki se odločijo za uvedbo posezonske razprodaje blaga, morajo upoštevati 28. člen Zakona o varstvu potrošnikov, ki je tudi pravna podlaga za nadzor tržnih inšpektorjev. Navedeni člen določa, da morajo trgovci objaviti razprodajo, označiti blago s ceno pred znižanjem in znižano ceno ter zagotoviti znižanje najmanj 1/4 vrednosti vsega blaga, ki je na razprodaji po najvišjem objavljenem

odstotku, če je odstotek znižanja objavljen v razponu. Področje posezonskih razprodaj s svojimi pravili urejajo tudi panožne zbornice (Trgovinska zbornica Slovenije in GZS – Podjetniško-trgovska zbornica), kar pa na trgu ustvarja zmedo, saj pravila določene zbornice veljajo le za njihove člane, za nečlane zbornic pa pravila ne veljajo. Ker imajo trgovci interes, da se posezonske razprodaje regulirajo s posebnimi pravili, je Tržni inšpektorat RS zato resornemu ministrstvu predlagal, da le-to na podlagi 9. člena Zakona o trgovini s podzakonskim aktom uredi pravila sezonske razprodaje blaga, ki bodo tako obligatorna za vse subjekte na trgu.

Na trgu se še vedno pojavljajo tudi t.i. »klasična« dejanja nelojalne konkurence, ki jih ureja Zakon o varstvu konkurence. Zaradi implementacije zakonodaje Evropske unije je postala slovenska pravna ureditev nelojalne konkurence nepregledna in nekonsistentna. Zakon o varstvu konkurence ni sledil spremembam s področja prekrškovnega prava. Vse navedeno nakazuje na potrebo po koreniti reformi predpisov s področja nelojalne konkurence. Ker je bil Zakon o varstvu konkurence od dneva uveljavitve Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence in Zakona o varstvu potrošnikov deloma razveljavljen ter kot tak ne ustreza več spremenjeni ureditvi prekrškovne zakonodaje, je Tržni inšpektorat RS Ministrstvu za gospodarstvo predlagal, da se področje varstva konkurence na novo uredi. Bodisi z odpravo veljavnih določil Zakona o varstvu konkurence in prenosom pristojnosti nadzora nad navedenim predpisom na Urad RS za varstvo konkurence, bodisi z ustreznimi spremembami zakona ali prenosa ureditev v področje varstva potrošnikov.

Tržni inšpektorat RS podpira in opozarja na nujnost sprejema predpisa, s katerim bi se uredilo alternativno reševanje potrošniških sporov, saj je tudi za tovrstne spore, ravno zaradi njihove specifičnosti, potrebno zagotoviti učinkovito uveljavljanje potrošnikovih pravic. V letu 2007 je Tržni inšpektorat RS prejel približno 1000 prijav oziroma reklamacij (številka je več ali manj enaka iz leta v leto), katerih pretežni del je bil rešen zgolj s posredovanjem tržnega inšpektorja in prisilno ukrepanje sploh ni bilo potrebno. Z ustanovitvijo posebnega organa za alternativno reševanje potrošniških sporov bi se na eni strani razbremenil Tržni inšpektorat RS, ki bi lahko s tem več pozornosti namenil drugim, bolj problematičnim področjem nadzora, po drugi strani pa bi se zagotovilo dodatno hitro, učinkovito in ekonomično reševanje potrošniških sporov, s čimer bi se delno razbremenila tudi sodišča.

Pri vseh teh predlogih je Tržni inšpektorat RS vedno pripravljen aktivno sodelovati s pristojnimi ministrstvi in jim nuditi svoja nova znanja in izkušnje.

4.6. SISTEMI ZA IZMENJAVO INFORMACIJ O NEVARNIH PROIZVODIH (RAPEX, SCG, ICSMS)

4.6.1. Sistem za mednarodno izmenjavo podatkov o proizvodih – RAPEX

Uredba o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi določa način ukrepanja nadzornih organov v sistemu RAPEX in postopkih zaščitne klavzule. V ta namen je vzpostavljena interna struktura na dveh ravneh, ki jo sestavlja kontaktna točka, katera Evropski komisiji pošilja in od nje prejema vse informacije, ki se izmenjujejo preko RAPEX sistema, in nacionalna mreža, ki vključuje vse organe, odgovorne za varnost proizvoda. V Sloveniji so to predvsem: Zdravstveni inšpektorat RS, Urad RS za kemikalije ter Tržni inšpektorat RS. Omenjeni inšpektorati kontaktni točki pošiljajo in od nje sprejemajo uradna obvestila in odzive. Kontaktna točka v Sloveniji je Tržni inšpektorat RS.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS prejel 2011 RAPEX obvestil (za 7,0% več kot v letu 2008), od tega 1714 obvestil o proizvodih, za katere so se sprejeli ukrepi, ki preprečujejo, omejujejo ali uveljavljajo posebne pogoje za trženje in uporabo proizvodov za potrošnike, ki predstavljajo resno

tveganje za zdravje in varnost potrošnikov, poleg tega pa še 286 obvestil s pripombo »za informacijo« (to so predvsem obvestila v zvezi s proizvodom za potrošnike, ki resno ogroža zdravje in varnost potrošnikov in ima samo lokalne učinke) ter 11 obvestil o proizvodih, za katere so nacionalni organi sprejeli ukrepe za omejitev dajanja na trg, ki pa ne predstavljajo resnega tveganja za zdravje in varnost potrošnikov.

Največ obvestil se je nanašalo na igrače, nekaj manj na proizvode s področja splošne varnosti, sledijo električni proizvodi, proizvodi s kemično nevarnostjo, vozila ter kozmetika.

Slovenija v sistem RAPEX priglasila 10 obvestil in sicer Zdravstveni inšpektorat RS 6 obvestil, ki so se nanašala na igrače in na kozmetiko, Tržni inšpektorat RS 2 obvestili, ki sta se nanašali na električni proizvod in na proizvod s področja splošne varnosti ter Urad RS za kemikalije 2 obvestili, ki sta se nanašali na nakit.

V Sloveniji so pristojne inšpekcije našle 121 proizvodov, za katere je kontaktna točka prejela RAPEX obvestilo. Od tega se je našlo 87 vozil, 14 proizvodov iz splošne varnosti, 11 igrač ter kozmetike, 4 električne proizvode ter 1 proizvod iz področja osebne varovalne opreme, 1 stroj, 1 plinska naprava, 1 gasilnik in 1 proizvod s kemično nevarnostjo.

V letu 2009 je kontaktna točka organizirala koordinacijo udeležencev v nacionalni mreži RAPEX. Prisotni iz Ministrstva za gospodarstvo, Tržnega inšpektorata RS, Inšpektorata RS za delo, Carinske uprave RS, Zdravstvenega inšpektorata RS, Inšpektorata RS za energetiko, Urada RS za kemikalije in Urada za varstvo potrošnikov so bili seznanjeni z novimi RAPEX smernicami in načinom dela glede na novo aplikacijo za prijavo nevarnih proizvodov pristojnim organom s strani proizvajalcev in distributerjev – Business Application, katero je pripravila Evropska komisija.

Kar se tiče sodelovanja s pristojnimi inšpekcijami je Tržni inšpektorat RS zelo zadovoljen in ocenjuje, da je to posledica kontaktov tekom celega leta.

4.6.2. Sistem zaščitnih klavzul – SGC

Sistem zaščitnih klavzul je namenjen preprečevanju omejevanja prostega prometa blaga na področju Evropske unije brez utemeljenega razloga. Zato mora vsaka država članica o sprejetih ukrepih omejevanja ali prepovedi prometa s proizvodi, za katere je bilo ugotovljeno, da bi pri uporabi v skladu s svojim namenom lahko ogrozili varnost ali zdravje uporabnikov ali drugih oseb ali kateri koli drugi upravičen interes, zaščiten s predpisi, oziroma ugotovljenih pomanjkljivostih harmoniziranih standardov, katerih pravilna uporaba ne zagotavlja, da proizvodi, na katere se nanašajo, izpolnjujejo predpisane bistvene zahteve, o tem obvestiti Evropsko komisijo.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS kot kontaktna točka za zaščitne klavzule prejel 7 obvestil o izvedenih zaščitnih klavzulah s strani Stalnega predstavništva Slovenije pri Evropski uniji. 6 obvestil se je nanašalo na nizkonapetostno direktivo oziroma električno opremo, ki zapade pod Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej, 1 obvestilo pa je bilo s področja ATEX direktive in se je nanašalo na opremo, ki je namenjena za uporabo v potencialno eksplozivnih atmosferah.

Ob kontroli slovenskega tržišča se priglašanih proizvodov ni našlo v prometu.

Glede na sprejete ukrepe omejevanja trženja proizvodov zaradi varnostnih vidikov je Tržni inšpektorat RS v letu 2009, skladno z Uredbo o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi, posredoval Stalnemu predstavništvu Slovenije pri Evropski uniji naslednje zaščitne klavzule:

- 10 s področja varnosti električne opreme,
- 3 s področja elektromagnetne združljivosti,
- 6 s področja radijske in telekomunikacijske terminalske opreme,
- 1 s področja plinskih naprav in
- 1 s področja varnosti strojev.

4.6.3. Sistem ICSMS

Sistem ICSMS (Internet-Supported Information and Communication System for pan-European, Cross-Border Market Surveillance of Products) je baza podatkov o proizvodih, ki so ali so bili predmet pregledov ali analiz glede izpolnjevanja predpisanih tehničnih zahtev. Omogoča pretok in izmenjavo informacij med pristojnimi organi za nadzor tehničnih proizvodov. V bazo podatkov se vnašajo tako podatki o proizvodih, pri katerih so bile ugotovljene neskladnosti z zahtevami, kot tudi podatki o proizvodih, za katere je bilo ugotovljeno, da izpolnjujejo zahteve. Sistem je razdeljen v dva dela in sicer na del, ki je odprt za javnost in na del, ki je na razpolago le nadzornim organom, carinskim organom in Evropski komisiji. Del, ki je odprt za javnost (www.icsms.org), vsebuje predvsem informacije o proizvodu, ugotovljenih skladnostih in ukrepih.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS v sistem ICSMS vnašal podatke o vzorčenih proizvodih.

4.6.4. Sistem za sodelovanje med organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (CPCS)

Tržni inšpektorat RS je v Sloveniji poleg Inšpektorata RS za kulturo in medije, Prometnega inšpektorata RS, Agencije za pošto in elektronske komunikacije RS in Agencije RS za zdravila in medicinske pripomočke eden izmed organov pristojnih za izvajanje evropske uredbe 2006/2004/ES, ki ureja sodelovanje med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov. Kot tak je Tržni inšpektorat RS tudi eden izmed uporabnikov sistema za sodelovanje na področju varstva potrošnikov (CPCS – Consumer Protection Cooperation System), skozi katerega države članice podajajo zaprosila za informacije in ukrepanje pristojnim organom drugih držav članic. Zaprošeni organi o sprejetih ukrepih in njihovem učinku ter o tem, ali je kršitev prenehala, obvestijo organ države, ki jih je zaprosil, pristojne organe drugih držav članic in Evropsko komisijo. Postopki v posameznih zadevah in njihovo trajanje so tako odvisni predvsem od postopkov v posameznih državah članicah.

V letu 2009 je Tržni inšpektorat RS prejel približno 190 obvestil, ki pa se nobeno ni nanašalo na Slovenijo ali na gospodarski subjekt iz Slovenije. V teh obvestilih so države članice obveščale vse ostale udeležence o kršitvah potrošniške zakonodaje s strani posameznih gospodarskih subjektov v določeni državi znotraj Evropske unije.

4.7. SODELOVANJE TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

4.7.1. Drugi inšpektorati in inšpekcijske službe

Za medsebojno koordinacijo dela in doseganje večje učinkovitosti 25 različnih inšpekcij je ustanovljen Inšpekcijski svet, katerega predsednik je minister za javno upravo, člani Inšpekcijskega sveta pa so glavni inšpektorji. Naloga inšpekcijskega sveta je, da usklajuje izvajanja skupnega inšpekcijskega nadzora, rešuje vprašanja, vezana za delo posameznih inšpekcij, organizira izobraževanja za potrebe

inšpekcijskega nadzora, usklajuje in planira pomoč inšpekcijskim službam pri razvoju in načrtovanju informatike, predvsem pri razvoju skupne aplikacije za vse inšpekcijske službe.

Za boljše delovanje inšpekcijskega sveta so bili ustanovljeni različni odbori in sicer:

- Odbor za pravno področje: Rešuje pravna vprašanja, ki so naslovljena na Inšpekcijski svet, zbira pripombe za pripravo sprememb krovnih predpisov s področja delovanja inšpekcij, nudi pravno pomoč pri težkih operativnih primerih in tolmači predpise, ki se v praksi različno razlagajo. Odbor za pravno področje vodi predstojnica Tržnega inšpektorata RS.
- Odbor za informacijsko tehnologijo: Skrbi za medsebojno informacijsko povezanost inšpektoratov in standardizacijo aplikacij in podatkov. Namestnik vodje tega odbora je tržni inšpektor.
- Odbora za operativno koordinacijo nalog inšpekcijskih služb: Planira skupni inšpekcijski nadzor različnih inšpekcijskih služb in skrbi za hitrejši prenos informacij med inšpektorati ter organizira različne sestanke, ki pripomorejo k učinkovitejšemu nadzoru vseh inšpekcijskih služb. Ena izmed članic odbora je predstojnica Tržnega inšpektorata RS.
- Odbor za merjenje uspešnosti učinkovitosti in kakovosti dela inšpekcijskih služb: Pripravlja predloge in spremlja izvajanje meril in kriterijev za ugotavljanje uspešnosti inšpekcijskih služb in ugotavljanje boljše kvalitete dela inšpekcij. Ena izmed članic odbora je predstojnica Tržnega inšpektorata RS.
- Odbor za izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje: Organizira skupna izobraževanja in usposabljanja za vse inšpekcijske službe.

Tržni inšpektorat RS je skupaj z zunanjim izvajalcem za potrebe svojega dela razvil nov informacijski sistem, ki je v celoti plod znanja zaposlenih Tržnega inšpektorata RS. Glede na to, da podpira informacijski sistem knjiženje zadev in dokumentov v povezavi z delom upravnega in prekrškovnega organa, je zato postal zanimiv tudi za ostale inšpekcijske organe. Vsem glavnim inšpektorjem je bil sistem predstavljen na Inšpekcijskem svetu. Ne glede na to, da je informacijski sistem v celoti narejen pod okriljem Tržnega inšpektorata RS, ga je pripravljen deliti tudi z ostalimi inšpekcijskimi organi.

4.7.2. Sosvet inšpektoratov

Za potrebe usklajenega delovanja inšpekcijskih organov pri nadzoru različnih področij, so na posameznih teritorialnih področjih Slovenije ustanovljeni t.i. regijski sosveti inšpekcij, katerih delovanje je določeno v poslovniku Inšpekcijskega sveta. V njih sodelujejo vsi inšpektorati (v imenu inšpektoratov vodje območnih enot) v regiji, po potrebi pa tudi drugi državni in javni organi ter ostale osebe, ki lahko podajo pojasnila v posamezni zadevi. Na teh sestankih se vodje enot dogovarjajo za usklajen in enoten nadzor na tistih področjih in pri tistih subjektih, za katere ocenijo, da predstavljajo ali bi v bodočnosti utegnili predstavljati nevarnost za zdravje in varnost državljanov, organizacij ali okolja.

Regijski sosvet vodi vodja območne enote ene od inšpekcij. Sosvet se sestaja najmanj enkrat na vsake tri mesece ter o svojem delu poroča predstojniku inšpektorata ter Inšpekcijskemu svetu.

Tržni inšpektorat RS je imel do sredine leta 2009 pet predsednikov sosvetov in sicer na celjskem, ljubljanskem, novogoriškem, postojnskem in brežiškem območju., od septembra 2009 pa ima 2 predsednika sosvetov in sicer na novogoriškem in brežiškem območju.

4.7.3. Kontaktna točka v Republiki Sloveniji po Uredbi (ES) št. 764/2008

S 13. 5. 2009 se je začela uporabljati Uredba (ES) št. 764/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. 7. 2008 o določitvi postopkov za uporabo nekaterih nacionalnih tehničnih pravil za proizvode, ki se

zakonito tržijo v drugi državi članici, in o razveljavitvi Odločbe št. 3052/95/ES, ki uvaja načelo medsebojnega priznavanja med državami članicami in se nanaša na nacionalne predpise o tehničnih zahtevah za proizvode, ki niso usklajeni na ravni Evropske unije (t.i. neharmonizirani tehnični predpisi). Uredba med drugim določa pravila in postopke, ki jih morajo pristojni organi držav članic upoštevati, kadar sprejmejo ali nameravajo sprejeti odločbo iz člena 2(1) uredbe, ki bi lahko ovirala prost pretok proizvoda iz člena 28 Pogodbe, ki se zakonito trži v drugi državi članici.

Pristojni organi držav članic tako od uveljavitve uredbe ne smejo prepovedati prodaje proizvodov na svojem ozemlju, če se ti že zakonito tržijo v drugi državi članici, četudi so bili proizvedeni po tehničnih pravilih, ki so drugačni, kot veljajo za domače proizvode, razen če obstajajo utemeljeni in upravičeni razlogi, temelječi na tehničnih ali znanstvenih dokazih.

Pri izvajanju uredbe v letu 2009 je Tržni inšpektorat RS s strani nacionalne kontaktne točke za proizvode, to je Slovenskega inštituta za standardizacijo, prejel eno vprašanje ter posredoval eno zaprosilo za posredovanje informacij o tehničnih pravilih za proizvod, za katerega ne velja usklajevalna zakonodaja Evropske unije na področju gradbenih proizvodov.

4.7.4. Druge institucije Evropske unije in tretje države

Tržni inšpektorat RS je v letu 2009 nadaljeval z aktivnim sodelovanjem v EMARS II projektu (»Enhancing Market Surveillance Through Best Practice« 2009-2011), ki je nadaljevanje projekta EMARS I, ki se je zaključil konec leta 2008. Inšpektorat je največ aktivnosti opravil v okviru delovnih paketov Ocena tveganja, Usposabljanje in Nenehno izboljševanje. Doseženi rezultati v prvem letu projekta so bili predstavljeni na delavnici v Bruslju v začetku decembra, na kateri je aktivno sodeloval tudi Tržni inšpektorat RS.

Pri nadzoru vžigalnikov je Tržni inšpektorat RS zaključil sodelovanje v dvoletnem projektu (2007-2009) »Joint Market Surveillance Action on Child-Resistant Lighters and Novelty Lighters«, v katerega je bilo vključeno 13 držav članic (Avstrija, Bolgarija, Danska, Grčija, Estonija, Latvija, Malta, Nizozemska, Norveška, Poljska, Slovaška, Slovenija in Švedska) in je bil sofinanciran s strani Evropske komisije ter koordiniran s strani PROSAFE. V okviru projekta varnosti vžigalnikov se je preverjala skladnost vžigalnikov s predpisanimi zahtevami, to je Odločbo Evropske komisije (2006/502/ES) in zahtevami standarda SIST EN ISO 9994. Poleg preverjanja listin, ki izkazujejo skladnost z zahtevami, se je opravilo tudi vzorčenje in tehnične analize vžigalnikov v izbranem laboratoriju v Veliki Britaniji.

V organizaciji TAIEX je inšpektorat v mesecu marcu obiskala delegacija iz Črne Gore in v mesecu septembru delegacija iz Makedonije. Na srečanjih je bila predstavljena organizacija in delovanje inšpektorata na področju nadzora varnosti proizvodov, spremembe pri nadzoru po implementaciji direktiv novega pristopa v slovenski pravni red, sodelovanje s carino in sodelovanje v RAPEX sistemu, izbor vzorcev za tehnične analize proizvodov in ocena tveganja, organiziran pa je bil tudi ogled laboratorija za preskušanje električne opreme.

Na podlagi izvajanja programa ukrepov Evropske unije na področju potrošniške politike (2007–2013), ki je določen s Sklepom št. 1926/2006/ES, je v začetku decembra Tržni inšpektorat RS znotraj programa izmenjave uradnikov v okviru Direktive o splošni varnosti proizvodov obiskala uradnica iz Litve. Predstavljeno ji je bilo delo in vzpostavljene prakse inšpektorata na področju nadzora varnosti neživilskih proizvodov, obojestransko pa so bile izmenjane izkušnje in dobre prakse pri nadzoru trga in delovanju RAPEX sistema na nacionalni ravni.

Slovenija, kot vodilna partnerica, in Nemčija, kot sodelujoča partnerica, sta bili izbrani kot izvajalki projekta tesnega medinstitucionalnega sodelovanja PHARE 2005 »Market Surveillance System in the

Field of Technical Products« – št. HR2005/IB/OT/01 – Twinning projekt Hrvaška za obdobje 2007-2009, katerega koristnik je bil Državni inšpektorat Republike Hrvaške. Tržni inšpektorat RS je bil v projekt vključen kot pomemben partner pri izvajanju aktivnosti, ki se nanašajo na usposabljanje koristnika projekta za izvajanje nadzora nad prevzeto zakonodajo Evropske unije, ki ureja prost pretok blaga, po uveljavljenih metodah in principih. Tako so zaposleni Tržnega inšpektorata RS v letu 2009 sodelovali v aktivnostih, namenjenih vzpostavitvi sodelovanja med pristojnimi organi na nacionalni in mednarodni ravni, sodelovanju s carino, vzpostavitvi sistema kakovosti in programa usposabljanja uslužbencev Državnega inšpektorata Republike Hrvaške. Vključitev Tržnega inšpektorata RS v omenjeni projekt pomeni priznanje njegovi strokovni usposobljenosti za izvajanje nadzora nad skladnostjo tehničnih proizvodov v skladu z dobrimi praksami držav članic EU.

5. ZAKLJUČNA BESEDA PREDSTOJNICE TRŽNEGA INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE

Osnovni strateški cilj delovanja Tržnega inšpektorata RS je izvajanje učinkovitega inšpekcijskega nadzora in zagotavljanje preventivnega delovanja z namenom zagotoviti urejenost trga in zadovoljstva uporabnikov, zaposlenih in širše družbene skupnosti.

S ciljem doseganja strateškega cilja je delo tržnih inšpektorjev usmerjeno k obdelavi bistvenih kršitev, ki predstavljajo večjo nevarnost za javni interes in imajo škodljive posledice za osebe, premoženje in okolje.

Usmeritev Tržnega inšpektorata RS je, da tržni inšpektor z enim pregledom opravi nadzor spoštovanja določil po različnih zakonih oziroma po različnih določilih (členih) znotraj enega zakona. V primeru ugotovljenih in dokazanih kršitev mora upravno in prekrškovno ukrepati, če mu ustrezni zakoni dajejo takšna pooblastila. V upravnem postopku lahko inšpektor kršitelja samo ustno opozori, ali pa mu izda ustrezno upravno odločbo. V prekrškovnem postopku pa lahko kršitelja ustno opozori, mu izreče opomin ali globo s plačilnim nalogom oziroma odločbo o prekršku, ali pa zoper njega vloži obdolžilni predlog.

Kolikor je mogoče skušajo tržni inšpektorji pri svojem delu s pogosto prisotnostjo na terenu, opozarjanjem in svetovanjem, delovati preventivno. V ta namen smo na Tržnem inšpektoratu RS zagotovili stalno dosegljivost določenega števila inšpektorjev, ki je po časovnem obsegu veliko daljša, kot to predvideva zakonodaja. Poleg tega vzdržujemo tudi svoje spletne strani (vsako leto so bolj obiskane), na katerih imamo veliko nasvetov tako za potrošnike, kot za gospodarske subjekte. Opažamo, da se je v veliko primerih tak način dela izkazal za uspešnega, zato bomo z njim nadaljevali tudi v bodoče.

Veliko pozornosti posvečamo tudi nadzorom, ki sovpadajo z aktualnimi družbenimi, ekonomskimi, socialnimi in drugimi dogodki v državi, kakor tudi sodelovanju z drugimi inšpekcijskimi organi. Tako kot drugi v Sloveniji, smo tudi mi občutili recesijo in občutno zmanjšanje sredstev, ki so bili namenjeni delovanju Tržnega inšpektorata RS. Zaradi varčevalnih ukrepov Vlade RS smo morali zmanjšati, na nekaterih področjih pa se celo odpovedati razvojnim načrtom za leto 2009. Tako smo se odpovedali nakupu nekaj novih vozil, ki so ključni element mobilnosti tržnih inšpektorjev, čeprav je povprečna starost naših vozil preko 9 let. Zmanjšali smo količino novo nabavljenih računalnikov in si s tem še povečali že tako velik (7 let) čas uporabe starih računalnikov. Zmanjšali smo količino proizvodov, za katere po sistemu vzorčenja preverjamo njihovo varnost in skladnost s predpisi. Manjši je bil tudi obseg izobraževanja zaposlenih ter sodelovanja tržnih inšpektorjev v evropskih odborih in z drugimi podobnimi evropskimi organi.

Kljub slabšim finančnim pogojem delovanja Tržnega inšpektorata RS, ki so se odražali tudi v nezmožnosti nagrajevanja delovne uspešnosti, so v letu 2009 vsi zaposleni inšpektorata dobro opravili veliko dela. Vsi skupaj, še posebej pa inšpektorji, se dobro zavedajo svojega poslanstva, zato so inšpektorji kljub že velikemu obsegu dela še povečali število opravljenih pregledov in izrečenih ukrepov ter opravili veliko dela tudi izven rednega delovnega časa. Seveda jim tega brez dobre podpore ostalih zaposlenih ne bi uspelo.

Inšpektorji so tisti, ki so vsak dan na terenu, med zavezanci, potrošniki, upravičenci, oškodovanci, stranskimi udeleženci, kršitelji. Zato so nedvomno tudi najbolj seznanjeni s problematiko nedorečenosti ali slabše ureditve predpisov, ki jim onemogoča učinkovito izvajanje teh predpisov. Zato je naša dolžnost in naša pravica, da aktivno sodelujemo pri pripravah nove ali spremembah

obstoječe zakonodaje in to na vseh področjih, za katere nadzor smo zadolženi. In to smo v letu 2009 tudi obilno izkoristili. Ocenjujem, da smo inšpektorji tisti, ki lahko damo zakonodajalcu nova znanja in izkušnje, ki lahko naredijo predpis boljši, bolj življenjski, predvsem pa bolj učinkovit.

Na Tržnem inšpektoratu RS želimo vedno več pozornosti posvečati kvaliteti dela in ne samo njegovemu obsegu. Zato že drugo leto zapored opravljamo interni strokovni nadzor nad delom inšpektorjev. Na sedežu inšpektorata naredimo analizo naključno izbranih inšpekcijskih postopkov, ki so jih inšpektorji izvajali. Na podlagi analize se pripravijo predlogi za izboljšavo dela, ki so nato predstavljeni vsem inšpektorjem. Zaradi pozitivnih učinkov, ki jih prinaša interni nadzor, bomo s takšnim načinom dela nadaljevali tudi v prihodnosti.

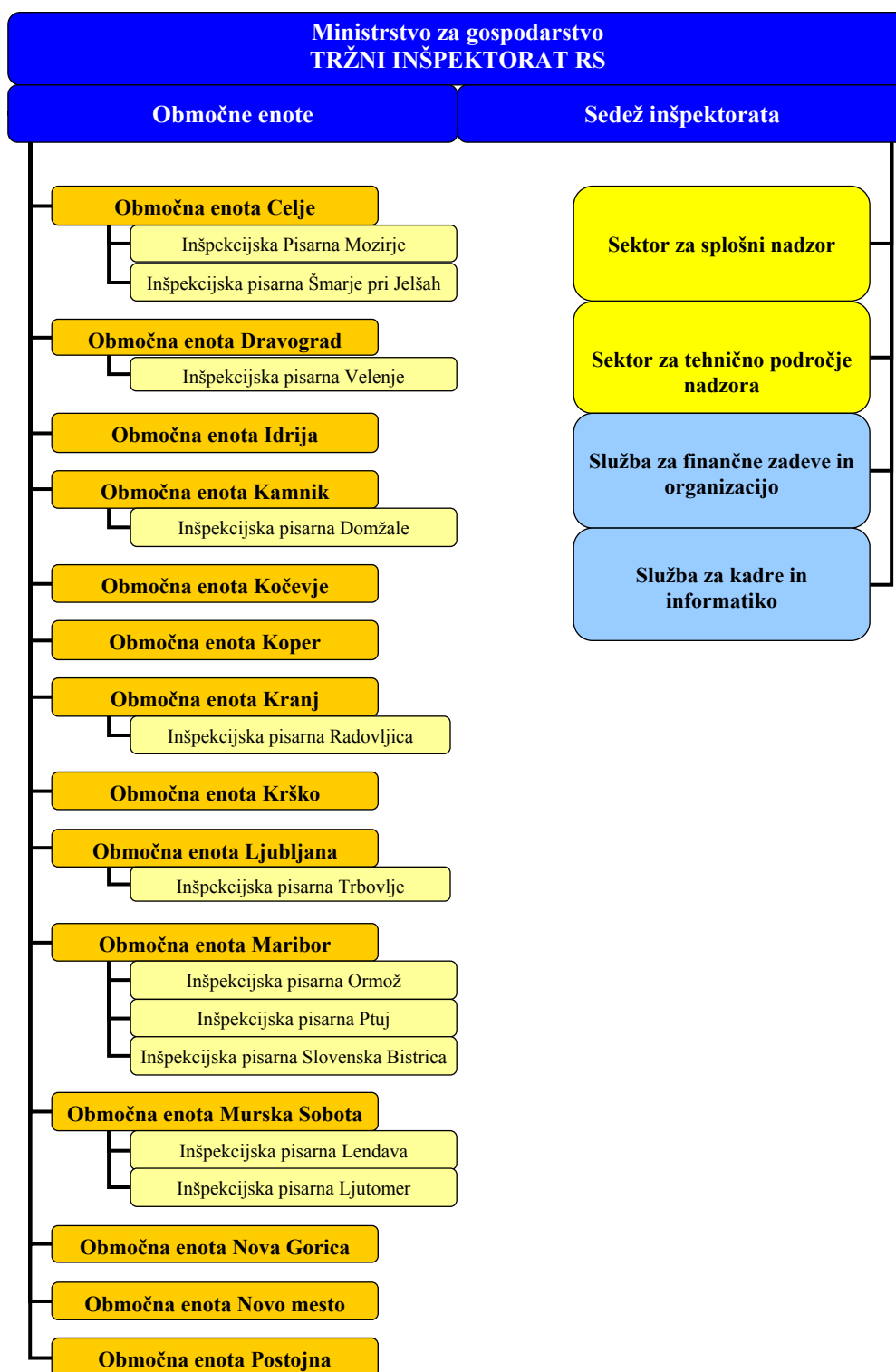
V okviru Inšpekcijskega sveta še naprej aktivno sodelujemo v Odboru za pravna vprašanja, Odboru za informacijsko tehnologijo, Odboru za operativno koordinacijo nalog inšpekcijskih služb ter Odboru za merjenje uspešnosti, učinkovitosti in kakovosti dela inšpekcijskih služb. Poleg tega sta dve vodji območnih enot hkrati tudi predsednici regijskih sosvetov inšpekcij.

Vsi zaposleni se zavedamo poslanstva Tržnega inšpektorata RS in potrebe, da tudi v teh kriznih časih s svojim osebnim zgledom doprinesemo k urejenosti trga. Čaka nas še veliko dela in to ne samo na področju nadzora, temveč tudi na področju sodelovanja pri pripravi novih oziroma spremembi obstoječih predpisov.



Andrejka Grlič
GLAVNA TRŽNA INŠPEKTORICA

PRILOGA 1: Organigram Tržnega inšpektorata Republike Slovenije















PRILOGA 2: Seznam zakonov in podzakonskih predpisov







Zakonski in podzakonski predpisi, katerih nadzor sodi, v celoti ali samo delno, v pristojnost Tržnega inšpektorata RS:

- 📖 Energetski zakon (EZ, Uradni list RS, št. 27/2007-UPB2, 70/2008)
 - Pravilnik o energijskih nalepkah za določene vrste gospodinjskih aparatov (Uradni list RS, št. 104/2001)
 - Pravilnik za energijsko označevanje električnih hladilnikov, zamrzovalnikov in njihovih kombinacij (Uradni list RS, št. 104/2001, 64/2004)
 - Odredba za energijsko označevanje gospodinjskih pralnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Odredba za energijsko označevanje gospodinjskih električnih sušilnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Odredba za energijsko označevanje gospodinjskih pralno-sušilnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Pravilnik za energijsko označevanje gospodinjskih pomivalnih strojev (Uradni list RS, št. 104/2001, 100/2006)
 - Odredba za energijsko označevanje žarnic in sijalk za uporabo v gospodinjstvu (Uradni list RS, št. 104/2001)
 - Odredba o zahtevah za energijsko učinkovitost električnih gospodinjskih hladilnikov in zamrzovalnikov ter njihovih kombinacij (Uradni list RS, št. 107/2001, 16/2002, 40/2007)
 - Pravilnik o energetskem označevanju gospodinjskih električnih pečic (Uradni list RS, št. 89/2003)
 - Pravilnik o energijskem označevanju gospodinjskih klimatskih naprav (Uradni list RS, št. 5/2004)
 - Odredba o zahtevah za energijsko učinkovitost električnih gospodinjskih hladilnikov in zamrzovalnikov ter njihovih kombinacij (Uradni list RS, št. 107/2001, 16/2002)
 - Pravilnik o zahtevah za minimalno energijsko učinkovitost predstikalnih naprav za fluorescenčne sijalke (Uradni list RS, št. 58/2003, 47/2007)
- 📖 Obrtni zakon (ObrZ, Uradni list RS, št. 40/2004-UPB1, 102/2007)
 - Uredba o določitvi obrtnih dejavnosti in obrti podobnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 18/2008)
- 📖 Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP, Uradni list RS, št. 16/2007-UPB3, 68/2008)
 - Uredba o zneskih nadomestil za privatno in drugo lastno reproduciranje (Uradni list RS, št. 63/1998)
 - Pravilnik o javni priobčitvi glasbenih del (Uradni list RS, št. 29/1998)
 - Pravilnik o honorarjih za uporabo avtorskih del iz repertoarja združenja ZAMP, prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 111/2000)
 - Tarifa Združenja SAZAS za reproduciranje avtorskih del s področja glasbe na fonograme in videograme (Uradni list RS, št. 112/2008)
- 📖 Zakon o bančništvu (ZBan-1, Uradni list RS, št. 131/2006, 1/2008, 109/2008, 98/2009)
- 📖 Zakon o blagovnih rezervah (ZBR, Uradni list RS, št. 96/2009-UPB2)
- 📖 Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih (ZDCOPMD, Uradni list RS, št. 64/2007-UPB2)
- 📖 Zakon o dvojnem označevanju cen v tolarjih in evrih (ZDOCTE, Uradni list RS, št. 101/2005)

- Pravilnik o načinu dvojnega označevanja cen blaga in storitev v tolarjih in evrih pri posameznih vrstah in načinih ponujanja blaga in storitev (Uradni list RS, št. 20/2006)
- 📖 Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI, Uradni list RS, št. 35/2008)
- Uredba o posebnih zahtevah za objekte, v katerih so eksplozivi ali pirotehnični izdelki (Uradni list RS, št. 124/2008)
- 📖 Zakon o elektronskem poslovanju na trgu (ZEPT, Uradni list RS, št. 96/2009-UPB2)
- 📖 Zakon o gorskih vodnikih (ZGV, Uradni list RS, št. 99/2004-UPB1)
- 📖 Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1, Uradni list RS, št. 65/2009-UPB3)
- 📖 Zakon o gostinstvu (ZGos, Uradni list RS, št. 93/2007-UPB2)
- Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti (Uradni list RS, št. 88/2000, 114/2004, 52/2008)
- Pravilnik o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost (Uradni list RS, št. 78/1999, 107/2000, 30/2006, 93/2007)
- Pravilnik o načinu vpisa sobodajalcev v Poslovni register Slovenije (Uradni list RS, št. 112/2007)
- Pravilnik o kategorizaciji nastanitvenih obratov (Uradni list RS, št. 62/2008, 115/2008, 72/2009)
- 📖 Zakon o gradbenih proizvodih (ZGPro, Uradni list RS, št. 52/2000, 110/2002)
- Odredba o seznamu standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti gradbenih proizvodov z zahtevami Zakona o gradbenih proizvodih (Uradni list RS, št. 103/2009)
- Pravilnik o potrjevanju skladnosti in označevanju gradbenih proizvodov (Uradni list RS, št. 54/2001)
- Pravilnik o bistvenih zahtevah za gradbene objekte, ki jih je treba upoštevati pri določitvi lastnosti gradbenih proizvodov (Uradni list RS, št. 9/2001)
- Odredba o prenehanju uporabe odredbe o obveznem certificiranju cementa in seznam standardov (Uradni list RS, št. 53/2001)
- Pravilnik o požarni klasifikaciji gradbenih proizvodov (Uradni list RS, št. 77/2003)
- Seznam smernic za evropska tehnična soglasja za gradbene proizvode (Uradni list RS, št. 67/2004)
- Pravilnik o prenehanju veljavnosti Seznama smernic za evropska tehnična soglasja za gradbene proizvode (Uradni list RS, št. 109/2007)
- 📖 Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi (ZGZH, Uradni list RS, št. 67/1994)
- 📖 Zakon o javni rabi slovenščine (ZJRS, Uradni list RS, št. 86/2004)
- Pravilnik o izvajanju 15. in 23. člena Zakona o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 112/2007)
- 📖 Zakon o kontroli cen (ZKC, Uradni list RS, št. 51/2006-UPB1)
- Odredba o pošiljanju obvestil o spremembi cen (Uradni list RS, št. 91/2009)
- Uredba o listi blaga in storitev, za katere se uporabljajo ukrepi kontrole cen (Uradni list RS, št. 80/2000, 17/2004)
- Uredba o določitvi najvišjih cen prevoza potnikov po železnici v notranjem potniškem prometu (Uradni list RS, št. 19/2008)
- Uredba o oblikovanju cen učbenikov (Uradni list RS, št. 32/2009)
- Odredba o pošiljanju obvestil o spremembi cen (Uradni list RS, št. 43/2008)
- Uredba o oblikovanju cen naftnih derivatov (Uradni list RS, št. 91/2007)
- Uredba o oblikovanju cen proizvodnje in distribucije pare in tople vode za namene daljinskega ogrevanja za tarifne odjemalce (Uradni list RS, št. 30/2009)

-  Zakon o medicinskih pripomočkih (ZMedPri, Uradni list RS, št. 98/2009)
-  Zakon o nepremičninskem posredovanju (ZNPotr, Uradni list RS, št. 72/2006-UPB1)
-  Zakon o odvetništvu (ZOdv, Uradni list RS, št. 18/1993, 24/1996, 24/2001, 111/2005, 54/2008, 35/2009)
-  Zakon o omejevanju porabe alkohola (ZOPA, Uradni list RS, št. 15/2003)
-  Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (ZOUTI, Uradni list RS, št. 93/2007-UPB3)
-  Zakon o pogojih za opravljanje reproduktivne video in avdio dejavnosti (ZPORVAD, Uradni list RS, št. 42/1994, 50/1994, 1/1995, 69/2006)
-  Zakon o pogojnem dostopu do zaščitene elektronske storitve (ZPDZES, Uradni list RS, št. 43/2004)
-  Zakon o potrošniških kreditih (ZPotK, Uradni list RS, št. 77/2004-UPB1, 111/2007)
 - Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kreditni posrednik (Uradni list RS, št. 102/2000)
 - Odredba o obliki in vsebini nalepke, ki izkazuje izpolnjevanje pogojev za potrošniško kreditiranje (Uradni list RS, št. 102/2000)
 - Povprečne učinkovite obrestne mere potrošniških kreditov bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 66/2004, 5/2005, 67/2005, 5/2006, 73/2006, 6/2007, 63/2007, 5/2008, 64/2008, 126/2008, 47/2009, 113/2009)
 - Pravilnik o poročanju dajalcev kredita o sklenjenih kreditnih pogodbah in dogovorjeni učinkoviti obrestni meri (Uradni list RS, št. 28/2008)
 - Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati dajalec kreditov za pridobitev dovoljenja za opravljanje storitev potrošniškega kreditiranja (Uradni list RS, št. 102/2000)
 - Sklep o pogojih, ki jih mora izpolnjevati bančni kreditni posrednik (Uradni list RS, št. 28/2007)
-  Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC, Uradni list RS, št. 12/2007-UPB1)
 - Pravilnik o delih, ki se štejejo za osebno dopolnilno delo, ter o postopku priglasitve teh del (Uradni list RS, št. 30/2002)
-  Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT, Uradni list RS, št. 60/2007)
 - Pravilnik o načinu sporočanja podatkov Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 10/2008)
 - Pravilnik o načinu sporočanja podatkov odvetnika, odvetniške družbe ali notarja Uradu RS za preprečevanje pranja denarja (Uradni list RS, št. 10/2008)
 - Pravilnik o določitvi pogojev, pod katerimi za nekatere stranke ni treba sporočiti podatkov o gotovinskih transakcijah (Uradni list RS, št. 10/2008)
 - Pravilnik o izvajanju notranje kontrole, pooblaščenca, hrambi in varstvu podatkov ter upravljanju evidenc pri organizacijah, odvetnikih, odvetniških družbah in notarjih (Uradni list RS, št. 10/2008)
 - Pravilnik o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati oseba, da lahko nastopa v vlogi tretje osebe (Uradni list RS, št. 10/2008)
 - Pravilnik o določitvi pogojev za ugotavljanje in preverjanje istovetnosti stranke z uporabo kvalificiranega digitalnega potrdila stranke (Uradni list RS, št. 10/2008)
 - Pravilnik o določitvi seznama enakovrednih tretjih držav (Uradni list RS, št. 10/2008)
 - Pravilnik o določitvi pogojev za obravnavo osebe kot stranke z neznatnim tveganjem za pranje denarja ali financiranje terorizma (Uradni list RS, št. 10/2008)
-  Zakon o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1, Uradni list RS, št. 96/2005, 109/2005, 105/2006)
-  Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP-1, Uradni list RS, št. 101/2003)

- Uredba o načinu mednarodne izmenjave informacij o ukrepih in dejanjih, ki omejujejo trgovanje s proizvodi (Uradni list RS, št. 119/2003)
- Seznam standardov, ob uporabi katerih se domneva, da je proizvod varen v skladu z Zakonom o splošni varnosti proizvodov (Uradni list RS, št. 48/2009)
- Pravilnik o obliki in vsebini obvestila o nevarnem proizvodu (Uradni list RS, št. 33/2005)
- Uredba o izvajanju Odločbe Komisije o zahtevi, da države članice sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da se dajo na trg samo vžigalniki, ki so varni za otroke, in za prepoved dajanja neobičajnih vžigalnikov na trg (Uradni list RS, št. 98/2006, 56/2007, 57/2008, 36/2009)
- 📖 Zakon o spodbujanju razvoja turizma (ZSRT, Uradni list RS, št. 2/2004)
- 📖 Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (ZTZPUS, Uradni list RS, št. 99/2004-UPB1)
 - Pravilnik o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej (Uradni list RS, št. 27/2004)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvoda z zahtevami Pravilnika o električni opremi, ki je namenjena za uporabo znotraj določenih napetostnih mej (Uradni list RS, št. 92/2008)
 - Pravilnik o elektromagnetni združljivosti (EMC) (Uradni list RS, št. 132/2006)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvodov z zahtevami pravilnika, ki ureja elektromagnetno združljivost (Uradni list RS št. 18/2009)
 - Pravilnik o radijski opremi in telekomunikacijski terminalski opremi (Uradni list RS, št. 17/2009)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvodov radijske opreme in telekomunikacijske terminalske opreme z zahtevami pravilnika, ki ureja radijsko opremo in telekomunikacijsko terminalsko opremo (Uradni list RS, št. 23/2009)
 - Pravilnik o varnosti strojev (Uradni list RS, št. 75/2008)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti strojev z zahtevami Pravilnika o varnosti strojev (Uradni list RS, št. 56/2009)
 - Pravilnik o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem (Uradni list RS, št. 106/2002, 50/2005, 49/2006)
 - Pravilnik o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/2005, 23/2006)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvoda z zahtevami Pravilnika o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 75/2009)
 - Pravilnik o plinskih napravah (Uradni list RS, št. 105/2000, 28/2002, 60/2003)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvoda z zahtevami Pravilnika o plinskih napravah (Uradni list RS, št. 50/2009)
 - Odločba o priznanju veljavnosti certifikatom o skladnosti plinskih naprav (Uradni list RS, št. 76/2001)
 - Pravilnik o aerosolnih razpršilnikih (Uradni list RS, št. 96/2009)
 - Pravilnik o emisiji hrupa gospodinjskih strojev (Uradni list RS, št. 13/2001, 43/2005)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvarja domnevo o skladnosti s pravilnikom o emisiji hrupa gospodinjskih strojev (Uradni list RS, št. 13/2001)
 - Pravilnik o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom (Uradni list RS, št. 26/2000, 96/2003, 21/2004, 55/2009)
 - Pravilnik o navajanju surovinske sestave in o tekstilnih imenih (Uradni list RS, št. 109/1999, 34/2004, 36/2005, 2/2007, 4/2008)
 - Pravilnik o proizvodih iz kristalnega stekla (Uradni list RS, št. 110/2007)
 - Pravilnik o rekreacijskih plovilih (Uradni list RS, št. 42/2005)
 - Seznam standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti rekreacijskih plovil z zahtevami Pravilnika o rekreacijskih plovilih (Uradni list RS, št. 42/2009)
 - Pravilnik o pomorski opremi (Uradni list RS, št. 24/2007, 23/2009, 78/2009)



- Pravilnik o ugotavljanju skladnosti vozil (Uradni list RS, št. 105/2009)
 - Pravilnik o ES-homologaciji in posamični odobritvi motornih vozil (Uradni list RS, št. 31/2009, 78/2009)
 - Odredba o določitvi seznama splošnih tehničnih specifikacij s področja motornih in priklopnih vozil (Uradni list RS, št. 96/2009)
 - Odredba o določitvi seznama tehničnih specifikacij za motorna in priklopna vozila (z najmanj štirimi kolesi) (Uradni list RS, št. 96/2009, 114/2009)
 - Pravilnik o ES-homologaciji dvo- in trikolesnih motornih vozil (Uradni list RS, št. 125/2003, 80/2004, 75/2005, 82/2007, 96/2009)
 - Odredba o določitvi seznama tehničnih specifikacij za dvo- in trikolesna motorna vozila (Uradni list RS, št. 96/2009, 114/2009)
 - Pravilnik o ES-homologaciji kmetijskih in gozdarskih traktorjev (Uradni list RS, št. 125/2003, 80/2004, 103/2004, 75/2005, 33/2006, 82/2007)
 - Odredba o določitvi seznama tehničnih specifikacij za kmetijske in gozdarske traktorje (Uradni list RS, št. 96/2009, 114/2009)
 - Pravilnik o emisiji plinastih onesnaževal in delcev iz motorjev z notranjim zgorevanjem, namenjenih za vgradnjo v necestne premične stroje (Uradni list RS, št. 85/2003, 22/2005)
-  Zakon o trgovini (ZT-1, Uradni list RS, št. 24/2008)
- Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih za opravljanje trgovinske dejavnosti (Uradni list RS, št. 37/2009)
 - Pravilnik o minimalni stopnji izobrazbe oseb, ki opravljajo trgovinsko dejavnost, po zahtevnosti posameznih vrst trgovinskih opravil (Uradni list RS, št. 28/1993, 57/1993, 60/2007)
-  Zakon o uvedbi eura (ZUE, Uradni list RS, št. 114/2006)
-  Zakon o varstvu konkurence (ZVK, Uradni list RS, št. 18/1993, 56/1999, 110/2002)
-  Zakon o varstvu okolja (ZVO, Uradni list RS, št. 32/1993, 44/1995, 1/1996, 9/1999, 56/1999, 86/1999, 22/2000, 82/2001, 67/2002, 41/2004)
-  Zakon o varstvu okolja (ZVO-1, Uradni list RS, št. 39/2006-UPB1, 70/2008, 108/2009)
- Uredba o ravnanju z odpadno električno in elektronsko opremo (Uradni list RS, št. 107/2006)
 - Uredba o ravnanju z baterijami in akumulatorji ter odpadnimi baterijami in akumulatorji (Uradni list RS, št. 78/2008)
 - Uredba o odstranjevanju odpadnih olj (Uradni list RS, št. 25/2008)
 - Pravilnik o obveščanju potrošnikov o varčni rabi goriv in emisijah CO(2) novih osebnih vozil (Uradni list RS, št. 86/2003, 133/2003, 43/2004)
 - Uredba o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki (Uradni list RS, št. 68/2008)
 - Uredba o obdelavi biološko razgradljivih odpadkov (Uradni list RS, št. 62/2008)
 - Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/1998)
 - Uredba o načinu, predmetu in pogojih izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe izvajanja meritev, pregledovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva okolja in učinkovite rabe energije, varstva človekovega zdravja in varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 129/2004, 57/2006, 105/2007, 102/2008)
 - Sklep o ceniku dimnikarskih storitev (Uradni list RS, št. 101/2009)
 - Sklep o določitvi cene storitev obvezne državne gospodarske javne službe izvajanja meritev, pregledovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva okolja in učinkovite rabe energije, varstva človekovega zdravja in varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 71/2007)
 - Uredba o mejnih vrednostih emisije hlapnih organskih spojin v zrak zaradi uporabe organskih topil v barvah in lakih ter proizvodih za ličenje vozil (Uradni list RS, št. 12/2006, 122/2007)
-  Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot, Uradni list RS, št. 98/2004-UPB2, 126/2007, 86/2009)

- Pravilnik o načinu označevanja cen blaga in storitev (Uradni list RS, št. 63/1999, 27/2001, 65/2003)
- Pravilnik o blagu, za katerega se izda garancija za brezhibno delovanje (Uradni list RS, št. 73/2003, 92/2003)
- Pravilnik o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost (Uradni list RS, št. 78/2008)
- 📖 Zakon o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami (ZVPNPP, Uradni list RS, št. 53/2007)
- 📖 Zakon o zadrugah (ZZad, Uradni list RS, št. 97/2009-UPB2)
- 📖 Zakon o zdravilih (ZZdr-1, Uradni list RS, št. 31/2006)
- 📖 Zakon o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili (ZZUZIS, Uradni list RS, št. 52/2000, 42/2002, 47/2004)










Podzakonski predpisi, ki so sprejeti na podlagi drugih zakonov, nadzor pa sodi, v celoti ali samo delno, v pristojnost Tržnega inšpektorata RS:


- 📖 Uredba o cestninskih cestah in cestnini (Uradni list RS, št. 109/2009)
- 📖 Uredba o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, ki rabijo energijo (Uradni list RS, št. 19/2008)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES glede zahtev za okoljsko primerno zasnovano za porabo energije pri električni in elektronski gospodinjski ter pisarniški opremljeni v stanju pripravljenosti in izključenosti (Uredba Komisije št. 1275/2008)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES glede zahtev za okoljsko primerno zasnovano enostavnih TV-komunikatorjev (Uredba Komisije št. 107/2009)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES v zvezi z zahtevami za okoljsko primerno zasnovano neusmerjenih svetil v gospodinjstvu (Uredba Komisije št. 244/2009)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES v zvezi z zahtevami za okoljsko primerno zasnovano fluorescenčnih sijalk brez vdelanih predstikalnih naprav, visokointenzivnostnih sijalk in predstiklanih naprav in svetilk za delovanje teh sijalk ter o razveljavitvi Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/55/ES (Uredba Komisije št. 245/2009)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES glede zahtev za okoljsko primerno zasnovano za porabo električne energije zunanjih napajalnikov v stanju brez obremenitve in njihov povprečni izkoristek pod obremenitvijo (Uredba Komisije št. 278/2009)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES glede zahtev za okoljsko primerno zasnovano elektromotorjev (Uredba Komisije št. 640/2009)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES glede zahtev za okoljsko primerno zasnovano samostojnih obtočnih črpalk in obtočnih črpalk, namenjenih vgradnji v izdelke (Uredba Komisije št. 641/2009)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES glede zahtev za okoljsko primerno zasnovano televizorjev (Uredba Komisije št. 642/2009)
 - Izvajanje Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/32/ES glede zahtev za okoljsko primerno zasnovano gospodinjskih hladilnih aparatov (Uredba Komisije št. 643/2009)
 - Sprememba Uredbe št. 244/2009 v zvezi z zahtevami za okoljsko primerno zasnovano glede neusmerjenih svetil v gospodinjstvu (Uredba Komisije št. 859/2009)
- 📖 Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004, 96/2008, 36/2009)

Predpisi EU, ki se neposredno uporabljajo v Sloveniji pri nadzoru Tržnega inšpektorata RS

-  Uredba (ES) št. 764/2008 (določitev postopkov za uporabo nekaterih nacionalnih tehničnih pravil za proizvode, ki se zakonito tržijo v drugi državi članici, in o razveljavitvi Odločbe št. 3052/95/ES)
-  Uredba (ES) št. 765/2008 (določitev zahtev za akreditacijo in nadzor trga v zvezi s trženjem proizvodov ter razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 339/93)

Zakonski in podzakonski predpisi, ki urejajo delovanje Tržnega inšpektorata RS oziroma določajo pristojnosti tržnih inšpektorjev:

-  Zakon o državni upravi (ZDU-1, Uradni list RS, št. 113/2005-UPB4, 48/2009)
 - Uredba o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/2003, 45/2004, 86/2004, 52/2005, 82/2005, 138/2004, 17/2006, 76/2006)
-  Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN, Uradni list RS, št. 43/2007-UPB1)
 - Pravilnik o strokovnem izpitu za inšpektorja (Uradni list RS, št. 111/2007)
-  Zakon o prekrških (ZP-1, Uradni list RS, št. 3/2007-UPB4, 17/2008, 108/2009, 109/2009)
 - Uredba o vrsti izobrazbe, strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za vodenje in odločanje v prekrškovnem postopku (Uradni list RS, št. 42/2004)
 - Pravilnik o stroških postopka o prekršku (Uradni list RS, št. 89/2008)
 - Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih (Uradni list RS, št. 127/2006, 115/2008)
 - Pravilnik o kazenski evidenci (Uradni list RS, št. 34/2004, 127/2006)
 - Pravilnik o izvrševanju dela v splošno korist (Uradni list RS, št. 109/2008)
-  Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP, Uradni list RS, št. 24/2006-UPB2, 126/2007, 65/2008)
 - Pravilnik o potrjevanju dokončnosti in pravnomočnosti upravnih aktov (Uradni list RS, št. 43/2005)
 - Pravilnik o stroških v upravnem postopku (Uradni list RS, št. 86/2005)
 - Uredba o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 20/2005, 106/2005, 30/2006, 86/2006, 32/2007, 63/2007, 115/2007, (122/2007 popr.), 31/2008)
 - Pravilnik o izvrševanju uredbe o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 75/2005, 47/2008)
 - Pravilnik o celostni podobi organov državne uprave (Uradni list RS, št. 46/2008, 97/2008, 122/2008, 48/2009)
 - Pravilnik o vodenju evidence o upravnem postopku (Uradni list RS, št. 18/2003, 7/2006)
-  Zakon o tržni inšpekciji (ZTI, Uradni list RS, št. 20/1997, 52/2002)
 - Pravilnik o programu in obsegu posebnega dela strokovnega izpita za tržnega inšpektorja (Uradni list RS, št. 123/2004)
-  Zakon o upravnih taksah (ZUT, Uradni list RS, št. 42/2007-UPB3, 126/2007)
-  Zakon o sodnih taksah (ZST-1, Uradni list RS, št. 37/2008)
-  Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ, Uradni list RS, št. 51/2006-UPB2)
 - Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 76/2005, 119/2007)
-  Uredba o delovnem času v organih državne uprave (Uradni list RS, št. 115/2007)

 Kazenski zakonik (KZ-1, Uradni list RS, št. 55/2008)

PRILOGA 3: Primerjava števila pregledov in ukrepov Tržnega inšpektorata Republike Slovenije v letih 2000-2009

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pregledi	19364	18452	19139	19524	20179	17950	18204	17248	18305	19980
Opozorila po 33. členu ZIN	-	-	-	1324	2039	1782	1390	1219	1588	1754
Odločbe	10359	10146	10440	6417	3992	3071	2199	1880	2144	2023
Predlogi sodnikom za prekrške	6127	4501	4704	4053	3555	-	-	-	-	-
Opozorila po 241.a členu ZP	1603	5061	6131	5490	3612	-	-	-	-	-
Kazni, izrečene na kraju storitve prekrška	2325	1504	961	1004	976	-	-	-	-	-
Opozorila po 53. členu ZP-1	-	-	-	-	-	2019	2235	2641	2252	2792
Opomin po 21. členu ZP-1	-	-	-	-	-	1532	1514	834	948	954
Plačilni nalog	-	-	-	-	-	1211	1332	1059	1222	1147
Odločba o prekršku	-	-	-	-	-	463	485	277	460	546
Obdolžilni predlog	-	-	-	-	-	166	69	61	17	13
Ovadbе za gospodarski prestop	96	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ovadbе (naznanilo) za kazniva dejanja	9	10	14	5	63	2	3	1	5	6

Legenda:

- ZIN: Zakon o inšpekcijskem nadzoru
- ZP: Zakon o prekrških
- ZP-1: Zakon o prekrških ZP-1
- : ni podatka

OPOMBE (prostor za opombe bralca)